

UNIVERZITA KARLOVA
Právnická fakulta

Jaroslav Kopřiva

Právo na zákonného insolvenčního správce?
Záruky nezávislosti a nestrannosti
v předbalené reorganizaci

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. PhDr. Pavel Uhl, Ph.D., Ph.D.

Katedra ústavního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 12. září 2023

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou prací vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 140 087 znaků včetně mezer.

V Praze dne 12. září 2023

Jaroslav Kopřiva

Obsah

Úvod.....	7
1 Právo na zákonného insolvenčního správce?.....	11
1. 1 Právo na zákonného soudce	11
1. 1. 1 Vývoj práva na zákonného soudce	12
1. 1. 2 Obsah práva na zákonného soudce	15
1. 2 Rozsah aplikace práva na zákonného soudce.....	18
1. 2. 1 Rozhodce v rozhodčím řízení	18
1. 2. 2 Soudní exekutor v exekučním řízení.....	20
1. 2. 3 Státní zástupce v trestním řízení	21
1. 2. 4 Vyšší soudní úředník.....	23
1. 2. 5 Kritéria aplikovatelnosti článku 38 na jiná řízení	24
1. 3 Právo na zákonného insolvenčního správce.....	25
1. 3. 1 Charakteristika činnosti insolvenčního správce.....	25
1. 3. 2 Aplikace článku 38 na insolvenční správce	28
2 Záruky nezávislosti a nestrannosti v souvislosti s článkem 38 Listiny	31
2. 1 Nezávislost a nestrannost soudů a soudců.....	31
2. 1. 1 Rozvrhy práce	32
2. 1. 2 Vyloučení soudce pro podjatost.....	34
2. 2 Nezávislost a nestrannost insolvenčních správců.....	37
2. 2. 1 Výběr a ustanovení insolvenčního správce	38
2. 2. 2 Vyloučení insolvenčního správce pro podjatost	41
3 Ustanovení insolvenčního správce na návrh dlužníka v předbalené reorganizaci v kontextu článku 38 Listiny.....	44
4 Metodologie	53
4. 1 Hypotézy	53
4. 2 Metoda sběru dat	54
4. 3 Limity	57
5 Výsledky analýzy.....	59
6 Závěr	62
Seznam použitých zdrojů.....	65
Seznam použité literatury.....	65
Seznam použitých právních předpisů.....	66
Seznam použité judikatury	66
Přílohy.....	72

Teoretická část práce

Úvod

Motivů k napsání této práce pro mě bylo několik, zcela zásadní podíl však hrálo překvapení – překvapení z toho, jak nezkoumaný a neprozkoumaný (a tedy nepopsaný) je v českém kontextu vztah ústavního a insolvenčního práva, a jak málo vodítek k jeho výkladu teorie nabízí. Je přitom zcela zřejmé, že insolvenční právo, a zejména některé jeho instituty, si podrobnější zkoumání ústavněprávní optikou rozhodně zaslouží – není totiž žádnou novinkou, že insolvenční proces je od prvního okamžiku v každém individuálním případě nevyhnutelně provázen zásahy do základních práv a svobod účastníků. Vždyť samotnou podstatou insolvenčního procesu je řešení mnohdy ošemetné situace dlužníka, který je za stanovených podmínek fakticky zbavován (alespoň části) jeho dluhů. Každou takovou „pomocí“ je však zároveň zasaženo do individuálního vlastnického práva věřitelů, jejichž majetek se tak s koncem insolvenčního řízení o určitou část (odpovídající části věřitelova podílu na úhrnu všech pohledávek vůči dlužníku) nominálně zmenší.

Je nesporné, že insolvenční řízení jako takové a s tím spojená možnost zásahu do vlastnických práv věřitelů má hluboké ekonomické ratio, které bylo již mnohokrát popsáno a vysvětleno, a z ekonomického hlediska by tak výstup každého jednoho insolvenčního procesu měl v ideálním případě být přínosný pro dlužníka, pro věřitele, ale i pro společnost jako celek.¹ S ohledem na výše popsané zásahy do sféry základních práv a svobod zúčastněných osob je však nutné, aby o ústavnosti procesu, jehož výsledkem jsou taková (i nedobrovolná) omezení základních práv a svobod, nebylo nejmenších pochybností.

Taková situace však, alespoň dle mého názoru, aktuálně není. Ústavnost některých institutů užívaných v insolvenčním procesu, či způsobů jejich užívání, se zdá být přinejmenším sporná – ozývají se přitom kritické hlasy nejen ze strany samotných účastníků jednotlivých řízení (ty se bezpochyby budou, s ohledem na partikulární zájmy těchto osob, ozývat vždy), ale i ze strany odborné veřejnosti², či dokonce mezinárodních soudů.³ Taková situace přitom může zcela bezpochyby mít závažné důsledky v podobě růstu nejistoty účastníků řízení a s tím související podryvání důvěry v insolvenční proces a soudní řízení

¹ RICHTER, T. Insolvenční právo. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017.

² Vizte například RICHTER, T. Základní zásady insolvenčního procesu. Právník. 2016(9), 713-732. Dostupné z: https://www.ilaw.cas.cz/upload/web/files/pravnik/issues/2016/9/1.Richter_9_2016.pdf.

³ Vizte například rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Exel proti České republice ze dne 5. července 2005, stížnost č. 48962/99, v tomto případě ve vztahu k ignorování požadavku na ústnost a veřejnost řízení ze strany insolvenčních soudů.

jako celek.⁴ Takové důsledky přitom můžou mít zcela zásadní dalekosáhlé společenské dopady, a je tak jisté v zájmu systému jako celku vystavět mnohem pevnější základy, z nichž může insolvenční proces a jeho legitimita dále jen čerpat a jež můžou přispět jeho kultivaci.

Vraťme se nicméně zpět ke vztahu ústavního a insolvenčního práva – mám za to, že česká právní věda komplexní pojednání o tomto vztahu potřebuje, není však rozhodně ambicí tohoto textu, a ani by to nebylo s ohledem na jeho rozsah možné, takové pojednání podat. Smysl této práce je o poznání realističtější a skromnější – uchopit problém, který je tak úzkou výsečí problematiky ústavnosti v insolvenčním právu, aby bylo možné o něm v rozsahu této práce komplexním a vyčerpávajícím způsobem pojednat, zejména tedy popsat ústavněprávní relevance zvoleného problému, identifikovat primární důvody této problematičnosti a v návaznosti na to vyložit i ústavněprávní kontext tak, aby byla suplována právě zmíněná absence teoretického výkladu této problematiky jako celku.

Ačkoliv tedy, jak je z výše uvedeného textu pravděpodobně již čtenáři zřejmé, vnímám v aktuální insolvenční úpravě nejednu problematickou oblast, jež by si takové komplexní pojednání zasloužila, zvolil jsem pro účely této práce jednu velmi specifickou – jde o proces jmenování insolvenčního správce v tzv. předbalené reorganizaci⁵, který je

⁴ Nedostatků úpravy insolvenčního procesu a jejich vlivu na jeho vnímání si přitom bezpochyby je vědom i zákonodárce, vizte např. rozhovor s Robertem Pelikánem, toho času náměstkem ministryně spravedlnosti, později ministrem, předsedou legislativní rady vlády a poslancem: Robert Pelikán: Proti insolvenční mafii jsme bezmocní. In: Lidovky.cz [online]. Praha, 21. července 2014. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/ceska-pozice/robert-pelikan-proti-insolvencni-mafii-jsme-bez-mocni.A140717_161933_pozice-tema_paja

⁵ Aktuální právní úprava insolvenčního řízení nabízí tři způsoby řešení úpadku dlužníka, které je možné rozdělit do dvou kategorií – jde o řešení likvidační (konkurs), kdy po zpeněžení majetku dlužníka a poměrném uspokojení co možná největší části jeho dluhů dochází k zániku podnikání dlužníka, a řešení sanační (reorganizace a oddlužení), kdy je smyslem udržet podnikání s vidinou pravděpodobného budoucího obnovení ziskovosti závodu, a tedy lepšímu řešení jeho finančních problémů a postupnému vyššímu uspokojení jeho věřitelů, než by tomu bylo v případě konkursu.

Předbalená reorganizace (nebo také předschválená, či pre-packed, jak zní obecně zažitá názvy pro reorganizaci podle ustanovení § 148 odst. 2 InsZ) je pak jednou z variant reorganizace, kterou může navrhnout pouze dlužník, a to takovým způsobem, že již s (dlužnickým) insolvenčním návrhem předloží návrh reorganizačního plánu, předschválený většinou zajištěných a většinou nezajištěných věřitelů. Taková možnost by tak měla přinášet rychlá a efektivní řešení komplikované finanční situace dlužníka. Vychází se z toho, že právě dlužník zná nejlépe svojí vlastní situaci, majetkovou strukturu a celkové poměry, a že tedy právě on může být schopen navrhnout efektivní řešení svojí situace, jehož výsledek bude (i podle požadavků zákona) výhodnější, než by byla řešení jiná.

Dlužník přitom v případě předbalené reorganizace zároveň navrhuje insolvenčnímu soudu insolvenčního správce, kterého insolvenční soud následně pro řízení jmenuje. Nejmenování navrženého insolvenčního správce je výjimečné, protože insolvenční soud nemá podle zákona prostor pro široké úvahy, jeho povinností je takto navrženého insolvenčního správce jmenovat tehdy, pokud splňuje podmínky stanovené v § 21 až § 24 InsZ. Z těchto podmínek je přitom pro účely této práce nejvýznamnější povinnost soudu insolvenčního správce nejmenovat „*jestliže se zřetelem na jeho poměr k věci nebo k osobám*

odchylkou od standardního procesu výběru insolvenčního správce. Nedostatky, které v této úpravě vnímám, přitom souvisí s problematikou, jež má ale k ústavnímu právu o poznání blíže – nezávislostí a nestranností insolvenčního správce, jejich charakteristikou, smyslem, účelem a zejména vymezením jejich vztahu k úpravě požadavků na nezávislost a nestrannost soudů a soudců, tedy oblastí, o které bylo již i v ústavněprávní rovině pojednáno mnohé a z níž je tak dost dobře možné čerpat i pro účely této práce.

Teoretická část práce tak je rozdělena do tří celků, dá se říct úrovní, kdy výklad je strukturován přístupem „od obecného ke konkrétnímu“, ačkoliv tedy jakýmsi pomyslným vrcholkem práce je právě posouzení ústavnosti zmíněného procesu jmenování insolvenčního správce v předbalené reorganizaci, tedy velmi konkrétní problematika, měl by být tento text užitečný a srozumitelný i čtenářům, jež jsou těmito tématy dosud zcela nepolíbeni. Samotnému procesu jmenování insolvenčních správců se totiž bude věnovat až třetí kapitola teoretické části. Předchozí dvě kapitoly nabídnou výklad teoretických základů, z nichž ty nejpodstatnější závěry třetí části práce vyvozují, a jež mohou v omezeném rozsahu sloužit právě k alespoň částečnému uspokojení výše nastíněné potřeby teoretického pojednání o vztahu práva insolvenčního a práva ústavního.

První část práce se věnuje právu na zákonného insolvenčního správce – konceptu, jenž dovozují z ústavně garantovaného práva na zákonného soudce, a který je pro mnoho čtenářů pravděpodobně taktéž novinkou. Tato část si tak klade za cíl podrobně vyložit právo na zákonného soudce, analyzovat jeho klíčové komponenty a vyložit důsledky, které pro právní řád má, včetně institutů, v nichž se primárně projevuje. Z judikatury Ústavního soudu je přitom již dnes zřejmé, že s pouhým jazykovým výkladem tohoto ustanovení si v praxi nevystačíme – Ústavní soud již některé důsledky, které z tohoto práva pro subjekty plynou, dovodil i v řízeních rozhodčích. Můžeme si tak klást otázku – je možné toto právo přiměřeně aplikovat i ve vztahu k insolvenčním správcům? Pokud ano, jaké to bude mít důsledky pro podobu insolvenčního procesu?

Závěry učiněné v první části pak mají podstatný vliv na podobu druhé části práce, která je věnována tématu nezávislosti a nestrannosti insolvenčního správce. Ačkoliv je zákonná úprava v tomto ohledu velmi skoupá, panuje v teorii shoda, že nezávislost a nestrannost insolvenčního správce je pro insolvenční proces naprosto klíčovou hodnotou. Někteří autoři jdou přitom ještě dále, když tvrdí, že bez nezávislého a nestranného insolvenčního

účastníků je tu důvod pochybovat o jeho nepodjatosti“, zakotvená v ustanovení § 24 odst. 1 větě první InsZ.

správce insolvenční řízení vůbec nemůže existovat.⁶ Je přitom nepochybné, že dovodíme-li z ústavy právo na zákonného insolvenčního správce, musíme na podmínky jeho nezávislosti na nestrannosti pohlížet právě touto optikou a musíme tak kriticky zkoumat jeho současnou úpravu a záruky, včetně srovnatelnosti se zárukami nezávislosti a nestrannosti soudů a soudců.

Teoretické pojednání o dopadech výše zmíněných zjištění na současnou úpravu jmenování insolvenčních správců v předbalené reorganizaci, jež čtenář nalezne v třetí části práce, je doplněno praktickou částí práce. V důsledku je totiž pro kvalitu českého insolvenčního procesu klíčové, jaké mají identifikované nedostatky dopady do praxe, a jak v konkrétních případech ovlivňují základní práva subjektů řízení. Proto doplňuji práci o empirický výzkum založený na analýze dat volně dostupných v insolvenčním rejstříku, jímž ověřuji několik na pozorování v praxi založených hypotéz o vlivu procesu jmenování insolvenčních správců na jejich nezávislost, nestrannost, ale také na výsledek řízení jako celku. Praktická část práce se tak snaží čtenáři nastítnit, jaké mohou mít v teorii identifikované problémy dopady na insolvenční praxi a proč je klíčové zabývat se ústavností v insolvenčním právu – tedy že tato debata není debatou ryze akademickou, jíž není třeba pro kvalitní výkon praxe věnovat mnoho pozornosti, ale že by měla zajímat každého, kdo byť i jen okrajově přichází s insolvenčním řízením do styku – tedy nejen každého věřitele a každého dlužníka, jejich právní zástupce, insolvenční správce, ale také soudy a zejména zákonodárce.

⁶ Srov. např. BORK, R. Die Unabhängigkeit des Insolvenzverwalters – ein hohes Gut. ZIP, 2006, s. 59.: „*nezávislost insolvenčního správce je vysokou hodnotou. Je předpokladem pro to, aby stát vůbec mohl někomu jinému svěřit cizí majetek.*“

1 Právo na zákonného insolvenčního správce?

Výslovné zakotvení práva na zákonného insolvenčního správce bychom v ústavním pořádku samozřejmě hledali marně, hovoří explicitně pouze o právu na zákonného soudce. To je zakotveno v článku 38 Listiny základních práv a svobod, jehož odstavec první zní: „*Nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci. Příslušnost soudu i soudce stanoví zákon.*“.

Ačkoliv je citované ustanovení velmi stručné a i co do významu se na první pohled může zdát být zřejmé, jeho výkladem a interpretací je třeba se zabývat podrobněji. Podle ustálené judikatury Ústavního soudu totiž při výkladu jednotlivých ustanovením právního řádu není možné omezit se pouze na doslovný, textualistický výklad, ale je vždy nutné dbát také jejich podstaty a smyslu, aneb slovy Ústavního soudu: „*naprosto neudržitelným momentem používání práva je jeho aplikace, vycházející pouze z jeho jazykového výkladu. Jazykový výklad představuje pouze prvotní přiblížení se k aplikované právní normě. Je pouze východiskem pro objasnění a ujasnění si jejího smyslu a účelu (k čemuž slouží i řada dalších postupů, jako logický a systematický výklad, výklad e ratione legis atd.). Mechanická aplikace abstrahující, resp. neuvědomující si, a to buď úmyslně, nebo v důsledku nezdělanosti, smysl a účel právní normy, činí z práva nástroj odcizení a absurdity*“⁷.

Smyslem této kapitoly tedy je zkoumat článek 38 Listiny – zakotvující právo na zákonného soudce – podrobněji, zabývat se jeho pravým obsahem, smyslem a účelem a identifikovat rozsah situací, na něž je aplikovatelný. Zejména je třeba vymezit jednotlivá subjektivní práva, která jsou s ním spojena a jejich záruky, a tedy i s tím související požadavky na zákonodárce při konkretizaci zákonné úpravy pro případy, na něž toto ustanovení cílí – pro tuto práci je přitom klíčové zejména zkoumání vztahu článku 38 ke specifickým druhům civilního procesu, jako je i proces insolvenční.

1. 1 Právo na zákonného soudce

Článek 38 v sobě zahrnuje hned několik procesních záruk – neboli záruk spravedlivého procesu. Mimo záruku zákonného soudce jde také o právo na osobní účast při úkonech rozhodujícího orgánu, dále stanoví požadavky veřejnosti, ústnosti, přímosti, kontradiktornosti a časové adekvátnosti (rozhodování v přiměřené, rozumné době) řízení.⁸

⁷ Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 33/97, ze dne 17. 12. 1997.

⁸ Veškeré další jmenované záruky zahrnuje odstavec druhý článku 38: „*Každý má právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům. Veřejnost může být vyloučena jen v případech stanovených zákonem.*“

Pro účely této práce se však budu věnovat pouze první uvedené složce (prvnímu odstavci) článku 38, tedy ústavní garanci práva na zákonného soudce a s tím souvisejícím subjektivním právům účastníků (nejen) soudního procesu, ale taktéž, a to zejména, právu na zákonného soudce jako ústavní garanci nezávislosti osob a institucí autoritativně rozhodujících o těchto právech a povinnostech.

Právě rozlišení subjektů (adresátů) konkrétní ochranné funkce tohoto práva bude podstatné i pro další závěry, budu tedy rozdělovat právo na zákonného soudce podle jeho funkce na dvě základní komponenty – první, kterou můžeme nazvat jako *externí* – tedy působící vně moci soudní a realizující se právě v jednotlivých subjektivních právech účastníků řízení, jimž slouží zejména jako jedna z klíčových záruk zajišťující spravedlivý proces. A druhou – *interní* – tedy působící uvnitř systému státní moci jako jeden z pilířů moci soudní, zajišťující její institucionální nezávislost a nestrannost, a to nejen vůči dalším složkám státní moci, ale i vůči jakýmkoliv externím vlivům. Již ze samotné podstaty tohoto pojmu totiž není možné uvažovat o zákonném soudci, pokud nejde zároveň o soudce nezávislého a nestranného, právě tuto interní složku je tak možné považovat za implicitně vyjádřenou v pojmu zákonného soudce.⁹

Ačkoliv se přístup k oběma složkám a zejména jejich význam v průběhu času proměňoval, po celou dobu existence práva na zákonného soudce hrály alespoň v určité míře roli obě tyto komponenty. K snazšímu pochopení jejich významu, a tedy v důsledku i k přesnějšimu výkladu práva na zákonného soudce je přitom důležité nepřehlížet ani historické souvislosti jeho vzniku a vývoje. Ty jsou v krátkosti shrnuty v několika následujících odstavcích.

1. 1. 1 Vývoj práva na zákonného soudce

Kořeny práva na zákonného soudce můžeme spatřovat již v 17. a 18. století, a jsou úzce spjaty se vznikem konceptu dělby moci, bez něhož si dnes právní stát již nedokážeme představit. Historicky totiž nic nebránilo absolutistickým panovníkům zasahovat do rozhodnutí soudů, trestat soudce za jejich rozhodování, zcela svévolně přidělovat věc soudci

⁹ Obdobně ostatně rozlišuje složky tohoto práva i Ústavní soud. Srovnej náleží Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 232/95, ze dne 22. 2. 1996: „*Posléze zmíněný ústavní imperativ sluší pokládat za zcela nepominutelnou podmínku řádného výkonu té části veřejné moci, která soudům byla ústavně svěřena; ten totiž na jedné straně dotváří a upevňuje soudcovskou nezávislost, na straně druhé pak představuje pro každého účastníka řízení stejně cennou záruku, že k rozhodnutí jeho věci jsou povolávány soudy a soudci podle předem daných zásad (procesních pravidel) tak, aby byla zachována zásada pevného přidělování soudní agendy, a aby byl vyloučen – pro různé důvody a rozličné účely – výběr soudů a soudců "ad hoc".*“

dle panovníkova uvážení, či si dokonce některá rozhodnutí namísto soudů atrahovat. O těchto praktikách lze hovořit jako o tzv. *kabinetní*, nebo *sekretariátní justici*, tedy justici zcela netransparentní, nepředvídatelné, ovlivnitelné a ovlivněné, jíž nechránily téměř žádné záruky nezávislosti a nestrannosti – ostatně nestrannost ani nebyla vnímána jako ideál rozhodování, tím bylo spíše rozhodování v zájmu státu a panovníka.¹⁰

Právě poptávka po společenských změnách, a tedy i po jiném pojetí státoprávního uspořádání, začala v 17. a 18. století signifikantně růst. Tento růst je přitom možné pozorovat postupně napříč Evropou, průkopnická je ale bezpochyby snaha nově vznikajících společenských skupin v Anglii. Již v roce 1628 iniciuje anglický parlament *Petition of Rights*, jejímž adresátem je anglický panovník Karel I., některé jeho kroky jsou totiž parlamentem výrazně kritizovány – ten, mimo jiné (zejména vedle otázek daňových), v dokumentu upozorňuje, že činnost některých toho času fungujících soudních tribunálů je v rozporu s *Magnou chartou libertatum* a některými zákony krále Eduarda III., podle nichž nikdo nemůže být potrestán mimo zákonný postup soudního řízení a žádný anglický poddaný nesmí být uvězněn, zatčen, zbaven půdy, či vyhnán bez soudního rozsudku. Nedlouho poté v Anglii skutečně dojde ke zrušení těchto zvláštních tribunálů, a zejména ke zrušení pravomoci církevních soudů v světských věcech.¹¹

V českých zemích hraje důležitou roli revoluce 1848 – jedním z jejích požadavků totiž bylo právě odstranění vlivu absolutistické monarchie na výkon soudnictví. K tomu pak v jejím důsledku (alespoň částečně) skutečně dochází – jde zejména o oddělení soudnictví a správy, uplatňování principu veřejnosti soudního jednání a nahrazení inkvizičního procesu procesem akuzačním. Právě těmito kroky tak byly položeny jak základy spravedlivého procesu jako celku, tak základy práva na zákonného soudce.¹² Konkrétní hmatatelné změny pak vnímáme s přijetím tzv. prosincové ústavy, která jakožto ústava polylegální sestávala mimo jiné ze zákona o soudcovské moci (zákon č. 144/ 1867 ř. z. ze dne 21. 12. 1867), upravujícího na ústavní úrovni nezávislost soudců, veřejnost procesního řízení, a v důsledku oddělenost soudnictví od veřejné moci. Ačkoliv tedy tato úprava výslovně

¹⁰ Nález Ústavního soudu sp. zn. I.ÚS 2/93, ze dne 7. 7. 1994.

¹¹ WILLMS, S. The Five Knights' Case and Debates in the Parliament of 1628: Division and Suspicion Under King Charles I. Constructing the Past: Vol. 7: Č. 1, článek 11.

¹² Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2/93, ze dne 7. 7. 1994.

právo na zákonného soudce nezakotvovala, poskytovala garance nezávislosti a nestrannosti ne nepodobné těm vyplývajícím právě z tohoto práva.¹³

První výslovnou úpravu práva na zákonného soudce v českých zemích na ústavní úrovni najdeme v Ústavní listině 1920, konkrétně v ustanovení § 94 odst. 2, které znělo „[n]ikdo nesmí býti odňat svému zákonnému soudci“ a tvořilo funkční celek s odstavcem prvním: „[s]oudnictví vykonává se státními soudy; zákon stanoví jejich organizaci, příslušnost věcnou i místní, jakož i řízení před nimi.“ Rozsahem i formulací tak v zásadě tato úprava odpovídala dnešnímu článku 38 Listiny.¹⁴

Významnou překážku fakticky zcela přerušující vývoj práva na zákonného soudce, ale taktéž v porevoluční době v podstatné míře determinující její dnešní význam a podobu, znamenala totalitní vláda komunistické strany od roku 1948 do roku 1989. Ačkoliv formálně zůstala podstatná většina záruk spravedlivého procesu v platnosti, v praxi docházelo zcela standardně k jejich porušování, až faktickému vyprázdnění – zejména v 50. letech tak docházelo k odnímání trestních, ale i občanskoprávních věcí příslušným soudcům a jejich přidělování soudcům z pohledu režimu spolehlivým, tedy politicky povolným a režimu loajálním.¹⁵

Zásadní změny přinesl zákon č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví – ten doplnil soudní moc o soudce z lidu, kteří byli vybíráni národními výbory, podle tohoto zákona přitom museli být tzv. státně spolehlivou osobou a zároveň museli být oddáni myšlence lidově demokratického zřízení – je tedy patrné, že materiálně rozhodně nemohlo být dbáno podstaty práva na zákonného soudce, zejména jeho interní složky, jak byla definována výše, protože soudce nebylo možno označit za nezávislé, nestranné a rozhodující jen na základě zákona.

Klíčovým okamžikem pro dnešní podobu článku 38 Listiny pak samozřejmě byla sametová revoluce, konec totalitního režimu a potřeba vybudovat základy nově vznikajícího demokratického právního státu. Vzhledem ke společensko-historickému kontextu je přitom patrné, že právě historická zkušenost s totalitním státoprávním uspořádáním byla klíčovým určujícím východiskem uspořádání nového státu a významně determinovala mimo jiné právě i podobu základů právního rámce nově vznikající demokracie – tedy

¹³ KLÍMA, K. Prosinčová Ústava v komparativním kontextu vývoje ústavnosti v Evropě. Právník. Ročník 156. Strana 1060–1071.

¹⁴ GRONSKÝ, J. Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 80-246-1027-2.

¹⁵ KUKLÍK, J. a kolektiv. Dějiny československého práva 1945-1989. Praha: Auditorium, 2011.

zejména Ústavy a Listiny – ale taktéž dodnes výrazně ovlivňuje podobu interpretace a aplikace jejich norem. Je tomu tak právě i v případě práv zajišťující spravedlivý proces *largo sensu*, při jejichž interpretaci odkazuje Ústavní soud (ale i právní věda) často na historické zkušenosti s kabinetním výkonem justice, jež má k nezávislým a nestranným soudům a soudcům daleko a které jsou jakýmsi permanentně zdviženým ukazováčkem připomínajícím důležitost těchto základních práv a svobod, i v dnešní době majících svůj nepominutelný smysl.¹⁶

Interní komponenta práva na zákonného soudce pak byla dále později konkretizována i zákonem o soudech a soudcích, který podrobněji rozpracoval úpravu nezávislosti a nestrannosti soudů a soudců. Ten tak dnes spolu s Ústavou a Listinou tvoří základní rámec záruk spravedlivého procesu *largo sensu*.

1. 1. 2 Obsah práva na zákonného soudce

Z historického pohledu, který ve stručnosti nabízí předchozí kapitola, je zřejmé, že účelem práva na zákonného soudce a tedy důvodem jeho zachycení v základním lidskoprávním kodexu našeho státu má hluboký historický význam, který je nutné i dnes při jeho aplikaci mít na paměti¹⁷ – je pojistkou právě proti kabinetnímu rozhodování o právech a povinnostech a brání podjatosti těch, kteří rozhodují – jinými slovy v kombinaci s ustanoveními článku 36 Listiny stanoví, že v demokratickém právním státě není přípustné, aby o právech a povinnostech osob v konečném důsledku závazně rozhodovaly jiné orgány, než ty obsazené podle zákonem stanovených pravidel a zároveň zaručuje vyloučení rozhodujících osob pro případy podjatosti. Slovy Ústavního soudu je možné konstatovat, že „[p]rvotním smyslem práva na zákonného soudce je vyloučit svévolnou manipulaci při přidělování věcí jednotlivým soudcům, tzn. zajistit nestranné rozhodování nezávislým soudcem¹⁸“.

Rozhodování věci je samozřejmě (zejména v případě kdy rozhoduje jedna osoba, nikoliv senát) věcí natolik abstraktní, a myšlenkové procesy rozhodujících osob jsou natolik neuchopitelné, že není zcela do důsledku možné zaručit jejich absolutní nestrannost –

¹⁶ Srov. například náleží Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2/93, ze dne 7. 7. 1994.

¹⁷ Možná ještě o to víc, že jak při přípravě Ústavy 1920, tak současně platné Listiny, zaznívaly z řad odborné veřejnosti hlasy o nadbytečnosti tohoto ustanovení. V případě prvorepublikové Ústavy byl proti např. i významný teoretik práva F. Weyr, který argumentoval zbytečností výslovného ustanovení práva na zákonného soudce, jelikož vnímal tuto garanci jako samozřejmost plynoucí již ze samotné podstaty právního státu. Je tak možné uzavřít, že ústavodárce v obou případech považoval právo na zákonného soudce za natolik významné, že i přesto preferoval jeho výslovné vyjádření v textu Ústavy. Srov. WEYR, F. Soustava československého práva státního. Praha Fr. Borový, nakladatelství v Praze, 1924, s. 319.

¹⁸ Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 956/09 ze dne 22. 10. 2009.

ta ani není fakticky možná – každé rozhodnutí bude vždy ovlivněné individuální povahou soudce, jeho vlastnostmi, zkušenostmi, prožitky, či životními postoji. Klíčové však je, abychom vytvořili prostředí co možná nejlépe vylučující externí vlivy schopné vychýlit jakousi „startovní pozici“ osoby, která ve věci rozhoduje, a ta tak nebyla od počátku nakloněna ve prospěch jednoho z možných závěrů, aniž by takový rozhodovací proces proběhl standardním způsobem. Takový rámec pak doplňuje právě nemožnost přidělení konkrétního soudce ke konkrétní věci, např. právě podle jeho postojů – pakliže bychom totiž rozhodování ve společensky citlivých otázkách, jako jsou například otázky související se sňatky homosexuálů, přidělovali vždy výhradně soudcům známým konzervativním viděním světa, nemohli bychom ani v případě, kdy by rozhodovali zcela neovlivněně, uvažovat o spravedlivém procesu a naplnění podmínek článku 38.¹⁹

Pro úplné pochopení významu práva na zákonného soudce ale není možné vykládat ho izolovaně, vedle pohledu historického je tak podstatné věnovat se alespoň ve stručnosti taktéž pohledu systematickému, tedy postavení práva na zákonného soudce v ústavním pořádku a zejména souvislostem s jinými ustanoveními. Jedině pohled na toto ustanovení co možná největší komplexnosti totiž umožní jeho správné pochopení, výklad a aplikaci.

Na prvním místě je nutné zdůraznit již zmíněnou úzkou souvislost s článkem 36 Listiny (tedy, jak ho vnímá i Ústavní soud, právem na spravedlivý proces *stricto sensu*), který v jeho prvním odstavci stanovuje, že „*Každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.*“. Ústavodárce tak i v tomto případě neopomenul zdůraznit důležitost nezávislosti a nestrannosti soudní moci jako jednoho z požadavků na její výkon v souladu s hodnotami demokratického právního státu. Takový nezávislý a nestranný soud posléze, v souladu s čl. 38, musí být obsazen zákonným soudcem.

¹⁹ Srov. např. WAGNEROVÁ, E. a kol. Listina základních práv a svobod: komentář. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-750-6. Str. 790: „*Právní normy jsou aplikovány lidmi, jejichž vnitřní motivace při rozhodování je obtížně zachytitelná. Lidem aplikujícím právo bude zákon díky své obecnosti vždy poskytovat prostor pro úvahu. Rozhodování je vždy vědomě či podvědomě ovlivňováno osvojenou sadou hodnot. (Jde o namátkový výčet faktorů, které by mohly mít vliv na skutečnost, že stejná či obdobná věc bude různými soudy rozhodnuta poněkud odlišně.) Dalším činitelem, který může více či méně otevřenou formou a více či méně jemnými a rafinovanými prostředky ovlivňovat úsudek členů soudního tělesa, je možnost přímého mocenského vlivu. Ze všech těchto důvodů byl formulován zákaz ustanovování soudů k té které konkrétní věci (soud vybraný a ustavený ad hoc), stejně jako ústavní příkaz, aby osoba soudce byla určena pro typové případy předtím, než je podán konkrétní návrh, jímž jsou určeni konkrétní účastníci řízení. Je nutné zamezit možnosti, aby soudce či soud bylo možno měnit v závislosti na tom, kdo jsou konkrétní účastníci řízení o návrhu, předloženém soudu k rozhodnutí. Zásada zákonného soudce platí i pro delegování z důvodu vhodnosti, vylučování pro podjatost, ale i u prorogace (založení příslušnosti dohodou).*“

Z institucionálního hlediska přitom tato ustanovení Listiny dále doplňují zejména články 91²⁰ a 94²¹ Ústavy – ty jsou jakýmsi rámcem základních pravidel pro obsazování soudů jako ústavních institucí – zejména stanoví, že působnost a organizací soudů stanoví zákon, a tedy že nemůžou být měněny, či určovány, podzákonnými předpisy, tvoří tak institucionální rámec výše vymezené interní komponenty práva na zákonného soudce.

Článek 38 Listiny, který je jakýmsi prozářením těchto organizačních pravidel do základních práv, přitom mimo příslušnost soudu rozšiřuje výhradu zákona i na příslušnost soudce²². Ústavní soud však ve své judikatuře v současnosti vnímá tyto požadavky poměrně volně – uvedené nevnímá jako kategorický požadavek ústavodárce na konkrétní vymezení soudcovské příslušnosti v zákoně, ale akceptuje současnou praxi úpravy konkrétních pravidel přidělování věcí soudcům na podzákonné úrovni.²³

Výše uvedené tedy ve stručnosti můžeme shrnout do několika základních požadavků, které z ústavně vyjádřeného práva na zákonného soudce zejména plynou, a které tak musí být bezpodmínečně naplněny, aby bylo možné každé individuální řízení považovat za souladné s ústavním pořádkem, alespoň co se týká subjektu ve věci rozhodujícího. Těmito základními předpoklady tedy jsou zejména:²⁴

- (a) zákonné určení věcné, funkční a místní příslušnosti soudu;
- (b) zákonné stanovení hledisek rozdělení soudní agendy mezi senáty a samosoudce;
- (c) stanovení pravidel pro ustanovení senátů, či samosoudce, který bude ve věci rozhodovat;
- (d) případné vyloučení z projednávání a rozhodování věci z důvodu podjatosti;

²⁰ Zejména odstavec druhý: „Působnost a organizaci soudů stanoví zákon.“

²¹ Odstavec první: „Zákon stanoví případy, kdy soudci rozhodují v senátu a jaké je jeho složení. V ostatních případech rozhodují jako samosoudci.“, odstavec druhý: „Zákon může stanovit, ve kterých věcech a jakým způsobem se na rozhodování soudů podílejí vedle soudců i další občané.“

²² HUSSEINI, F., BARTOŇ, M., KOKEŠ, M., KOPA, M. a kol. Listina základních práv a svobod. 1. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2021.

²³ Vizte nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2769/15 ze dne 15. 6. 2016: „Zákon musí v první řadě stanovit, zda v dané věci rozhoduje samosoudce nebo senát a jaké je složení tohoto senátu, neboť to plyne z čl. 94 Ústavy. Zákon dále musí obsahovat i základní úpravu způsobu, jakým má na jednotlivých soudech probíhat přidělování věcí konkrétním soudcům. Zákon ovšem z povahy věci nemůže sám tato konkrétní pravidla stanovit, protože nemůže pracovat s konkrétním (jmenným) obsazením jednotlivých soudů a upravovat působnost jednotlivých samosoudců či senátů. Ani zákonodárce nemůže být zavázán k nemožnému, a proto dospěl Ústavní soud k závěru, že podrobná pravidla pro přidělování věcí v rámci každého soudu je možné upravit na podzákonné úrovni.“

²⁴ KÜHN, Z. a kol. Listina základních práv a svobod: velký komentář. Praha: Leges, 2022. Komentátor. ISBN 978-80-7502-609-5., na základě nálezů Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 162/16 ze dne 23. 3. 2016 a sp. zn. I. ÚS 2866/15 ze dne 14. 3. 2016.

- (e) zaručení stability obsazení soudu, projevující se zákazem svévolné změny v jeho složení.

1. 2 Rozsah aplikace práva na zákonného soudce

Předchozí kapitoly se věnovaly zejména výkladu obsahu článku 38, a pokusily se vymezit konkrétní obrysy základních projevů práva na zákonného soudce v právním řádu a současně základní požadavky, jimž musí každé řízení v intencích článku 38 dostát.

Platí, že výše uvedená pravidla se aplikují na řízení nalézací, které ústavní soud v tomto případě nazývá „klasickým soudním řízením“. Pro účely této práce je však klíčové zejména to, jaký je vztah článku 38 a specifických forem, či alternací civilního procesu, jakými jsou například řízení rozhodčí, exekuční, či právě (a to zejména) řízení insolvenční.

Právě těmto otázkám – tedy zdali je možné aplikovat požadavky článku 38 taktéž ve vztahu k jiným typům řízení, zejména tedy insolvenčnímu, a případně v jakém rozsahu, se bude věnovat tato kapitola. Zjednodušeně je tak jejím cílem odpovědět na zdánlivě banální, avšak v teorii dosud téměř nezkoumanou otázku²⁵ – garantuje Listina právo na zákonného insolvenčního správce?

Již v úvodu práce bylo zdůrazněno, že (jak zdůrazňuje i Ústavní soud) není možné spokojit se při výkladu jednotlivých ustanovení Listiny pouze s jazykovým výkladem pojmů v nich obsažených. Ani v tomto případě tak v souladu s touto doktrínou není možné spokojit se s textualistickým výkladem pojmu „soudce“, ale je třeba zejména stanovit jednotlivé zobecněné definiční znaky, které tento pojem v kontextu článku 38 Listiny zahrnuje, a vymezit tak na tomto základě okruh situací, které je možno pod článek 38 Listiny podřadit.

1. 2. 1 Rozhodce v rozhodčím řízení

Jako dobré vodítko může sloužit zejména judikatura Ústavního soudu, která se již (byť zatím pouze omezeně) otázce aplikovatelnosti článku 38 na jiné typy civilního procesu věnovala – primárně ve vztahu k rozhodčímu řízení. Ústavní soud ve svých rozhodnutích dosud postavil najisto, že právo na zákonného soudce je možné přiměřeně vztáhnout i na rozhodčí řízení a uzavřel, že není-li v takovém řízení rozhodováno rozhodcem, jehož výběr

²⁵ V zásadě jediným textem podrobněji se věnujícím této problematice je CÍSAŘ, Jaromír. „Zákonný“ insolvenční správce. In: Bulletin advokacie [online]. Praha, 2017. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/zakonny-insolvenni-spravce?browser=mobi>

se uskutečnil podle transparentních pravidel, nemůže být akceptovatelný ani výsledek tohoto rozhodování.²⁶

Je přitom zřejmé, že rozhodčí řízení je například ve srovnání právě s řízením insolvenčním klasickému nalézacímu řízení svojí podstatou bližší, a výše identifikované podmínky jsou na něj tak snadněji přenositelné. To ovšem nijak neubírá na nutnosti zkoumat použitelnost článku 38 i ve vztahu k jiným druhům civilního procesu – jakýmsi prvotním ukazatelem potřebnosti tohoto zkoumání nám přitom může být už jen obecně akceptovaný náhled právní teorie na systematiku civilního procesu – jestliže víme, že se právo na zákonného soudce projevuje jak v řízením nalézacím, tak v řízení rozhodčím, jakým způsobem se projevuje v řízení vykonávacím, zajišťovacím a konečně insolvenčním, jež jsou právě vedle prvně zmíněných zbývajícími z pěti základních druhů, či alternativ civilního procesu?²⁷

Co tedy tvoří základní kritéria, jež by měla sloužit jako východiska pro otázku přenositelnosti výše uvedených závěrů ve vztahu k jiným řízením? Ústavní soud argumentuje ve vztahu k rozhodčímu řízení opakovaně zejména následujícím způsobem: „*Zákon o rozhodčím řízení upravuje podmínky, za kterých stát deleguje svou jurisdikční pravomoc soukromoprávním subjektům, rozhodcům, stanoví věcný rámec arbitrability sporů, stejně jako i základní zásady řízení před rozhodci a jejich rozhodování. Přestože jde v rozhodčím řízení o dotváření právního vztahu mezi účastníky smlouvy soukromoprávními subjekty, není možno rezignovat na jakákoliv pravidla. Tak, jak je pro řízení soudní zakotvena jako jedna se základních zásad právo na zákonného soudce (čl. 38 odst. 1 Listiny), lze obdobný požadavek vztáhnout i na řízení rozhodčí. Byť je vedeno zjednodušenou formou, cílem by mělo být rovněž dosažení spravedlivého rozhodnutí ve věci. To v první řadě předpokládá i transparentní a jednoznačná pravidla pro určení osoby rozhodce.*²⁸“ Navíc často opakuje, že „*Ústavní soud dává ve své rozhodovací praxi najevo, že základní zásady řízení platí i v řízení před rozhodci a že právo na zákonného soudce (čl. 38 odst. 1 Listiny) lze přiměřeně vztáhnout i na řízení rozhodčí. Požadavek na konkretizaci a individualizaci výběru rozhodce zdůrazňuje proto, že rozhodčí řízení představuje jakýsi "odklon" od klasického*

²⁶ Vizte nálezy Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 3406/10 ze dne 14. 3. 2013, sp. zn. IV. ÚS 2735/11 ze dne 3. 4. 2012 a sp. zn. II. ÚS 2164/10 ze dne 5. 11. 2011, nutno nicméně zdůraznit, že tento postoj nezastával Ústavní soud vždy, a je tedy důsledkem překonání staršího, výrazně zdrženlivějšího postoje k povaze rozhodování rozhodců. Srov. např. usnesení Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 174/02.

²⁷ WINTEROVÁ, A. a MACKOVÁ, A. Civilní právo procesní. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-298-1.

²⁸ Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2164/10 ze dne 1. 11. 2011.

soudního řízení, proti jehož výsledku existují pouze velmi omezené možnosti soudního přezkumu“²⁹.

1. 2. 2 Soudní exekutor v exekučním řízení

Ústavní soud se přitom v minulosti zabýval i povahou postavení exekutorů, když rozhodoval o návrhu skupiny senátorů na zrušení částí exekučního řádu umožňujících výběr soudního exekutora oprávněným, a učinil závěr o neaplikovatelnosti článku 38 Listiny na soudní exekutory. Jsem nicméně toho názoru, že tato judikatura není v popisovaném případě přenositelná, jelikož závěry Ústavního soudu v této otázce považuji za nepřesvědčivé, a to zejména z důvodu prakticky neexistujícího odůvodnění a argumentace ve prospěch tohoto závěru.

Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 15/18 ze dne 2. 11. 2021 pouze uvádí, že „Ústavně zaručené právo na zákonného soudce zakotvené v čl. 38 odst. 1 Listiny, jak se podává již z jeho jazykového vyjádření, se týká pouze soudců, nikoliv soudních exekutorů. Třebaže se pro rozhodování soudních exekutorů uplatňují zásady práva na soudní ochranu vyplývající z čl. 36 Listiny, z práva na zákonného soudce zakotveného v čl. 38 odst. 1 Listiny jsou soudní exekutoři vyjmuti. Ostatně Ústavní soud již ve výše uváděném usnesení sp. zn. Pl. ÚS 10/10 jednoznačně konstatoval, že soudní exekutor není soudem. Byť byl tento názor vysloven v souvislosti s možností soudního exekutora podat návrh na zrušení zákona k Ústavnímu soudu podle čl. 95 odst. 2 Ústavy, má obecnou platnost. Tato myšlenka byla obdobně vyslovena i v usnesení sp. zn. II. ÚS 3577/14. Tato skutečnost se přitom podává nejen z důvodové zprávy k exekučnímu řádu, ale i z § 159a odst. 4 o. s. ř. nebo § 2 exekučního řádu. Z tohoto důvodu nelze o porušení práva na zákonného soudce při posuzování napařených ustanovení vůbec uvažovat.“

Fakticky tak své závěry staví na jazykovém výkladu článku 38 Listiny (ačkoliv se v jiných svých rozhodnutích staví proti omezování se jen na jazykový výklad³⁰) a žádným způsobem se nevyrovnává s hledisky, která sám pro aplikaci článku 38 Listiny na jiná řízení vymezil v rozhodnutích citovaných výše.³¹ I v těchto případech by samozřejmě s výše citovanou argumentací bylo možné jednoduše uzavřít, že rozhodce již jazykovým výkladem není soudce, a tedy není možné aplikovat článek 38 v rozhodčím řízení, Ústavní soud tak

²⁹ Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 2735/11 ze dne 3. 4. 2012.

³⁰ Srov. například rozhodnutí citované v pozn. 7.

³¹ Srov. rozhodnutí citovaná v pozn. 28 a 29.

ale neučinil. Mám tedy za to, že Ústavní soud v tomto případě rozhodl minimálně nekonzistentně a až překvapivě stručně, aniž by svojí odchylku jakkoliv rozumně odůvodnil.

Ústavní soud se v citovaném nálezu dále zabýval možností porušení práv vyplývajících z článku 36 Listiny, a to konkrétně narušením nezávislosti a nestrannosti exekutora vybraného dlužníkem a shledal, že zákonem stanovené záruky nezávislosti a nestrannosti exekutorů jsou v tomto ohledu dostatečné. Ačkoliv tedy rozhodnutí neposkytuje vodítka aplikace článku 38 Listiny na jiná řízení, minimálně napovídá, že v případě, kdy je osoba ve věci rozhodující vybírána subjektem tohoto řízení, je nutné posuzovat záruky její nezávislosti a nestrannosti komplexně v rámci celé úpravy.³²

1. 2. 3 Státní zástupce v trestním řízení

Ačkoliv je samozřejmě trestní řízení od řízení insolvenčního diametrálně odlišné jak svým účelem, tak svojí koncepcí (a od ostatních zde srovnávaných civilních řízení se tedy liší nejvýrazněji), je minimálně přínosné zkoumat judikaturu Ústavního soudu k postavení státního zástupce a aplikovatelnosti článku 38 Listiny, a to pro další zpřesnění kritérií jeho použitelnosti na jiné subjekty.

Postavením státního zástupce se Ústavní soud zabýval opakovaně, avšak možnost aplikovat článek 38 na státního zástupce při jeho rozhodování v trestním řízení nikdy nedovodil, ba naopak, opakovaně ji odmítl. Důležitým argumentem přitom je zejména pozice a postavení státního zástupce v trestním řízení ve vztahu k jeho účastníkům.

Státní zástupce je totiž stranou trestního řízení, které je Ústavou uložena povinnost zastupovat veřejnou žalobu³³, a k tomuto účelu si dokonce volit i vyšetřovací a procesní taktiku (a tedy má v rámci tohoto fakticky možnost volby partikulárních prostředků a cílů).³⁴ Nemá tedy v trestním řízení postavení podobné soudu, protože není k účastníkům v autoritativním nerovném postavení.³⁵ Slovy Ústavního soudu: „*Státní zastupitelství není orgánem, který stojí nad procesními stranami autoritativně a definitivně rozhoduje o vině a trestu obviněného*“³⁶.

³² Tento závěr je pro nás důležitý i v dalších kapitolách práce, srov. kapitola 3.

³³ Srov. článek 80 odst. 1 Ústavy.

³⁴ Srov. náleží Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 4/14 ze dne 19. 4. 2016.

³⁵ A již v tomto se tedy odlišuje od postavení insolvenčního správce při rozhodování některých otázek, srov. kapitola 1. 3. 1.

³⁶ Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 4/14 ze dne 19. 4. 2016.

Ústavní soud tak přisuzuje postavení státního zástupce v trestním řízení nejudiciální charakter, a argumentuje, že nelze ani na výkon jeho pravomocí klást stejné nároky nezávislosti a nestrannosti, jako na soudce. Dalšími argumenty jsou v tomto případě taktéž prvky státního zástupce od soudní moci výrazně odlišující, jako jsou například prvky nadřízenosti a instanční dohled.³⁷ Zároveň Ústavní soud uvádí, že ačkoliv je ústavně předvídaná úloha státních zástupců mimořádně významná a pro fungování justice zcela nenahraditelná, není podstatným atributem této instituce nestranný a nezávislý výkon moci soudní, jde totiž o součást moci výkonné s postavením orgánu *sui generis*.³⁸

K závěrům citovanému nálezu je nicméně možné mít i mnoho výhrad (k nálezu je ostatně připojeno i 7 odlišných stanovisek, která učiněné závěry v mnoha směrech kritizují) – zásadní přitom dle mého názoru je zejména ignorance závažnosti rozhodnutí, která činí státního zástupce v přípravném řízení. Právě v této fázi trestního řízení přitom výše citované závěry většiny pléna Ústavního soudu neplatí, jelikož role státního zástupce v přípravném řízení má k postavení soudu mnohem blíže. Za nepřesvědčivé je přitom možné považovat zejména tvrzení ohledně odklonů v trestním řízení – jak upozorňuje v odlišném stanovisku soudce Musil: „*Tvrzení obsažené v bodě 39 odůvodnění nálezu, že totiž rozhodování o odklonech "nelze považovat za rozhodování o vině a trestu ve smyslu ustanovení čl. 90 věty druhé Ústavy a čl. 40 odst. 1 Listiny", neodpovídá realitě dnešního trestního stíhání. V trestněprávní nauce je naopak zdůrazňováno, že tato rozhodnutí o odklonech jsou de facto rozhodnutími o vině a trestu.*“³⁹

Lze tedy uzavřít, že co do srovnatelnosti postavení státních zástupců v trestním řízení s postavením soudců je Ústavní soud dosud poměrně zdrženlivý. Dle mého názoru přitom podává poměrně pádné argumenty k povaze postavení státního zástupce v řízení před soudem, méně přesvědčivé jsou nicméně jeho závěry ve vztahu k řízení přípravnému, kde je postavení státního zástupce postavení soudce výrazně bližší, mám tedy za to, že Ústavní soud by se měl i těmito otázkami ve své judikatuře v budoucnu poctivěji zabývat.

³⁷ Srov. nálezy Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 3627/12 ze dne 27. 11. 2012: „*Jakkoliv lze shledat řadu zákonných záruk nezávislosti a nestrannosti státního zástupce a z hlediska subjektivního je možno u státního zástupce dovést obdobné rysy jako u subjektivně nezávislého soudce, přetrvávají rovněž prvky od soudní moci jej odlišující, jimiž jsou například prvky nadřízenosti či instančního dohledu v [...], mezi které patří např. oprávnění vyššího státního zastupitelství odejmout věc nižšímu státnímu zastupitelství a vyřídit ji samostatně, neřídí-li se jeho pokyny či je nečinné nebo se v jeho postupu vyskytují nedůvodné průtahy [...], obdobně oprávnění vedoucího státního zástupce vykonávat dohled a dávat pokyny k postupu při vyřizování věcí státním zástupcům působícím u státního zastupitelství, v jehož čele stojí.*“

³⁸ Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 17/10 ze dne 28. 6. 2011.

³⁹ Odlišné stanovisko soudce Jana Musila, tamtéž.

1. 2. 4 Vyšší soudní úředník

Ústavní soud se poměrně podrobně věnoval i postavení vyšších soudních úředníků v soudním řízení, přičemž posuzoval zejména možnost přenést na tyto osoby rozhodování některých záležitostí, jež bylo podle tehdejší právní úpravy možné za poměrně volných podmínek. Platná úprava byla shledána ústavně nekonformní a zčásti zrušena.⁴⁰

Plénum přitom v nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 31/10 ze dne 22. 5. 2013 zdůraznilo zejména kritérium nezbytnosti rozhodování nezávislým a nestranným soudcem a většina soudců shledala, že úprava postavení vyšších soudních úředníků v právním řádu nevyhoví požadavkům na nezávislost a nestrannost vyplývajícím z ústavního pořádku.⁴¹

Druhým zásadním deficitem, který ve zrušené úpravě Ústavní soud spatřoval, přitom byla nemožnost bránit se proti některým rozhodnutím vyšších soudních úředníků opravnými prostředky: „*Konečně je nutno zdůraznit, že i proti těm úkonům, jež lze vyššímu soudnímu úředníkovi svěřit, musí být zachována účinná možnost obrany. Platná právní úprava, která je obsažena v § 9 ZVSÚ, tomu však nevyhovuje. Proti rozhodnutí vyššího soudního úředníka v civilním řízení soudním a v trestním řízení je možno podat odvolání, resp. stížnost za podmínek stanovených občanským soudním řádem nebo trestním řádem. Znamená to tedy, že tam, kde kupř. odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně není vůbec přípustné, nelze ani rozhodnutí vyššího soudního úředníka napadnout odvoláním. V důsledku tak poslední slovo nemůže mít soud, ale vyšší soudní úředník, a to právě navzdory tomu, že soudnictví by mělo představovat ze své povahy činnost, kterou vykonávají soudci, a nikoliv úředníci.*“⁴²

Ústavní soud tak v tomto nálezu dále specifikoval požadavky kladené na osoby rozhodující o právech a povinnostech účastníků jednotlivých řízení, a to přísněji než v judikatuře citované v předešlých případech.

⁴⁰ Srov. ustanovení § 11 zákona č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů ve verzi před zrušením nálezem Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 31/10 ze dne 22. 5. 2013.

⁴¹ Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 31/10 ze dne 22. 5. 2013: „*Vyšší soudní úředník je tedy skutečně pouze úředníkem, u něhož v zásadě chybí garance osobní nezávislosti, nevyžadují se osobní předpoklady jako u soudce a odborná úroveň postačuje na výrazně nižší úrovni. Z toho se podávají rovněž limity činnosti vyššího soudního úředníka. Vyšší soudní úředník nesmí vykonávat takové úkony, pro něž jsou nezbytné vlastnosti, které postrádá (osobní nezávislost, osobní předpoklady, odborná úroveň). Z tohoto hlediska je nepřijatelné, aby vyšší soudní úředník meritorně rozhodoval, bez ohledu na formu rozhodnutí. Pro ostatní procesní úkony, a především pro rozhodnutí procesní povahy, to platí zrovna tak.*“

⁴² Tamtéž.

1. 2. 5 Kritéria aplikovatelnosti článku 38 na jiná řízení

S ohledem na uvedené výhrady k rozhodnutím týkajícím se postavení exekutorů a státních zástupců je tak dle mého názoru nutné vycházet zejména z rozhodnutí týkajících se rozhodčího řízení, v nichž Ústavní soud podmínky aplikovatelnosti článku 38 vymezil nejkonkrétněji. Z rozhodnutí zabývajících se postavením vyšších soudních úředníků je pro práci významné zejména zdůraznění požadavků na nezávislost a nestrannost toho, kdo rozhoduje, stejně jako na možnost bránit se takovému rozhodnutí soudní cestou (nejen ústavní stížností).

Ústavní soud klade v použitelné judikatuře ve vztahu k posouzení aplikovatelnosti článku 38 důraz zejména na kritérium výkonu veřejné moci (autoritativní rozhodování o právech a povinnostech účastníků řízení), které se v případě rozhodců projevuje právě citovanou delegací jurisdikční pravomocí soukromoprávních subjektům, neboli rozhodcům, a stanovením dalších podmínek arbitrality sporů a zejména s tím související (ačkoliv v tomto případě ústavním soudem nezmíněnou, avšak bezpochyby zcela klíčovou) garancí vynutitelnosti rozhodčích nálezů, tedy jednou z klíčových definičních složek státní moci vůbec. Tomuto závěru přitom přisvědčuje i proklamace Ústavního soudu zdůrazňující, že „cílem [rozhodčího řízení] by mělo být [...] dosažení spravedlivého rozhodnutí ve věci⁴³“. Je tak patrné, že ačkoliv se v tomto případě nejedná o rozhodnutí soudu, je výsledkem tohoto procesu autoritativní (závazné) rozhodnutí o právech a povinnostech, a musí tak být dbáno zásad spravedlivého procesu, včetně naplnění přenositelných podmínek vycházejících z garance práva na zákonného soudce, tedy z článku 38 Listiny.

Jako druhé kritérium vycházející z rozhodnutí Ústavního soudu v této otázce vnímám konečnost (nepřezkoumatelnost) výsledného rozhodnutí – jinými slovy, pakliže by rozhodnutí v tomto případě bylo dále obecně přezkoumatelné soudem, je možno uvažovat o dostatečnosti naplnění podmínek článku 38 právě v tomto soudním řízení, není-li nicméně takového řízení, je nutné zajistit, aby bylo rozhodnutí v každém případě učiněno „zákonným soudcem“ (v tomto případě rozhodcem), a aby bylo při tomto rozhodování dbáno práv garantovaných článkem 38 Listiny. To Ústavní soud vyjadřuje ve výše citované judikatuře právě tvrzením, že „rozhodčí řízení představuje jakýsi "odklon" od klasického soudního řízení, proti jehož výsledku existují pouze velmi omezené možnosti soudního přezkumu⁴⁴“.

⁴³ Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2164/10 ze dne 1. 11. 2011.

⁴⁴ Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 2735/11 ze dne 3. 4. 2012.

Na základě výše analyzované judikatury je tak možno shrnout, že podmínek článku 38 je bez dalšího nutno dbát minimálně v řízeních, jejichž výsledkem je rozhodnutí, které je:

- a) autoritativní – tedy je výsledkem rozhodování o právech a povinnostech subjektů, a je pro tyto subjekty závazné; a
- b) konečné – tedy není dále přezkoumatelné nezávislým a nestranným soudem, který splňuje požadavky článku 38.

1. 3 Právo na zákonného insolvenčního správce.

Ve vztahu k insolvenčnímu řízení je pak nutno oddělit jeho dvě základní složky, a to rozhodování insolvenčního soudu od rozhodování insolvenčního správce, který je pro dané insolvenční řízení soudem pověřen. Co se týká rozhodování insolvenčního soudu, pak netřeba vést delších polemik o uplatnění článku 38 a jeho dopadech – jde o proces, který bezpochyby lze zahrnout pod „klasické soudní řízení“, jak ho ve své judikatuře pojmenoval Ústavní soud. Požadavky plynoucí z článku 38 se tak vůči insolvenčnímu soudu v insolvenčním řízení projeví zcela v rozsahu a způsobem nastíněným v úvodních kapitolách této práce, protože proces obsazení soudu i nápadu jednotlivých případů, stejně jako podmínky nezávislosti a nestrannosti soudů a soudců, jsou stanoveny bez dalšího právě pro případy, kdy rozhoduje soud. Insolvenční soud přitom bezpochyby naplní pojem *soud* ve smyslu článku 38 už jen z čistě jazykového hlediska, a není tak třeba se dále specificky věnovat otázkám aplikovatelnosti výše učiněných závěrů vyplývajících z článku 38 ve vztahu k insolvenčnímu soudu.

Jinak je tomu nicméně ve vztahu k insolvenčnímu správci – zde je třeba se podrobněji věnovat tomu, jaké je jeho postavení v insolvenčním řízení jako specifickém druhu civilního procesu, jakým způsobem rozhoduje, tedy zdali naplňuje výše vymezené podmínky pro aplikovatelnost článku 38 vyplývající z judikatury Ústavního soudu, a pokud ano, jakým způsobem se jednotlivé požadavky vyplývající z tohoto práva ve vztahu k insolvenčnímu správci projeví, a jaké budou dopady těchto projevů do konkrétní úpravy postavení insolvenčního správce v insolvenčním řízení, zejména ve vztahu k jeho ustanovení do funkce.

1. 3. 1 Charakteristika činnosti insolvenčního správce

Abychom mohli odpovědět na výše formulované otázky, je nutné nejprve alespoň ve stručnosti charakterizovat povahu činnosti insolvenčního správce a jeho postavení v insolvenčním řízení a posléze tuto charakteristiku konfrontovat s identifikovanými

podmínkami aplikovatelnosti článku 38 Listiny – jinak řečeno, je třeba zabývat se otázkou, zdali insolvenční správce při své činnosti alespoň v některých případech rozhoduje výše popsaným způsobem, tedy činí rozhodnutí, která jsou autoritativní a konečná.

Postavení insolvenčního správce se teorie věnuje poměrně obsírně, zejména v minulosti se přitom objevovaly názory stavící insolvenčního správce do pozice zástupce věřitelů, a tedy a priori vylučující jakékoli úvahy o nezbytnosti záruk nezávislosti a nestrannosti insolvenčních správců. V případě, že primárním úkolem insolvenčního správce by bylo hájit zájmy věřitelů, nedávaly by samozřejmě požadavky na jeho nezávislost a nestrannost hlubokého smyslu, takového insolvenčního správce by z podstaty věci bylo nutné považovat za ve vztahu k účastníkům podjatého, a tedy by s ohledem na platnou právní úpravu nemohl být nikdy insolvenčním soudem do své funkce jmenován.⁴⁵ Pakliže by tedy zákonodárce chtěl učinit insolvenčního správce zástupcem věřitelů, který má vždy preferovat jejich zájmy, bylo by nutné považovat současnou úpravu za vnitřně rozpornou. Takový výklad je tedy zcela zřejmě neudržitelný.

Zřejmě i proto se právní teorie přiklání k názoru, že insolvenční správce má v řízení v zásadě postavení orgánu veřejné moci, je tedy zejména reprezentantem veřejného zájmu a v některých věcech je jeho činnost svou povahou velmi blízko povaze činnosti insolvenčního soudu – některé činnosti, které dříve byly součástí agendy insolvenčních soudů, jsou dokonce postupně přenášeny na insolvenční správce, i to svědčí o přesvědčení zákonodárce o podobnosti jejich postavení v insolvenčním řízení s insolvenčními soudy.⁴⁶

Ačkoliv by někteří mohli namítat, že úkolem insolvenčního správce je vždy v řízení postupovat způsobem vedoucím k co možná nejvyššímu uspokojení pohledávek věřitelů⁴⁷, a je tedy v tomto smyslu nutné považovat ho za ne zcela nezávislého, mám za to, že právě tento požadavek na výkon činnosti insolvenčního správce je taktéž spíše projevem veřejného zájmu, než pokynem k výkonu funkce pouze v zájmu věřitelů – požadavek na co možná nejvyšší možné uspokojení existujících pohledávek totiž lze jinými slovy považovat za požadavek, aby dlužníci dostáli svým závazkům a oprávněné nároky kohokoliv byly co

⁴⁵ Ustanovení § 24 InsZ stanoví, že insolvenční správce musí být z řízení vyloučen, pokud jsou důvody pochybovat o jeho nepodjatosti.

⁴⁶ Např. účinností novely č. 64/2017 Sb. došlo k přesunutí agendy vedení přezkumného jednání na insolvenčního správce ve formě tzv. přezkumu přihlášených pohledávek podle § 410 odst. 2 InsZ. Z ní vyhotoví tzv. zprávu o přezkumu, kterou insolvenční soud schvaluje.

⁴⁷ Takový požadavek výslovně stanoví InsZ v ustanovení § 36, odstavci prvním.

možná nejvíce uspokojeny, a obecně je takový požadavek základní podstatou existence insolvenčního řízení vůbec.

Závěry o postavení insolvenčního správce je možné potvrdit i stanoviskem Nejvyššího soudu R 52/1998 – ačkoliv v poměrech zákona o konkursu a vyrovnání, jsou závěry učiněné ve vztahu ke správci konkursní podstaty (dnes insolvenční správce), dobře přenositelné i do úpravy insolvenčního zákona, Nejvyšší soud ve svém stanovisku uzavírá, že „*Správce konkursní podstaty není účastníkem konkursního řízení. Jako zvláštní procesní subjekt má samostatné postavení jak vůči úpadci, tak vůči konkursním věřitelům a nelze jej považovat za zástupce konkursních věřitelů, ani za zástupce úpadce.*“⁴⁸

Vůči dlužníku je pak insolvenční správce v pozici determinované zejména přechodem dispozičních oprávnění s dlužníkovým majetkem (v případě řešení úpadku dlužníka konkurzem), či také povinností vykonávat dohled nad další činností dlužníka (v případě řešení úpadku dlužníka reorganizací).⁴⁹ Právě potřebu nezávislého dohledu nad souborem jmění dlužníka, jež je hlavním předmětem celého řízení, lze taktéž označit za veřejný zájem – v kombinaci s dalšími ustanoveními insolvenčního zákona totiž zabraňují možnosti nakládat s majetkem v rozporu s účelem insolvenčního řízení a například tak zvýhodnit dlužníka, či některé konkrétní věřitele na úkor věřitelů jiných.

Ústavní soud se přitom povaze činnosti insolvenčního správce ve své judikatuře podrobně věnoval ve vztahu k uznávání/popírání pohledávek věřitelů, tedy zejména ve vztahu k činnosti insolvenčního správce týkající se pravé strany dlužníkovy bilance, tedy jeho dluhů.⁵⁰ S ohledem na to, že pravomoc popřít pohledávku přihlášeného věřitele (či pohledávku nepopřít, a tedy ji uznat), můžeme bezpochyby označit za jednu z činností insolvenčního správce s nejzásadnějšími dopady do sféry základních práv subjektů insolvenčního řízení⁵¹, bude se zejména na tuto situaci pro účely posouzení postavení insolvenčního správce v řízení, s ohledem na její rozsah, omezovat i tato práce.

V nálezu pléna Ústavního soudu ze dne 1. července 2010, sp. zn. Pl. ÚS 14/10, tak Ústavní soud „*zhodnotil [postavení insolvenčního správce při uznávání pohledávek*

⁴⁸ Stanovisko Nejvyššího soudu sp. zn. Cpjn 19/98 ze dne 17. 6. 1998.

⁴⁹ Vizte zejména ustanovení § 229 a § 331 InsZ.

⁵⁰ Srov. nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 14/10 ze dne 1. 7. 2010

⁵¹ Popíráním a uznáváním pohledávek ovlivňuje insolvenční správce celkový rozsah nároků za majetkovou podstatou dlužníka, a tedy determinuje poměr, jakým budou uspokojeni jednotliví věřitelé. Popření pohledávky tak vede k většímu poměrnému uspokojení pohledávek uznaných, zatímco uznání k opačnému důsledku.

věřitelů v insolvenčním řízení] jako postavení orgánu veřejné moci, nikoli jako zástupce věřitelů⁵²“. Své závěry přitom odůvodnil zejména právě tím, že „[i]nsolvenční správce tím, že přihlášenou pohledávku uzná (nepopře), určuje závazně právo věřitele na jeho poměrné uspokojení v rámci insolvenčního řízení (včetně všech dalších důsledků spojených s výsledkem přezkumu, tj. hlasování a účast ve věřitelských orgánech, příp. sankce a další procesní práva a povinnosti), a současně tím závazně určuje právo všech ostatních věřitelů na jejich poměrné uspokojení [důsledkem uznání pohledávky věřitele je rovněž stanovení výše (poměrného) uspokojení ostatních přihlášených věřitelů, jejichž pohledávky si vzájemně konkurují]. Uznání (nepopření) pohledávky insolvenčním správcem má tedy za následek zjištění přihlášené pohledávky, a to v insolvenčním řízení s konečnou platností.⁵³“.

S ohledem na to, že insolvenční zákon neuvádí, jakou povahu má úkon insolvenčního správce, je podle Ústavního soudu nutné zkoumat tuto povahu z materiálního hlediska. V návaznosti na to uzavřel, že „[i]nsolvenční správce tedy autoritativně rozhoduje o právech a povinnostech věřitelů, kteří se nenacházejí v rovnoprávném postavení s insolvenčním správcem, obsah rozhodnutí nezávisí na jejich vůli. Za rozhodnutí insolvenčního správce tak lze považovat stanovisko insolvenčního správce k pohledávce věřitele na přezkumném jednání, které je vyjádřeno v seznamu přihlášených pohledávek, jenž je přílohou protokolu z přezkumného jednání.⁵⁴“.

1. 3. 2 Aplikace článku 38 na insolvenční správce

Učiněné závěry je nyní nutné konfrontovat se shora vymezenými kritérii aplikovatelnosti článku 38 Listiny na insolvenčního správce a pokusit se tak definitivně zodpovědět základní otázku, která rámuje tuto práci: Garantuje Listina právo na zákonného insolvenčního správce?

Podmínku ad a), tedy autoritativnost rozhodnutí insolvenčního správce (ve vztahu k popírání/uznávání pohledávek), lze jednoznačně považovat za splněnou, jelikož Ústavní soud sám označuje rozhodnutí insolvenčního správce o právech a povinnostech věřitelů za autoritativní a uzavírá, že insolvenční správce není v rovnoprávném postavení s věřiteli.

Podmínce ad b), tedy konečnosti takového rozhodnutí, je nutno věnovat se podrobněji – konečnost rozhodnutí insolvenčního správce samozřejmě není možné uzavřít univerzálně, protože insolvenční správce činí v insolvenčním řízení větší množství rozhodnutí

⁵² Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 14/10 ze dne 1. 7. 2010.

⁵³ Tamtéž.

⁵⁴ Tamtéž.

různého druhu. Pro potřeby této práce se však věnuji zásadně výše zmíněnému popírání/uznávání pohledávek a to konkrétně (s ohledem na omezený rozsah) právě jen v předbalené reorganizaci⁵⁵.

S ohledem na komplexnost této problematiky však nebudu nyní rozebírat ani tento případ zcela dopodrobna, pouze nastíním situaci, k níž může při současné právní úpravě docházet (a v praxi dochází) a kdy je jednoznačně možné uzavřít, že popření/uznání pohledávky insolvenčním správcem je rozhodnutím konečným, jež není a ani nemůže být předmětem přezkumu soudem při současném vyhovění podmínkám vycházejícím z článku 38 Listiny vymezeným výše. Taková situace probíhá typicky následovně:

- (i) Insolvenční řízení je zahájeno dlužnickým insolvenčním návrhem – součástí tohoto návrhu přitom je reorganizační plán. Jde tedy o návrh na předbalenou reorganizaci. S předloženým reorganizačním plánem přitom podle zákona musí souhlasit nadpoloviční většina zajištěných i nadpoloviční většina nezajištěných věřitelů.⁵⁶
- (ii) Součástí návrhu na povolení reorganizace je seznam závazků, v tomto seznamu závazků by přitom měly být uvedeny (ze strany dlužníka) veškeré závazky, jim odpovídající pohledávky by měly být tedy jejich věřiteli později přihlášeny do insolvenčního řízení. S ohledem na to, že v této fázi řízení dosud neproběhl přezkum pohledávek ze strany insolvenčního správce, povoluje insolvenční soud reorganizaci na základě tohoto seznamu předloženého dlužníkem, z něhož vyplývá splnění podmínky souhlasu věřitelů ad (i).⁵⁷
- (iii) Soud jmenuje dlužníkem navrženého insolvenčního správce⁵⁸, a nepostupuje tak standardně jmenováním náhodného insolvenčního správce na základě tzv. zákonného kolečka.⁵⁹
- (iv) S ohledem na způsob řešení úpadku reorganizací pak popření pohledávky jiného věřitele nemá ze strany věřitelů jakékoliv účinky. Popření pohledávky, jež může vést k incidenčnímu sporu před insolvenčním soudem, je tak možné pouze ze strany dlužníka a insolvenčního správce.⁶⁰

⁵⁵ K předbalené reorganizaci ve stručnosti pozn. 5, v podrobnostech pak kapitola 3.

⁵⁶ § 148 odst. 2 InsZ.

⁵⁷ § 104 odst. 1 písm. b) InsZ.

⁵⁸ § 25 odst. 1 věta druhá InsZ.

⁵⁹ § 25 odst. 3 InsZ.

⁶⁰ § 336 odst. 4 InsZ.

V takové situaci tak sice věřitel může zabránit neoprávněnému popření své pohledávky ze strany dlužníka, či dlužníkem vybraného insolvenčního správce, a vyvolat tak incidenční spor o pravost a výši pohledávky, v němž dojde k řízení před soudem splňujícím podmínky vyplývající z článku 38 Listiny, avšak zásadní problém může nastat v případě opačném – seznam závazků, na jehož základě soud počítá potřebné většiny pro souhlas s reorganizačním plánem, sestavuje sám dlužník. Ten současně navrhuje insolvenčního správce. Pakliže by tedy dlužník zařadil do seznamu závazků fiktivní závazky, aby tak získal potřebné většiny pro svůj reorganizační plán a zároveň navrhl insolvenčního správce, který nebude dostatečně nezávislý a nestranný, resp. bude podjatý, nebude v takovém řízení nikdo, kdo bude schopen popřít smyšlené pohledávky jiných fiktivních věřitelů a nebude tak ani žádným způsobem možný přezkum rozhodnutí insolvenčního správce takové pohledávky nepopřít.

Takový postup přitom v důsledku samozřejmě vede k zásahu do práv všech ostatních přihlášených věřitelů, jelikož právě s ohledem na takové smyšlené pohledávky, které dlužník může využít k „protlačení“ jemu vyhovující podoby reorganizace, bude poměrně sníženo uspokojení ostatních věřitelů ve prospěch takovýchto fiktivních pohledávek. Může tak zcela zřejmě dojít k zásahu do vlastnického práva všech věřitelů, proti němuž jim nicméně současná právní úprava nenabízí žádný efektivní prostředek ochrany.

Na základě výše uvedeného tedy můžeme uzavřít, že (minimálně) v předbalené reorganizaci činí insolvenční správce při popírání/uznávání pohledávek rozhodnutí, která jsou a) autoritativní, tedy jsou co do práv a povinností subjektů o kterých je rozhodováno závazná, a za b) konečná, tedy nejsou dále předmětem přezkumu nezávislým soudem, který by byl schopen dostát požadavkům článku 38 Listiny.

S ohledem na tyto závěry a citovanou judikaturu Ústavního soudu je tak možné na shora položené otázky odpovědět kladně – tedy je možno uzavřít, že požadavky článku 38 lze vztáhnout i na insolvenční řízení, minimálně na rozhodování (popírání/uznávání pohledávek) insolvenčního správce v předbalené reorganizaci, a takový insolvenční správce tedy musí bezpodmínečně naplňovat požadavky vyplývající z článku 38 Listiny, jak jsou stanoveny výše, tedy zejména dostát všem garancím nezávislosti a nestrannosti, aby tak bylo při jeho rozhodování dbáno základních práv účastníků řízení. Další kapitoly této práce se tak budou konkrétně věnovat jednotlivým podmínkám, včetně posouzení, zdali současná úprava zakotvená v insolvenčním zákoně je schopna těmto požadavkům vyhovět, a tedy zdali je možno považovat ji za ústavně konformní.

2 Záruky nezávislosti a nestrannosti v souvislosti s článkem 38 Listiny

S ohledem na závěry první části práce je nyní nutné věnovat se důsledkům existence práva na zákonného insolvenčního správce, a tedy je nutné věnovat se srovnání těchto záruk se zárukami zákonného soudce. Klíčová tak v této souvislosti bude zejména interní složka tohoto práva, jak byla definována výše, tedy projevy ústavních zásad nezávislosti a nestrannosti soudů a soudců (a dále pak insolvenčních správců) v podústavním právu a z toho vyplývající povinnost zákonodárce přizpůsobit právní úpravu právě takovým požadavkům.

Prvně se tedy budu věnovat stručnému rozboru úpravy záruk nezávislosti a nestrannosti soudů a soudců úzce souvisejících právě s článkem 38, a posléze tyto záruky porovnam s úpravou nezávislosti a nestrannosti insolvenčních správců – zabývat se přitom budu zejména identifikací problematických oblastí, které shora dovozenému právu na zákonného insolvenčního správce nemusí vyhovovat a mohou tak být v tomto kontextu považovány za nevyhovující ústavním požadavkům.

2. 1 Nezávislost a nestrannost soudů a soudců

Prameny záruk nezávislosti a nestrannosti soudů a soudců na ústavní úrovni jsou popsány v předchozí části práce, nyní se tak budu věnovat výhradně podústavní úrovni. Zde je nutné zmínit zejména zákon o soudech a soudcích, určující základní pravidla a požadavky na soudce vůbec, a dále jednotlivé procesní předpisy, jež určují příslušnost, složení a obsazení soudu.

Za zákonného přitom, jak vyplývá z předchozích kapitol, může být považován jen soudce, který je ke konkrétní věci přidělen (jemuž napadne), podle předem stanovených pravidel, a který je ve vztahu k této věci nestranný, tedy není podjatý. Klíčové pro naplnění požadavků článku 38 tak je vytvořit systém podústavního práva, který stanoví ústavně souladná pravidla pro přidělení konkrétní věci konkrétnímu soudci, a zároveň zajistí jeho vyloučení v případě podjatosti⁶¹ – z toho vyplývá, že se v následujících částech práce budu věnovat zejména:

- (a) rozvrhům práce, tedy nastavení pravidel pro nápad věci konkrétnímu soudci; a
- (b) pravidlům zaručujícím vyloučení soudce v případě podjatosti.

Tyto dvě skupiny pravidel (odpovídající požadavkům pod písm. c) a d) vymezeným v kapitole 1. 1. 2 budou klíčové taktéž ve zhodnocení naplnění požadavků vyplývajících z

⁶¹ HUSSEINI, F., BARTOŇ, M., KOKEŠ, M., KOPA, M. a kol. Listina základních práv a svobod. 1. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2021, marg. č. 4.

článek 38 pro insolvenční správce, tedy bude zejména klíčové hodnotit, zdali jsou insolvenční správci ustanoveni ke konkrétní věci způsobem vyhovujícím požadavkům článku 38 a zdali je dostatečně zajištěna jejich nezávislost a nestrannost, zejména s důrazem na vyloučení jejich podjatosti. Dalšími zárukami nezávislosti a nestrannosti, kterých je napříč právním řádem mnohonásobně více, než jsou dvě výše zmíněné, se tak pro účely této práce zabývat nebudu.

2. 1. 1 Rozvrhy práce

Po určení příslušného soudu a určení, zdali ve věci rozhoduje samosoudce, či senát, je vždy nutné určit taktéž konkrétní osobu soudce⁶², Ústavní soud se přitom ve své praxi opakovaně vyjadřuje, že právě i stanovení způsobu výběru konkrétní osoby soudce, které je zajištěno předvídatelným a transparentním systémem, je součástí práva na zákonného soudce.⁶³ Současně nicméně Ústavní soud akceptuje praxi, kdy taková pravidla nemusí být zakotvena na zákonné úrovni, nicméně považuje za dostatečné jejich určení podzákonnými předpisy.⁶⁴

Právě takovou funkci dnes plní rozvrhy práce soudů, jimiž je vždy na každý kalendářní rok určeno složení jednotlivých soudních oddělení a senátů, a (to zejména) stanoven způsob rozdělování věcí, včetně zastoupení soudců v případě nepřítomnosti nebo vyloučení.⁶⁵ Rozvrh práce pro konkrétní soud vydává vždy předseda soudu⁶⁶, ten musí rozvrh

⁶² Vizte např. nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 3011/20 ze dne 31. srpna 2021: „*Shora uvedené znamená, že podle čl. 38 odst. 1 Listiny není "zákonným soudcem" každý orgán zmocněný zákonem k výkonu soudní moci, aniž by to nebylo současně vztáhnuto na konkrétní osoby, které jsou podle zákona povolány v něm tuto moc vykonávat. Bude-li proto o věci rozhodnuto pod stejnou "hlavičkou" orgánu soudní moci, avšak s jinými soudci či soudcem, vyměněnými bez zákonného a legitimního důvodu (viz výše, a dále sub 47), či dokonce bez sdělení změny ve složení takového orgánu, bude to v rozporu s čl. 38 odst. 1 Listiny. Proti názoru, že všichni soudci zařazení např. do určitého senátu jsou zákonnými soudci v dané věci a lze je tedy "k zajištění jeho chodu" volně zaměňovat bez překročení mezi čl. 38 odst. 1 Listiny, se Ústavní soud vymezil již ve své dřívější judikatuře (viz uvedený nález sp. zn. I. ÚS 2769/15).*“.

⁶³ Srov. např. nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 3213/10 ze dne 2. 6. 2011, či sp. zn. I. ÚS 2769/15 ze dne 15. 6. 2016: „*ÚS vyšel z teze, že podstatou práva na zákonného soudce je, že příslušnost soudu pro řešení konkrétní věci se musí řídit předem stanovenými pravidly a že podle předem stanovených pravidel se musí odehrávat i přidělení věci konkrétnímu soudci nebo senátu v rámci takto určeného soudu. Právo na zákonného soudce je významnou systémovou pojistkou zaručující nezávislost soudů a soudců, přičemž i složení senátů se musí řídit předem stanovenými pravidly, určenými rozvrhem práce.*“.

⁶⁴ Vizte pozn. č. 23.

⁶⁵ KOSAŘ, D. Rozvrh práce: Klíčový nástroj pro boj s korupcí soudců a nezbytný předpoklad nezávislosti řadových soudců. Právník. 2014, č. 12, s. 1049 a násl.

⁶⁶ Srov. § 41 odst. 2 ZSS.

práce projednat se soudcovskou radou, avšak její doporučení pro něj nejsou žádným způsobem závazná a finální podoba rozvrhu je tak pouze na něm.⁶⁷

Zákon o soudech a soudních přitom klade pouze rámcové požadavky na podobu rozvrhů práce, ty tak mohou napříč soudy vykazovat i značné odlišnosti (konkrétní agenda například může být vyhrazena pouze některým senátům, i třeba pouze jednomu, stejně tak ale může být rozprostřena mezi senáty všechny). Stejně tak je možné stanovit celou řadu výjimek ze standardního postupu přidělování věcí. Ve výsledku je tak možno říct, že současná úprava umožňuje nastavit fungování přidělování věcí takovým způsobem, že je v některých případech dost dobře možné pochybovat o souladnosti s právem na zákonného soudce.⁶⁸ Aktuální úprava přitom obsahuje i mnoho dalších nedostatků, ty jsou hojně kritizovány (s odkazy na neblahou dřívější praxi) i představiteli právní vědy.⁶⁹

Jak vyplývá i z výše citované judikatury Ústavního soudu, řešení situace není jednoduché, protože konkrétní podmínky rozvrhů práce není s ohledem na jejich podrobnost možné dobře stanovit např. na zákonné úrovni, můžeme nicméně poznamenat, že kultivaci nastíněné úpravy v současnosti přispívá právě i četná judikatura Ústavního soudu, která požadavky na rozvrhy práce vyplývající z práva na zákonného soudce zpřesňuje. Kosář přitom vnímá požadavky, kterým by na základě judikatury k článku 38 Listiny měla úprava rozvrhů práce vždy dostát, a s nimiž se na základě citované judikatury v zásadě ztotožňují, následovně⁷⁰:

- (i) konkrétní algoritmus přidělování spisů musí být transparentní, předvídatelný, na vůli nezávislý a zpětně verifikovatelný⁷¹;
- (ii) rozvrh práce nesmí umožňovat předsedovi ani místopředsedovi soudu přidělovat či přerozdělovat jednotlivé spisy sobě, ani jiným soudcům zcela podle jeho uvážení⁷²;

⁶⁷ Srov. náleží Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 721/10 ze dne 16. 9. 2010.

⁶⁸ Obavy přitom vycházejí z praxe a nejsou pouze hypotetické, když extrémní případy ukazují, že pravidla je možné nastavit i zjevně nevyhovujícím a rizikovým způsobem – vizte např. insolvenční kauzy Via Chem Group, kdy dlužník přesunul před zahájením insolvenčního řízení účelově své sídlo, načež se příslušným soudem stal Krajský soud v Českých Budějovicích, kde agendu reorganizací měl dle rozvrhu práce na starosti pouze jeden jediný soudce. Srovnej např. LÉKO, I. Losovat soudce nestačí! Lidové noviny, 20. 6. 2014, s. 10.

⁶⁹ Srov. KOSAŘ, D. Rozvrh práce: Klíčový nástroj pro boj s korupcí soudců a nezbytný předpoklad nezávislosti řadových soudců. Právník. 2014, č. 12, s. 1049 a násl.

⁷⁰ Tamtéž. Shodně vnímá tato kritéria i Ústavní soud. Srovnej náleží Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 15/18 ze dne 27. 6. 2017.

⁷¹ Srov. např. náleží Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 1302/10, ze dne 20. 4. 2011.

⁷² Srov. např. judikaturu ESLP ve věci DMD Group a.s. proti Slovensku, rozsudek ESLP, ze dne 5. 10. 2010 č. stížnosti 19334/03, či Bochan proti Ukrajině, rozsudek ESLP ze dne 3. 5. 2007, č. stížnosti

Kosař uvádí jako nezbytný ještě požadavek třetí, a sice, že „rozvrh práce nesmí umožnit, aby určitou agendu na soudě vyřizoval pouze jeden jediný soudce; přičemž výjimky z tohoto pravidla, např. pro menší soudy, musí stanovit zákon, nikoliv rozvrh práce“. Taková situace se sice zdá být ideálem, není nicméně zcela zřejmé, že jde o implicitní požadavek článku 38. Je jisté, že současná praxe tomuto požadavku obecně neodpovídá, v takových situacích přitom nespátřuje protiústavnost ani Ústavní soud⁷³. Mám tedy za to, že jde o požadavek diskutabilní, a nikoliv nezbytný v každém konkrétním případě.

Lze tedy uzavřít, že jen bezpodmínečné dodržování dvou výše uvedených podmínek může dobře zajistit realizaci požadavků vyplývajících z práva na zákonného soudce, a to jak jeho interní, tak externí komponenty. Je však nutno mít na paměti, že požadavek na transparentní a předvídatelný algoritmus nápadu věci jednotlivým soudcům v žádném případě neznamená, že účastníkům řízení bude předem zřejmé, jakému soudci jejich věc připadne. Naopak, právě takové důsledky je nutné považovat za neakceptovatelné a neslučitelné s ústavním pořádkem, a právě i takovým důsledkům by měly nastíněné požadavky bránit.⁷⁴

2. 1. 2 Vyloučení soudce pro podjatost

Druhým z výše vymezených institutů (projevů práva na zákonného soudce), kterými se budu v této práci zabývat, je vyloučení soudce v případě podjatosti. Jak bylo uvedeno i v dřívějších částech práce, je samozřejmě zcela zřejmé odporující právu na zákonného soudce, pakliže by ve věci rozhodoval soudce, který není ve vztahu k účastníkům či k věci nezávislý a nestranný, a tedy je podjatý.

Zatímco v předchozí kapitole jsem se zabýval rozvrhy práce, tedy nástrojem zajišťující zejména složku nezávislosti soudců, která má spíše institucionální povahu, v případě vyloučení podjatosti soudců jde spíše o záruku nestrannosti, kterou je nutné zkoumat zejména v poměru ke každé konkrétní věci, nikoliv tedy z obecného institucionálního hlediska jako úpravu rozvrhů práce.⁷⁵ V zásadě jde v tomto případě o výjimku z pravidel, které

7577/02 (ačkoliv EÚLP výslovně nezakotvuje právo na zákonného soudce či jeho přímou obdobu, dovodil zde ESLP pravidla pro přidělování věcí konkrétním soudcům z práva na nezávislý a nestranný soud).

⁷³ Srov. např. usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1293/12 ze dne 16. 5. 2012.

⁷⁴ HUSSEINI, F., BARTOŇ, M., KOKEŠ, M., KOPA, M. a kol. Listina základních práv a svobod. 1. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2021, marg. č. 9: „Rozdělování věcí má probíhat podle transparentních pravidel, což však neznamená, že by mělo být navrhovateli zřejmé, komu věc připadne, když ji k soudu podá – takovým přístupem by naopak byla narušena zásada rovnosti zbrání“.

⁷⁵ DOLEŽÍLEK, J. Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci v civilním řízení. Právní rozhledy. 1997, č. 4, s. 174 – 179: „Zatímco nezávislost soudů a soudců se týká zejména jejich vztahů

vyžaduje právo na zákonného soudce, protože ačkoliv by soudci byla věc přidělena zcela vyhovujícím způsobem popsaným výše, nemůže být považován za soudce zákonného a musí být z rozhodování vyloučen (a tedy určen soudce náhradní), pokud by bylo možné pochybovat o jeho nestrannosti. Tento požadavek je tak možné z velké části považovat za projev záruk vyplývajících z článku 36 Listiny, jak nicméně vyplývá i z výše uvedeného, na základě citované judikatury je zároveň tento požadavek možno považovat za fakticky implicitní článku 38, protože podjatého soudce není ze samotné podstaty článku 38 možno považovat za soudce zákonného.⁷⁶

Zároveň je na tomto místě nezbytné zdůraznit, že vyloučení soudce pro podjatost je prostředkem *ultima ratio*, jelikož vyloučení soudce, kterému byla věc řádně přidělena, a který zároveň fakticky není podjatý, by bylo taktéž nutné považovat za zásah do práva na zákonného soudce. Vždy je tak nutno v těchto otázkách postupovat zvlášť obezřetně, protože nesprávné rozhodnutí o podjatosti a navazující vyloučení soudce bude vždy bez dalšího zásahem do základních práv účastníka.⁷⁷

Proces zajišťující vyloučení soudce v případě podjatosti upravují na podústavní úrovni zejména jednotlivé procesní předpisy.⁷⁸ Ačkoliv obecné zásady vyloučení soudce v případě podjatosti je jistě možno aplikovat napříč právním řádem, budu se pro větší srozumitelnost věnovat zejména konkrétním zárukám zakotveným v OSŘ, a to s ohledem na jeho subsidiární použitelnost v insolvenčním řízení⁷⁹, a tedy nejvyšší relevanci ve vztahu k tématu této práce.

s vnějším prostředím (z tohoto hlediska má význam způsob ustanovování soudců a možnosti jejich odvolání, vázanost soudců toliko zákony, stanovení inkompatibility funkce soudce s jinými funkcemi atd.), nestrannost soudce je dána nedostatkem jeho vnitřního, psychického vztahu ke konkrétní projednávané věci (subjektivní aspekt nestrannosti) jakož i neexistencí okolností, které by mohly vést k pochybnostem o tom, že soudce takový vztah k věci nemá (objektivní aspekt nestrannosti). Z hlediska subjektivního je nestranný takový soudce, který „...podle svého vědomí a svědomí je nezávislý na projednávané věci a stranách sporu v tom smyslu, že je vůči nim neutrální, že vůči nim nemá předsudky, sympatie ani antipatie, že strany sporu jsou v jeho očích zcela rovné, že žádná z nich nemá v jeho očích apriorně žádnou výhodu ani nevýhodu, přednost ani nedostatek, že k právnímu vztahu, který řeší, nezískal vztah ještě před tím, než mu byla věc svěřena k rozhodnutí, a že tedy bude moci věci posuzovat zcela nezávisle a svobodně.“

⁷⁶ HUSSEINI, F., BARTOŇ, M., KOKEŠ, M., KOPA, M. a kol. Listina základních práv a svobod. 1. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2021, marg. č. 28 a následující.

⁷⁷ Srov. např. náleží Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 105/01 ze dne 3. 7. 2001, či usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 4 Nd 11/2010 ze dne 27. 1. 2010.

⁷⁸ Srov. např. § 14 až 16b OSŘ, § 30 a 31 TrŘ, § 8 SŘS, § 36 až 38 ZÚS.

⁷⁹ Srov. § 7 InsZ; subsidiární aplikace ustanovení OSŘ na insolvenční řízení však s ohledem na odlišnost těchto řízení může vyvolávat mnoho komplikací, k tomu v podrobnostech RICHTER, T. Insolvenční právo. 2. vydání. Strana 224 a násl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017.

Ustanovení § 14 OSŘ stanoví konkrétní důvody vyloučení soudce. Klíčový pro tuto práci je pak zejména odst. 1, který stanoví: „*Soudci a přisedící jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je tu důvod pochybovat o jejich nepodjatosti.*“. Další odstavce tohoto ustanovení pak formulují vyloučení soudců rozhodujících o stejné věci v dalších instancích (odst. 2), pravidla projednávání žaloby pro zmatečnost (odst. 3) a pravidla pro přisedící (odst. 4).

S ohledem na textaci tohoto ustanovení je tak nutné zabývat se zejména vymezením spojení „*poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům*“. Je bezpochyby, že takovým poměrem k věci by byl přímý zájem samotného soudce na výsledku řízení (tedy například situace, kdy by soudce sám byl zároveň účastníkem řízení, či vedlejším účastníkem), nebo také tím, že by soudce měl rozsáhlejší znalost informací o věci získané tzv. neprocesním způsobem (např. byl sám svědkem některé ze skutečností, které se ve věci staly předmětem dokazování).⁸⁰

Problematictější nicméně může v praxi být vymezení okruhu situací, kdy je možné uvažovat o poměru k účastníkům, či jejich zástupcům. Takový poměr je bezpochyby založen příbuzenským či obdobným vztahem (například jde-li o osoby blízké ve smyslu § 116 ObčZ), dále potom přátelským, či nepřátelským vztahem (zde již je nicméně možné uvažovat o poměrně komplikovaném prokazování takového poměru, a to zejména neuvede-li svoji podjatost z těchto důvodů sám soudce). Naopak pouhá osobní známost s účastníky takovou situaci nevytváří.⁸¹

Velmi rizikovou skupinou situací, jež by byly způsobitelné významně narušit nestrannost soudců, je potenciální existence ekonomických vazeb k subjektům, o nichž je v řízení rozhodováno. Takovou situaci v českém právním řádu nicméně do velké míry řeší zákonem stanovená inkompatibilita soudcovské funkce s výkonem jak jiných funkcí (například funkcí člena komory Parlamentu), tak jinými výdělečnými činnostmi (až na výjimky typu literární, vědecké, pedagogické, či sportovní činnosti). Shodně je soudcům zakázáno vykonávat po dobu trvání jejich funkce funkci v orgánech podnikajících právnických osob.⁸² V zásadě by tak nemělo vůbec docházet k situacím, kdy existuje mezi účastníkem řízení a

⁸⁰ Srov. DOLEŽÍLEK, J. Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci v civilním řízení. Právní rozhledy. 1997, č. 4, s. 174–179; shodně např. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 725/2011 ze dne 3. dubna 2012.

⁸¹ Tamtéž.

⁸² Srov. zejm. ustanovení § 74 a § 85 zákona o soudech a soudcích.

soudcem jakákoliv ekonomická vazba, která by mohla zavdávat pochybnostem o soudcově nestrannosti. V omezené množině situací, kdy by k takové vazbě mohlo dojít (například účastníkem je vydavatelství soudcových děl, či nájemce nemovitosti, kterou má soudce ve vlastnictví) je pak samozřejmě nutné postupovat podle výše zmíněné úpravy a podle konkrétních okolností případu uvažovat o vyloučení soudce z projednávání věci.⁸³ Judikatura přitom ve všech těchto případech upozorňuje na to, že při posuzování možné podjatosti soudce je nutné zohlednit i časové hledisko – tedy je nutné brát v úvahu, pokud od daného poměru uplynula již značně dlouhá doba, a tedy tyto vztahy již není možné považovat za aktuální.⁸⁴

Ve vztahu ke všem závěrům ohledně podjatosti učiněných výše je přitom podstatné zdůraznit, že k vyloučení soudce z důvodu podjatosti vždy postačují odůvodněné pochybnosti⁸⁵ o jeho nestrannosti, podjatost tedy nemusí být postavena zcela najisto.⁸⁶ Je totiž důležité, aby o procesu a jeho spravedlnosti nebylo nejmenších pochybností, a aby se tedy navenek jevil co možná nejbezchybněji a nedocházelo tak ke snižování důvěryhodnosti justice.⁸⁷

2. 2 Nezávislost a nestrannost insolvenčních správců

Jak bylo vymezeno výše, nezávislost a nestrannost soudce je jednou z neodmyslitelných komponent práva na zákonného soudce, jelikož článek 38 Listiny obsahuje implicitní požadavek právě na nezávislost a nestrannost toho, kdo ve věci rozhoduje. Pakliže tedy výše dovozují přiměřenou aplikaci záruk vyplývajících z článku 38 Listiny i pro insolvenční správce, je nutné zabývat se taktéž zárukami jejich nezávislosti a nestrannosti. Jak ostatně shrnuje například Schumann: „*insolvenční řízení lze z ústavněprávního hlediska legitimizovat pouze tehdy, je-li zevrubně zajištěna nezávislost insolvenčního správce*“⁸⁸.

⁸³ Srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu 30 Cdo 725/2011 ze dne 3. dubna 2012.

⁸⁴ Srov. usnesení Městského soudu v Praze sp. zn. 1 Nc 2619/2019 ze dne 3. března 2020.

⁸⁵ Srov. ustanovení § 14 OSŘ.

⁸⁶ To však neznamená, že je možné při rozhodování o podjatosti vycházet pouze ze subjektivních pochybností osob zúčastněných na řízení; v podrobnostech např. náleží Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 448/04 ze dne 8. března 2005.

⁸⁷ DOLEŽÍLEK, J. Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci v civilním řízení. Právní rozhledy. 1997, č. 4, s. 174–179.

⁸⁸ SCHUMANN, E. Die Unabhängigkeit des Insolvenzverwalters – Sicherung der Integrität des Insolvenzverfahrens, in *Schütze, R. A. Einheit und Vielfalt Des Rechts. Festschrift für Reinhold Geimer zum 65. Geburtstag*. München: Verlag C. H Beck, 2002, s. 1043 a násl.

2. 2. 1 Výběr a ustanovení insolvenčního správce

S ohledem na specifické postavení insolvenčního správce v insolvenčním řízení, jež bylo popsáno v první části práce, je specifický i způsob ustanovení konkrétní osoby do této funkce. Věřitelé, jejichž pohledávky jsou v insolvenčním řízení přihlášeny, a jež mohou podle insolvenčního zákona insolvenčním řízením jako schůze věřitelů disponovat, totiž mohou na této schůzi odvolat insolvenčního správce a jmenovat jimi zvoleného insolvenčního správce.⁸⁹ Ačkoliv se tato pravomoc schůze věřitelů může na první pohled zdát být v rozporu s myšlenkou nezávislého a nestranného insolvenčního správce, mám za to, že tomu tak s ohledem na kontext úpravy není.

Za prvé totiž platí, že věřitelé vystupující (a hlasující) na schůzi věřitelů, mají v naprosté většině partikulární zájmy – každý jeden věřitel tedy v insolvenčním řízení zpravidla chce dosáhnout cíle, který se neztotožňuje s cíli mnoha dalších věřitelů, mnohdy je tomu dokonce zcela naopak – zájmy jednotlivých věřitelů jsou zcela protichůdné, protože každý individuální věřitel má zájem na co možná nejvyšším uspokojení své pohledávky (tedy zjednodušeně řečeno, každý individuální věřitel má zájem na co možná nejvyšším neúspěchu věřitelů ostatních, například popření jejich pohledávek, čímž dochází k vyššímu poměru uspokojení jeho pohledávek).⁹⁰ Už z tohoto důvodu se tak zdá být nepravděpodobné, že by za běžného chodu věci nadpoloviční většina věřitelů souhlasila s odvoláním insolvenčního správce a ustanovením nového z jakkoliv pochybných důvodů.

Za druhé současná úprava doplňuje výše zvolenou pojistku procesem, který zajišťuje, že není možné jednoduše získat většinu na schůzi věřitelů například vytvářením fiktivních pohledávek, či obdobně, a prakticky tak insolvenční řízení ovládnout a zneužít za účelem uspokojení partikulární zájmů jednoho konkrétního subjektu. Odvolat insolvenčního správce a jmenovat nového totiž schůze věřitelů může až po přezkumném jednání⁹¹, tedy až po přezkumu věřiteli přihlášených pohledávek ze strany insolvenčního správce, a tedy po fázi, která fakticky rozhoduje o hlasovacích právech na této schůzi věřitelů. Pakliže by tedy mělo dojít ke zneužití řízení například přihlášením fiktivních pohledávek (ve snaze získat většinu na schůzi věřitelů), měl by této možnosti insolvenční správce

⁸⁹ Srov. ustanovení § 29 odst. 1 InsZ.

⁹⁰ Obdobně argumentuje i Ústavní soud. Srov. náleží Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 14/10 ze dne 1. 7. 2010: „Teze, že insolvenční správce při uznání (pravosti, výše a pořadí) přihlášených pohledávek vystupuje jako zástupce věřitelů, je ovšem vyloučena i povahou věci, v insolvenčním řízení zpravidla vystupuje více věřitelů, jejichž pohledávky si ale vzájemně konkurují.“

⁹¹ Srov. ustanovení § 29 odst. 1 věta první InsZ.

zabránit popřením takových fiktivních pohledávek na přezkumném jednání, a tedy v důsledku zabránit i tomu, aby takové pohledávky byly zneužity k jeho odvolání a ustanovení správce, který není nestranný. Tohoto prvního insolvenčního správce, který pohledávky přezkoumává, přitom ustanovuje insolvenční soud.⁹²

Ustanovení insolvenčního správce insolvenčním soudem je přitom problematika velmi komplexní, jež byla i předmětem nálezové judikatury Ústavního soudu. Zároveň (i vlivem judikatury) jde o oblast, která doznala od přijetí insolvenčního zákona podstatných změn, lemovaných právě snahou o co možná nejlepší záruky nezávislosti a nestrannosti insolvenčních správců. Dobře přitom tento proces charakterizuje Richter: „*V otázce výběru insolvenčních správců ustanovovaných insolvenčními soudy urazilo české insolvenční právo od 31. 12. 2007, kdy naposledy platil zákon o konkurzu a vyrovnaní, dlouhou cestu směrem od necivilizace k civilizaci.*“⁹³

Původní úprava ustanovení insolvenčního správce do jeho funkce vycházela z požadavků na nezávislost a nestrannost insolvenčního soudce, které vymezil ve své judikatuře Ústavní soud.⁹⁴ Konkrétního insolvenčního správce pro konkrétní insolvenční řízení tak vybíral předseda insolvenčního soudu⁹⁵, aby došlo k vyloučení pochybností ad poznámka č. 94. Takové nastavení přitom vedlo k situaci, kdy praxe na jednotlivých insolvenčních soudech byla značně odlišná – na některých insolvenčních soudech prakticky samovolně dospěla do podoby, kdy byl insolvenční správce fakticky ustanovován do funkce na základě „rotačního kolečka“ obdobného systému, na jehož základě dochází k nápadu věci soudcům⁹⁶, v jiných případech rozhodoval o ustanovení insolvenčního správce předseda soudu svévolně.⁹⁷

Výrazný pokrok přitom později přinesla novela insolvenčního zákona účinná od 1. 1. 2014⁹⁸, která kodifikuje „rotační princip“ jako výchozí systém ustanovování

⁹² Srov. ustanovení § 21 a § 25 InsZ.

⁹³ RICHTER, T. Insolvenční právo. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s.155.

⁹⁴ Srovnej nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 448/04 ze dne 8. 3. 2005. Ústavní soud vyslovil protiústavnost tehdejšího nastavení, kdy insolvenčního správce jmenoval (a odvolával) insolvenční soudce. V incidenčních sporech (kde je insolvenční správce jedním z účastníků řízení) pak s ohledem na tuto okolnost nebylo možné považovat tohoto soudce za nezávislého a nestranného, když jednoho z účastníků řízení, v němž sám rozhodoval, jmenuje a odvolává, a zároveň rozhoduje o jeho odměně apod.

⁹⁵ Srov. ustanovení § 25 InsZ v původním přijatém znění.

⁹⁶ V podrobnostech kapitola 2.1.

⁹⁷ RICHTER, T. Insolvenční právo. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017.

⁹⁸ Provedená zákonem č. 294/2013 Sb.

insolvenčních správců. Jedním z klíčových důvodů pro přechod z nominačního systému (ustanovování soudcem/předsedou soudu) na rotační systém přitom byly právě obavy z nedostatečné nezávislosti a nestrannosti insolvenčních správců ustanovených nominačního systémem.⁹⁹ Význam rotačního systému pro insolvenční proces přitom ve své judikatuře podtrhl i Ústavní soud, když odmítl praxi předsedkyně Krajského soudu v Ostravě, která excesivním způsobem užívala výjimku z rotačního systému podle odstavce pátého ustanovení § 25 InsZ a prakticky tak zákonnou úpravu zcela svévolně obcházela. To označil Ústavní soud za neakceptovatelné a zdůraznil přitom dobré důvody pro opuštění dřívější nominační úpravy: „*Aktivita předsedkyně Krajského soudu v Ostravě, spočívající v plošném a dlouhodobém popírání zákonných pravidel a přidělování insolvenčních věcí podle vlastní – svévolné úvahy, vykazují rysy obcházení zákona ve značném měřítku; jejich projevy lze nazvat insolvenčním inženýrstvím a u dotčených subjektů logicky podněcují úvahy o záměrně budovaném klientelistickém, neřkuli korupčním prostředí. Zavedená praxe popírá rotační systém ustanovování insolvenčních správců, na kterém koncepčně staví insolvenční zákon ve znění novely provedené zákonem č. 294/2013 Sb., s účinností od 1. 1. 2014. Fakticky je udržován status quo nominačního systému, který byl uplatňován podle právní úpravy dřívější a na základě dobrých důvodů opuštěn.*“¹⁰⁰

Právě rotační systém podle insolvenčního zákona, jak byl popsán výše, je tak možné považovat za systém ve své podstatě v zásadě odpovídající současné podobě úpravy přidělování věci soudcům, a tedy za jediný systém naplňující požadavky článku 38 Listiny, jak byly identifikovány v předchozí části práce. To ostatně, zatím ve vztahu k přidělování věci soudcům a tedy nezbytnosti rotačního principu, potvrzuje i judikatura.¹⁰¹ Takové závěry, svědčící o klíčovém významu rotačního systému, akcentuje i právní věda: „*Považuji za evidentní, že zavedením pravidla § 25 IZ v jeho znění platném od 1. 1. 2014 zavedl zákonodárce (v kombinaci s důsledky již citované judikatury Ústavního soudu ohledně povahy činnosti insolvenčního správce jako subjektu nadaného veřejnou mocí) právo na „zákonného insolvenčního správce“ velmi obdobné právu na zákonného soudce.*“¹⁰²

⁹⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁰ Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 3141/15 ze dne 6. 9. 2016.

¹⁰¹ Srov. se závěry ad kapitola 2. 1. práce.

¹⁰² RICHTER, T. Insolvenční právo. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017.

Ačkoliv tedy platná právní úprava ustanovení insolvenčního správce do funkce dospěla výše popsáním přirozeným vývojem obecně do stavu, který je možno považovat za vyhovující požadavkům vyplývajícím z ústavního pořádku, existují z této obecné úpravy výjimky – vedle již zmíněného odstavce pátého § 25 insolvenčního zákona jde zejména o možnost závazného určení insolvenčního správce dlužníkem, tedy důsledkem tzv. protikrizové novely insolvenčního zákona.¹⁰³ Právě takovou možnost insolvenční zákon dlužníku navrhuje tím, že předbalenou reorganizaci nabízí dodnes, jak v podrobnostech popisují níže.

2. 2. 2 Vyloučení insolvenčního správce pro podjatost

Shodně jak je tomu u soudců a jejich ustanovení pro konkrétní věc, není možné skončit z hlediska zajištění jejich nezávislosti a nestrannosti u vyhovující úpravy jejich ustanovení. Je taktéž nutno zabezpečit alespoň minimální standardy zajišťující integritu podle výše určených pravidel vybraného insolvenčního správce – zejména vyloučit možný konflikt zájmů insolvenčního správce a zcela tak vyhovět požadavkům na jeho nestrannost, tedy, jako je tomu i u soudců, zejména zajistit jeho vyloučení v případě podjatosti.

Obecné pravidlo o konfliktu zájmů obsahuje ustanovení § 24 insolvenčního zákona: *„Insolvenční správce je z insolvenčního řízení vyloučen, jestliže se zřetelem na jeho poměr k věci nebo k osobám účastníků je tu důvod pochybovat o jeho nepodjatosti; to neplatí v případě uvedeném v § 34.“*¹⁰⁴ Totéž ustanovení zároveň stanoví povinnost insolvenčního správce oznámit insolvenčnímu soudu důvody pro jeho vyloučení, jakmile se je dozví. V rozsahu, v němž insolvenční správce vykonává veřejnou pravomoc podobnou pravomoci soudce (jako je například popírání/uznávání pohledávek, jak bylo popsáno výše), je možné dovozovat tento požadavek přímo z ústavního pořádku.¹⁰⁵

Nejvyšší soud přitom ve své judikatuře uzavřel, že *„Podmínky, za nichž je insolvenční správce vyloučen z insolvenčního řízení (§ 24 odst. 1 insolvenčního zákona), lze v zásadě (s níže uvedenou výjimkou) poměřovat s podmínkami určenými ustanovením § 14 odst. 1 o. s. ř.“*¹⁰⁶ Důvody podjatosti tak vymezil v zásadě obdobně – výslovně uvádí například příbuzenský vztah s účastníky, vztahy přátelské a nepřátelské, ale i další důvody, a

¹⁰³ Zákon č. 217/2009 Sb.

¹⁰⁴ Formulace ustanovení § 24 InsZ je tak v zásadě totožná s formulací ustanovení § 14 odst. 1 OSŘ, jež upravuje vyloučení v případě podjatosti soudců, a jehož rozbořem se zabývám výše.

¹⁰⁵ RICHTER, T. K podjatosti insolvenčního správce, Právní rozhledy č. 15-16/2016, str. 524-531

¹⁰⁶ Srov. např. usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 NSČR 110/2014 ze dne 31. 8. 2015, či sp. zn. 29 NSČR 107/2013 ze dne 30. 6. 2014.

odkazuje přitom na judikaturu k vyloučení soudců. Shodně pak připomíná, že i zde postačí důvodné pochybnosti o nepodjatosti insolvenčního správce, a podjatost tedy nemusí být postavena najisto.¹⁰⁷

Obecně takovému závěru nelze nic vytknout, ostatně shora dovozují, že požadavky na nezávislost a nestrannost soudců a insolvenčních správců by v tomto kontextu v zásadě měly být srovnatelné, problémy současné úpravy se však začnou projevovat zejména tehdy, když se zaměříme na další skupinu případů, která může vést k vyloučení soudců (a tedy by ve světle uvedeného měla vést i k vyloučení insolvenčních správců), a sice ekonomické vazby na účastníky řízení.

Shodně, jako je tomu u soudců, totiž i v případě insolvenčních správců platí, že ekonomická závislost (případně silná ekonomická vazba) insolvenčního správce na některém z účastníků vede zcela nepochybně k závěru o jeho podjatosti.¹⁰⁸ Ačkoliv však na jedné straně klademe na insolvenční správce shodné požadavky týkající se jejich nestrannosti, jako je tomu u soudců, institucionální zajištění této nestrannosti tomu ani zdaleka neodpovídá a je soudcovskému výrazně vzdáleno – jak bylo uvedeno výše, zákon soudci zakazuje jinou výdělečnou činnost (až na logické výjimky)¹⁰⁹ a zároveň stanoví taková pravidla jeho odměňování, která nezávislost a nestrannost na jakýchkoliv vnějších vlivech výrazně podporují.¹¹⁰

Insolvenční správci se však nachází v diametrálně odlišné situaci. V Česku se totiž nejčastěji rekrutují z advokátního stavu, a jsou tedy ekonomicky činnými subjekty fungujícími na tržní bázi, přičemž výše jejich příjmů se přirozeně odvíjí od jejich vztahů s klienty – motivace těchto osob jsou tak od motivací soudců zcela odlišné, a dá se tak očekávat zcela jiná struktura vztahů, jež mohou narušovat jejich nestrannost a nezávislost. Tuto dle mého názoru zcela klíčovou odlišnost však Nejvyšší soud ve své judikatuře ve vztahu k přenositelnosti kritérií podjatosti nijak nezohledňuje.¹¹¹

¹⁰⁷ Tamtéž.

¹⁰⁸ SPRINZ, P. a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023.

¹⁰⁹ Shodně je tomu dokonce i u soudních exekutorů, kteří mají obecně k institucionálnímu postavení insolvenčních správců blíže než soudci. Srov. ustanovení § 3 odst. 2 exekučního řádu. Právě vyloučení jiné výdělečné činnosti přitom bylo jedním z argumentů Ústavního soudu při posuzování ústavnosti výběru exekutora oprávněným, když právě s odkazem na dostatečnost záruk nezávislosti a nestrannosti soudního exekutora v exekučním řádu shledal možnost jeho výběru oprávněným ústavně konformní.

¹¹⁰ RICHTER, T. Insolvenční právo. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017.

¹¹¹ Tamtéž.

Je tedy zřejmé, že v praxi je v případě insolvenčních správců klíčové klást důraz zejména na jejich ekonomické vazby, které ve světle výše uvedené argumentace můžou v konečném důsledku fakticky vést až k nelegitimitě celého insolvenčního procesu, v němž takový insolvenční správce rozhodoval. Že tyto obavy nejsou pouze teoretické přitom potvrzuje i rozsáhlá judikatura odrážející běžnou praxi: dochází tak k vylučování insolvenčních správců mj. například proto, že dotčený insolvenční správce v minulosti poskytoval právní služby¹¹², či daňového poradenství¹¹³ významnému věřiteli dlužníka, poskytoval služby v oblasti daňového poradenství přímo dlužníku¹¹⁴, či dokonce přijal ustanovení insolvenčním správcem, ačkoliv advokát praktikující v téže kanceláři zastupoval dlužníka v témž insolvenčním řízení.¹¹⁵

Zcela jiná situace pak nastává v případě, kdy mají na ustanovení insolvenčního správcе vliv sami účastníci insolvenčního řízení (tedy dlužník nebo věřitelé), dle mého názoru je s ohledem na výše uvedené nutné vždy v konkrétním případě posoudit, zdali platná úprava poskytuje v každém individuálním případě dostatečné záruky vyhovující požadavkům z článku 38, a tedy zdali jde o úpravu ústavně konformní.

K takové situaci přitom dochází v zásadě ve dvou nejvýznamnějších případech: jde o (a) odvolání insolvenčního správcе a následné ustanovení nového insolvenčního správcе věřitelským výborem ve smyslu ustanovení § 29 InsZ¹¹⁶; a (b) návrh dlužníka na ustanovení konkrétní osoby insolvenčního správcе v předbalené reorganizaci ve smyslu ustanovení § 25 odst. 1 věty druhé InsZ¹¹⁷.

¹¹² Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 NSCR 78/2013 ze dne 30. 6. 2014.

¹¹³ Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 2 VSPH 315/2013 ze dne 31. 7. 2013.

¹¹⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 VSPH 1589/2012 ze dne 17. 6. 2013.

¹¹⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 198/2014 ze dne 5. 5. 2014.

¹¹⁶ Tomuto případu jsem se v podrobnostech věnoval již v kapitole 2. 2. 1. této práce, kdy jsem došel k závěru, že s ohledem na kontext úpravy je nezávislost a nestrannost insolvenčního správcе i v tomto případě alespoň v minimální míře zajištěna, a to zejména pro partikulárnost zájmů jednotlivých věřitelů, kteří na schůzi hlasují, a možnost vyměnit insolvenčního správcе až po přezkumném jednání, tedy v okamžiku, kdy již ze strany na základě rotačního systému soudem jmenovaného insolvenčního správcе došlo k nezávislému přezkumu přihlášených pohledávek, od nichž se odvozují hlasovací práva jednotlivých věřitelů.

¹¹⁷ Tedy v situaci, jejíž ústavnosti se tato práce věnuje zejména.

3 Ustanovení insolvenčního správce na návrh dlužníka v předbalené reorganizaci v kontextu článku 38 Listiny

Druhý z uvedených případů, tedy postup podle ustanovení § 25 odst. 1 věty druhé a § 148 odst. 2 InsZ, se zdá být výrazně kontroverznějším institutem. Do právního řádu byl tento specifický institut zaveden tzv. protikrizovou novelou insolvenčního zákona, účinnou od 20. července 2009. Proklamovaným cílem novely mělo být zachování co možná největšího množství funkčních subjektů (dlužníků) na trhu, a to v reakci na probíhající ekonomickou krizi. Tehdy byl tento institut včleněn do insolvenčního zákona, který byl postaven na nominačním principu ustanovení insolvenčních správců. K zákonnému rotačními kolečku dospěl zákonodárce až o několik let později. Ačkoliv tedy proces ustanovování insolvenčních správců zaznamenal v průběhu let podstatný vývoj¹¹⁸, tato úprava nikoliv.

I přesto, že nedostatečné zajištění záruk nezávislosti a nestrannosti insolvenčních správců může vést k závažným důsledkům co do legitimacy jejich rozhodování, nebo dokonce celého insolvenčního procesu, jak jsem nastínil výše, zákonodárce se při přijímání této úpravy takovým otázkám prakticky vůbec nevěnoval. Dle mého názoru je dokonce možné pochybovat, zdali se možným dopadům do základních práv věnoval vůbec, jelikož důvodová zpráva se k otázce ústavnosti přijatého řešení vyjadřuje pouze zcela formálně: „*Navrhované řešení je v souladu ústavním pořádkem České republiky.*“¹¹⁹

V kontextu předchozího výkladu se tato úprava sama o sobě jeví jako přinejmenším problematická¹²⁰, i v tomto případě je nicméně nutné zejména zkoumat, k jakým důsledkům taková úprava v praxi vede v kontextu dalších souvisejících ustanovení, a zdali je vyvážena jinými instituty insolvenčního zákona, které v celkovém úhrnu dostatečně zajišťují nezávislost a nestrannost dlužníkem navržených insolvenčních správců, a tedy zdali tato úprava může v konfrontaci s vymezenými požadavky na nezávislost a nestrannost insolvenčních správců obstát.¹²¹ V následujících odstavcích se tak budu věnovat tomuto procesu, a to v

¹¹⁸ V podrobnostech se vývoji procesu ustanovování insolvenčních správců věnuji v kapitole 2. 2. 1. této práce.

¹¹⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 217/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

¹²⁰ Za problematickou je ostatně označována i představiteli právní vědy. Srov. RICHTER, T. Insolvenční právo. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017.

¹²¹ Podobně argumentoval Ústavní soud ve shora citovaném nálezu sp. zn. Pl. ÚS 15/18 ze dne 2. 11. 2021, když uzavřel, že výběr soudního exekutora oprávněným jako možný zásah do nezávislosti a nestrannosti exekutorů je kompenzován dostatečnými zárukami nezávislosti a nestrannosti exekutorů napříč exekutorským řádem: „*Ústavní soud vyslovuje přesvědčení, že exekuční řád, jak byl koncipován, a bez ohledu na to, jak jeho novelizace na jedné straně rozšiřovaly rozhodovací pravomoci soudních*

kontextu výše vymezených požadavků, zejména se tedy zaměřím na samotný proces ustanovení, a dále na zajištění nestrannosti, tedy úpravu vyloučení v případě podjatosti insolvenčního správce.

Jak jsem již nastínil výše, na ustanovení insolvenčního správce v předbalené reorganizaci má zásadní rozhodující vliv sám dlužník. Za předbalenou přitom reorganizaci podle ustanovení § 148 odst. 2 InsZ označujeme proto, že dlužník již současně s insolvenčním návrhem předkládá reorganizační plán, který je přijatý většinou jak zajištěných, tak nezajištěných věřitelů. Dlužník má tak na podobu této reorganizace zcela zásadní vliv – sám navrhuje reorganizační plán (tedy konkrétní reorganizační opatření a průběh reorganizace), který ještě před podáním insolvenčního návrhu předjedná s věřiteli.¹²²

V předloženém reorganizačním plánu přitom sám dlužník dále svobodně určuje osobu insolvenčního správce. Platí sice, že ustanovit insolvenčního správce do jeho funkce může pouze insolvenční soud, návrh dlužníka je nicméně pro insolvenční soud závazný.¹²³ Insolvenční soud tak v tomto případě zásadně nemá možnost úvahy, zdali insolvenčního správce ustanoví, nebo ne. Jedinými nástroji, které v tomto ohledu dle platné právní opravňují insolvenční soud navrženého správce neustanovit, jsou podmínky stanovené v ustanoveních § 21 až § 24 InsZ. Ve stručnosti jde o nutnost vybrat i takto navrženého insolvenčního správce ze seznamu insolvenčních správců, možnost, aby insolvenční správce ustanovení z důležitých důvodů odmítl, a zejména vyloučení insolvenčního správce v případě podjatosti ve smyslu ustanovení § 24 InsZ, kterému jsem se v podrobnostech věnoval výše.¹²⁴

Fakticky tak insolvenční soud insolvenčního správce neustanoví, pakliže je podjatý ve smyslu ustanovení § 24 InsZ. I zde nicméně vyvstávají problémy se současnou koncepcí

exekutorů, na straně druhé zužovaly možnosti soudů zasahovat do jejich činnosti, poskytuje dostatečné záruky pro nezávislý výkon exekuční činnosti. Byť jsou tyto institucionální záruky ve srovnání se soudci nižší, jsou z pohledu Ústavního soudu stále na dostatečné úrovni. [...] Z uvedeného je zřejmé, že institucionálně nemůže být nezávislost soudního exekutora jakkoliv zpochybněna“

¹²² Ustanovení § 148 odst. 2 InsZ: „Jestliže dlužník společně s insolvenčním návrhem, ve kterém jako způsob řešení úpadku navrhuje reorganizaci, předloží reorganizační plán přijatý alespoň polovinou všech zajištěných věřitelů, počítanou podle výše jejich pohledávek, a alespoň polovinou všech nezajištěných věřitelů, počítanou podle výše pohledávek, spojí insolvenční soud s rozhodnutím o úpadku i rozhodnutí o způsobu řešení úpadku.“

¹²³ To potvrzuje i důvodová zpráva: „Dlužníku a věřitelům, kteří insolvenčnímu soudu předkládají již hotový (příslušným kvórem věřitelů přijatý) reorganizační plán, se v § 25 odst. 1 nově přiznává možnost určit v reorganizačním plánu (pro insolvenční soud závazně) osobu insolvenčního správce. Vydává-li insolvenční soud na základě takto předloženého a přijatého reorganizačního plánu rozhodnutí o úpadku, se kterým spojí rozhodnutí o povolení reorganizace, je v takovém případě povinen ustanovit insolvenčním správcem osobu, na které se věřitelé s dlužníkem shodli v přijatém reorganizačním plánu.“

¹²⁴ SPRINZ, P. a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023.

podjatosti insolvenčních správců, tak jak jí chápe i Nejvyšší soud – jejím postavením na roveň s důvody podjatosti soudců zcela opomíjí ekonomickou realitu fungování těchto subjektů, a zejména žádným způsobem neklade důraz na ekonomické vazby, jež jsou neodmyslitelnou součástí reality osob vykonávajících funkce insolvenčního správce, a jež nemají s ohledem na institucionální úpravu nezávislosti a nestrannosti soudců srovnání.¹²⁵

Považuji přitom za nezbytné, aby v případě (závazného) navržení insolvenčního správce osobou dlužníka soudy postupovaly zvláště obezřetně a zejména ekonomické vazby a další obdobné vlivy takto ustanovených insolvenčních správců zkoumaly velmi podrobně, je totiž zřejmé, že riziko podjatosti takového insolvenčního správce je mimořádné. To se nicméně v praxi neděje, přístup je v zásadě formální a zejména žádným způsobem nezohledňuje celkovou rizikovost navrhování insolvenčních správců dlužníkem pro legitimitu insolvenčního řízení.¹²⁶

Důsledky podjatosti takto ustanoveného insolvenčního správce přitom mohou být fatální, v některých případech soudy nepřezkoumatelné a mohou mít zásadní dopady do sféry základních práv účastníků insolvenčního řízení. Specificky tomu tak je zejména v případě, který jsem již nastínil shora, konkrétně v kapitole 1. 3. 2. – tedy co do popírání a zejména uznávání (tedy formálně nepopření) přihlášených pohledávek.

V tomto případě totiž vliv dlužníka na průběh insolvenčního řízení dosahuje naprosto enormní intenzity – sám podává insolvenční návrh a s ním i reorganizační plán v němž sám závazně navrhuje osobu insolvenčního správce.¹²⁷ Navržený reorganizační plán sice podle zákona musí být přijat nadpoloviční většinou zajištěných i nezajištěných věřitelů, což může vyvolávat dojem, že kontrola ze strany věřitelů může být stejnou zárukou neúčelovosti, jako je tomu v případě odvolání a jmenování insolvenčního správce v řízení standardním, jak bylo popsáno výše. Není tomu tak. V tomto případě jde totiž o první fázi insolvenčního řízení, a neexistuje tedy seznam závazků, jehož správnost by kdokoliv fakticky prověřoval. Při počítání většiny věřitelů ve smyslu ustanovení § 148 odst. 2 InsZ se vychází ze seznamu závazků, který vytváří opět sám dlužník. Je přitom patrné, že o

¹²⁵ Vizte přístup soudů k posuzování podjatosti, zejm. kapitola 2. 2. 2.

¹²⁶ RICHTER, T. Insolvenční právo. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s. 162.

¹²⁷ Srov. ustanovení § 148 odst. 2 a § 25 odst. 1 věta druhá InsZ.

dlužníkových poměrech v této fázi řízení nemůže mít nikdo jiný takové povědomí, aby dokázal povinnost dlužníka dostatečně kontrolovat.¹²⁸

Může tak velmi jednoduše nastat situace, kdy dlužník do seznamu závazků zahrne takové závazky, které byly vytvořeny zcela účelově a nemají reálný ekonomický základ, například se spřízněnými osobami. Pomocí takových závazků potom snadno může manipulovat s potřebnými většinami pro přijetí navrženého reorganizačního plánu, a tedy i pro ustanovení potenciálně spřízněného insolvenčního správce. Správnost seznamu závazků přitom v praxi insolvenční soudy vůbec nepřezkoumávají, anebo tak činí zcela formálně, a spoléhají se tedy zcela na dlužníkovu tvrzení.¹²⁹

Pravost, výši a pořadí jednotlivých pohledávek v řízení pak přezkoumává právě insolvenční správce ustanovený hlasy věřitelů na základě tohoto seznamu. Situace by ještě měla být řešitelná pro přihlášené věřitele s pravými pohledávkami, jejichž popřením by dlužník prostřednictvím potenciálně ovlivněného insolvenčního správce chtěl manipulovat s většinami pro další postup v insolvenčním řízení, protože takový věřitel může v případě popření své pohledávky vyvolat incidenční spor před insolvenčním soudem¹³⁰, a tedy může dosáhnout přezkumu své pohledávky před nezávislým a nestranným soudcem splňujícím veškeré požadavky vyplývající z článku 38 Listiny.¹³¹

Jinak je tomu nicméně v případě, kdy by dlužník chtěl ovládnout insolvenční řízení prostřednictvím výše zmíněných fiktivních pohledávek – v takovém případě totiž schází jakýkoliv efektivní prostředek ochrany, jímž by věřitelé mohli bránit svá práva, insolvenční zákon totiž v reorganizaci vylučuje účinky popření přihlášené pohledávky jiným

¹²⁸ Přitom právě nezávislý a nestranný insolvenční správce je v zásadě vybaven takovými pravomocemi, aby mohl konání dlužníka před zahájením insolvenčního řízení zpětně dostatečně zkoumat a zhodnotit, fakticky tak v tomto případě nastává situace, kdy správce sám přezkoumává pohledávky s pomocí jejichž věřitelů byl do své funkce ustanoven – rozhoduje tak i později prakticky ve své vlastní věci. Rotační systém popsaný výše přitom zajišťuje minimálně prvotní přezkum, na jehož základě se počítají hlasy věřitelů, nezávislým a nestranným insolvenčním správcem jmenovaným soudem.

¹²⁹ Takový přístup soudů dále jen zvyšuje riziko manipulace s insolvenčním řízením, soudy však v praxi takovým způsobem bohužel postupují. Srov. například případ OLEO Chemical, kdy Ústavní soud zasahoval z důvodu zcela formálního přezkumu seznamu závazků dokonce opakovaně (!), konkrétně jde o nálezy Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1162/17 ze dne 18. 1. 2018 a sp. zn. II. ÚS 699/18 ze dne 26. 6. 2018.

¹³⁰ V případě nevykonatelné pohledávky, v případě pohledávky vykonatelné je pak takový spor povinen vyvolat sám insolvenční správce. Srov. ustanovení § 198 a § 199 InsZ.

¹³¹ V takovém případě dojde k tzv. incidenčnímu sporu před insolvenčním soudem, fakticky jde o žalobu na určení (pravosti, případně výše) pohledávky. Srov. ustanovení § 198 a § 199 InsZ; dále také SPRINZ, P. a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023.

věřitelem.¹³² Pakliže tedy není konkrétní pohledávka popřena dlužníkem, nebo insolvenčním správcem, není taková pohledávka přezkoumává ani insolvenčním soudem.¹³³ I z tohoto důvodu je tak otázka nezávislosti a nestrannosti takového insolvenčního zcela klíčová, jelikož ustanovení podjatého insolvenčního správce může vést k situaci, v níž dochází k poškození práv poctivých věřitelů, aniž by se tomuto postupu mohli bránit u nezávislého a nestranného soudu splňujícího požadavky článku 38 Listiny.

V takové situaci tedy nejen, že dlužník může prakticky libovolně manipulovat s insolvenčním řízením, protože disponuje spřízněnou většinou věřitelů, a zároveň spřízněným insolvenčním správcem a věřitelská práva jsou tak fakticky vyprázdněna, navíc ale v konečném důsledku dochází k zásahu do základních práv věřitelů, jejichž poměrné uspokojení bude vlivem existence fiktivních pohledávek menší,¹³⁴ a navíc bude zcela na dlužníku, jaké

¹³² Srov. ustanovení § 336 odst. 4 InsZ.

¹³³ V tomto konkrétním případě by bylo dle mého názoru možné uvažovat spíše o porušení článku 36 Listiny, jde nicméně o problematiku rozsáhlou, které se tato práce věnuje jen ve stručnosti a pouze pro nastínění kontextu otázek nezávislosti a nestrannosti insolvenčních správců a jejich důsledků. Věnuji se tedy v zásadě pouze výše charakterizovaným důsledkům článku 38 Listiny. Popěrným úkonům věřitelů se přitom ve své náleзовé judikatuře v minulosti věnoval i Ústavní soud, kdy nálezem sp. zn. 14/10 ze dne 1. 7. 2010 zrušil pro rozpor s čl. 36 Listiny část ustanovení § 192 odst. 1 InsZ, která vylučovala popěrné právo věřitelů vůči pohledávkám jiných věřitelů v konkursu. Současná úprava přitom v reorganizaci takový úkon stále neumožňuje. Dle mého názoru přitom v tomto případě není možno uvažovat ani o argumentaci přenosu hájení některých kolektivních zájmů na insolvenčního správce, ve smyslu nálezu sp. zn. Pl. ÚS 33/15 ze dne 7. 11. 2017. V takovém případě totiž Ústavní soud argumentoval pro možnost odebrat věřiteli individuální právo obrany svých zájmů v insolvenčním řízení dostatečným zajištěním řádného výkonu činnosti insolvenčního správce, mimo jiné prostřednictvím jeho kontroly ze strany insolvenčního soudu a věřitelů jako celku. Z výše uvedeného je nicméně patrné, že právě ani tato kontrola není pro případ uznávání pohledávek v předbalené reorganizaci zajištěna, a tyto závěry tak není možné v tomto případě uplatnit: „*Významnou rolí bude v tomto ohledu hrát právní postavení insolvenčního správce z hlediska záruk nezávislého a nestranného výkonu dané funkce, případně existence kontrolních a opravných mechanismů pro případ protiprávní nečinnosti insolvenčního správce. [...] [J]e povinen chránit jejich tzv. společný zájem, který je nadřazen zájmům individuálním a který spočívá v rychlém, hospodárném a co nejvyšším uspokojení jejich zájmů; jeho činnost a postupy podléhají kontrole, resp. dohledu zejména insolvenčního soudu a věřitelského výboru*“.

¹³⁴ K zásahu do práv věřitelů uznáním neexistujících pohledávek shodně i nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 14/10 ze dne 1. 7. 2010: „*Více věřitelů uplatňuje právo na uspokojení své pohledávky z jedné majetkové podstaty dlužníka. Nesprávné přihlášení, resp. uznání (nepopření) insolvenčním správcem té které pohledávky (její pravosti, výše, pořadí) jednoho věřitele může mít proto za důsledek (mimo jiné) uspokojení pohledávky druhého věřitele v menší míře, než by tomu bylo za předpokladu správného zjištění předmětné pohledávky. Tedy může důsledně vzato značit dotčení majetkových práv věřitele a dotčení i jiných jeho práv (srov. další důsledky spojené s výsledkem přezkumu, tj. hlasování a účast ve věřitelských orgánech, příp. sankce a další procesní práva a povinnosti). Lze totiž souhlasit s názorem navrhovatelek, že rozhodnutí insolvenčního správce o tom, že přihlášenou pohledávku uznává nebo popírá (příp. v jakém rozsahu), určuje závazně právo věřitele na jeho poměrné uspokojení v rámci insolvenčního řízení (včetně všech dalších důsledků spojených s výsledkem přezkumu) a současně se závazně rozhoduje o právu všech ostatních věřitelů na jejich poměrné uspokojení. Jak uvádí odborná literatura, nezřídka dochází k tomu, že v insolvenčním řízení se snaží prosazovat svůj vliv osoby, které tvrdí, že jsou věřiteli, ač jimi ve skutečnosti nejsou, anebo se celá řada věřitelů pokouší úmyslně nadsadit (nadhodnotit) výši své pohledávky, aby získali v tomto řízení větší vliv, než jim po zásluze náleží*“

reorganizační prostředky v reorganizačním plánu zvolí, a tedy bude mít plnou kontrolu nad procesem a způsobem uspokojení těchto věřitelů.

Mám tedy za to, že současná úprava vykazuje značné nedostatky, a to zejména z důvodu možnosti dlužníka závazně navrhnout osobu insolvenčního správce podle ustanovení § 25 odst. 1 věty první, protože takový insolvenční správce má zásadní vliv a postavení zejména co se týká pravé strany dlužníkovy bilance¹³⁵, a zároveň neexistují žádné efektivní prostředky obrany pro další věřitele. V tomto kontextu je tak dle mého názoru možné uzavřít, že současná úprava nevyhovuje požadavkům vyplývajícím z ústavního pořádku, jelikož v některých případech není dostatečným způsobem garantována nezávislost a nestrannost insolvenčního správce, tedy v konečném důsledku nejsou naplněny požadavky článku 38 Listiny. Tyto nedostatky spočívající v přílišné koncentraci vlivu dlužníka na podobu insolvenčního řízení přitom považuji za o to výraznější a nepříjemnější, že nejsou vyvažovány žádnými výraznými výhodami dotčené úpravy – možnost dlužníka navrhnout insolvenčního správce totiž žádným způsobem výrazně nepřispívá efektivnějšímu naplnění cílů insolvenčního řízení ve smyslu ustanovení § 5 InsZ.¹³⁶

Taková situace má v zásadě dvě možná řešení: (a) jak doporučuje i Richter, jedním z řešení je možnost dlužníka vybrat v případě předbalené reorganizace insolvenčního správce zcela zrušit¹³⁷; či (b) je možné vytvořit dostatečné protiváhy tomuto ustanovení tak, aby bylo vždy vyhověno požadavkům článku 38 Listiny.

V podstatě by tak, dle mého názoru, bylo nutné zejména: (i) zajistit dostatečný přezkum seznamu závazků, na jehož základě jsou počítány většiny pro přijetí reorganizačního plánu ve smyslu ustanovení § 148 odst. 2 InsZ¹³⁸; (ii) zpřesnit hlediska podjatosti podle ust. § 24 InsZ a tyto hlediska dostatečně zkoumat před ustanovením navrženého insolvenčního správce, a to s důrazem na jeho ekonomické aktivity a možnou ekonomickou závislost na

¹³⁵ Tedy zejména právě co se týká jeho dluhů, v případě reorganizace je (s ohledem na její podstatu) vliv insolvenčního správce na levou stranu bilance menší, jako zcela příhodné by se tak o to víc jevílo jmenování nezávislého správce náhodně, podle rotačního principu.

¹³⁶ Shodně RICHTER, T. Insolvenční právo. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, s. 156.

¹³⁷ Tamtéž.

¹³⁸ Pakliže by totiž byla dostatečně zajištěna věrohodnost seznamu závazků, bylo by méně pravděpodobné, že dlužník dokáže insolvenční řízení „ovládnout“ za pomoci fiktivních pohledávek a podmínka souhlasu nadpoloviční většiny věřitelů s reorganizačním plánem (a tedy i osobou insolvenčního správce) by tak měla většího smyslu – fakticky by působila shodně, jako v klasickém rotačním systému, jak bylo popsáno výše.

dlužníku¹³⁹; (iii) zajistit dostatečný přezkum činnosti takto jmenovaného insolvenčního správce, včetně přiznání účinků popěrným úkonům ostatních věřitelů, kteří by se tak mohli lépe bránit (před soudem) případné snaze o ovládnutí insolvenčního řízení prostřednictvím fiktivních pohledávek.¹⁴⁰

¹³⁹ Možné je taktéž zpřesnění a rozšíření informační povinnosti samotného správce, která sice v současnosti existuje, avšak v praxi se téměř neuplatňuje a její ignorance ze strany insolvenčních správců není sankcionována.

¹⁴⁰ V takovém případě by bylo možné uvažovat o nižších požadavcích na nezávislost a nestrannost insolvenčních správců v této věci, neboť by byl zajištěn přezkum jejich činnosti nezávislým a nestranným soudcem a přiděleným v souladu s požadavky článku 38.

Praktická část práce

4 Metodologie

Insolvenční právo je oborem se zásadními dopady do praxe. Reorganizace, jimiž se zejména zabývám, jsou přitom (ze své podstaty) řízeními o majetcích v mnohdy miliardových částkách. Je tedy podstatné věnovat se při zvažování dopadů regulace nejen na tzv. *law in books*, jak činím v teoretické části této práce, ale taktéž zkoumat tzv. *law in practice*, tedy projevy konkrétních pravidel v praxi, při jejich aplikaci.

I přes to, že ke zhodnocení ústavnosti konkrétních ustanovení není vždy nezbytné bezpodmínečně prokázat jejich obecnou nekonformitu¹⁴¹, ale dostačuje, pokud se projeví v jednotlivých konkrétních případech, považuji za přínosné podrobit téma práce i letnému empirickému zkoumání. To nám, narozdíl od abstraktního teoretického vnímání právní normy, alespoň zběžně představí praktické dopady, a tedy nás alespoň v hrubých obrysech uvede do kontextu zkoumaného problému, zejména do jeho ekonomické reality.

Ačkoliv tedy závěry učiněné v teoretické části práce stojí samy o sobě a na základě dříve uvedených argumentů považuji proces výběru insolvenčního správce dlužníkem v předbalených reorganizacích za problematický, doplňuji na několika následujících stránkách tyto úvahy o kvantitativní výzkum trhu českých reorganizací, který přináší několik dosud nezkoumaných závěrů a zároveň může sloužit jako podklad navazujícím analýzám.

4.1 Hypotézy

Při zpracování teoretické části práce a zejména studiu zdrojů jsem vymezil následující hypotézy, jež dále determinovaly podobu a průběh výzkumu, vycházel jsem přitom zejména z primárních identifikovaných nedostatků dotčené úpravy:

- a) Postup podle § 25 odst. 1 věty druhé InsZ, tedy výběr insolvenčního správce dlužníkem, je dlužníky oblíbený nástroj, jež je v praxi při splnění podmínek hojně využíván.**

S ohledem na to, že tento postup neskýtá pro dlužníky téměř žádné nevýhody (jak bylo uvedeno v teoretické části práce), předpokládám, že dlužníci této možnosti využívají a případy tzv. předbalené reorganizace tak v praxi nejsou ojedinělé.

¹⁴¹ HUSSEINI, F., BARTOŇ, M., KOKEŠ, M., KOPA, M. a kol. Listina základních práv a svobod. 1. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2021: „Rozhodující je nikoli prokazatelná manipulace, pro zachování práva na zákonného soudce je třeba vyloučit již samotnou možnost manipulace.“

b) Insolvenční správci ustanovení na návrh dlužníka mohou být častěji podjatí, a tedy častěji popírají pravé pohledávky, aby tak ovlivnili insolvenční řízení ve prospěch dlužníka, který je zvolil.

S ohledem na rizika představené v teoretické části práce, vnímám jako zásadní vliv určení dlužníkem na nezávislost takto ustanovených insolvenčních správců. Předpokládám přitom, že jelikož je u takto ustanovených insolvenčních správců vyšší riziko jejich podjatosti, budou někteří z nich častěji rozhodovat ve prospěch dlužníka, tzn. budou v konkrétním insolvenčním řízení častěji popírat pohledávky, které jsou pravé. Takový postup tedy častěji povede k incidenčním sporům (z důvodu obrany věřitelů, jejichž pohledávky budou popřeny), a takoví insolvenční správci tedy budou v těchto incidenčních sporech méně úspěšní.

4. 2 Metoda sběru dat

Data pro ověření stanovených hypotéz jsem čerpal výhradně z insolvenčního rejstříku, který je na adrese isir.justice.cz veřejně dostupný, a na němž jsou zveřejňovány informace o veškerých insolvenčních řízeních vedených v České republice.

Zkoumané období přitom muselo být omezeno (zejména z důvodu neustálého vývoje právní úpravy). Klíčovým milníkem pro zkoumanou problematiku přitom bylo zavedení rotačního principu jako principu výchozího pro ustanovení insolvenčních správců, tedy 1. leden 2014. Právě a jen od tohoto data je totiž možné porovnávat reorganizace s insolvenčním správcem ustanoveným na základě rotačního principu a na základě rozhodnutí dlužníka (tedy insolvenčního správce určeného reorganizačním plánem).

Insolvenční rejstřík přitom bohužel nenabízí příliš mnoho flexibility pro hledání konkrétně neurčené množiny řízení, a neumožňuje například třídít hledaná řízení podle způsobu řešení úpadku. Pro omezení výběru pouze na reorganizace jsem tedy používal ve vyhledávacím formuláři kolonku „akce“, kde jsem využíval možnost „usnesení o povolení reorganizace“ (tedy zejména pro vyhledání případů, kdy součástí insolvenčního návrhu nebyl reorganizační plán, a tedy nešlo o insolvenčního správce určeného dlužníkem (pakliže součástí insolvenčního návrhu je reorganizační plán, rozhoduje se ve většině případů jedním usnesením jak o zjištění úpadku, tak o povolení reorganizace, insolvenční rejstřík tedy tato řízení v takovém případě nezobrazí), nebo možnost „insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení reorganizace“ (v druhém případě, tedy když šlo zejména o řízení o tzv. předbalených reorganizacích).

Stav řízení pro má vyhledávání nehrál roli (zahrnul jsem tedy jak reorganizace ukončené, tak reorganizace stále probíhající).

Vyhledávací formulář tak vypadal typicky následovně:

Příjmení/název
Jméno fyzické osoby
IČ
Datum narození
Rodné číslo fyzické osoby
Obec

Spisová značka
vedená u

Stav řízení
v období od do
 Aktuální řízení Aktuální i ukončená řízení

Akce
Usnesení o povolení reorganizace
v období od 01.01.2014 do 31.12.2022

Senátní značka
Spisová značka incidenčního řízení

Max. počet zobrazených položek 50 100 200 300 400

Obr. 1: vyhledávací formulář na webu isir.justice.cz

Následně jsem řízení, jež insolvenční rejstřík na základě těchto kritérií vyfiltroval, individuálně procházel, a zaznamenal o nich do tabulky relevantní informace. Klíčový promě byl zejména oddíl A (řízení do úpadku) a oddíl C (incidenční spory) insolvenčního rejstříku. Jako důležitá jsem identifikoval zejména následující data, která jsem zaznamenával do tabulky:

- 1) Název dlužníka;
- 2) Formu reorganizace (hodnoty „předbalený“, „kolečko“ a „koncern“);
- 3) Identifikace insolvenčního správce;
- 4) Identifikaci konkrétní pohledávky, o níž se vedl incidenční spor (tedy číslo pohledávky podle přihlášky v insolvenčním rejstříku, vždy začínající písmenem „P“);
- 5) Identifikaci konkrétního incidenčního sporu vedeného o této pohledávce (podle čísla přiřazeného v oddíle C „incidenční spory“, vždy začínající písmenem „C“);
- 6) Výši pohledávky, o níž se vedl incidenční spor (tedy ve většině případů výši, v níž pohledávku insolvenční správce popřel, a ohledně níž se následně věřitel bránil žalobou u insolvenčního soudu);

- 7) Výši, v níž byla pohledávka zjištěna insolvenčním soudem jako pravá; a
- 8) Na základě poměru ad 6) a ad 7) uvedených hodnot vypočtené procento, v němž byla každá konkrétní pohledávka zjištěna (tedy procento úspěšnosti věřitele ohledně každé individuální pohledávky).

Jeden záznam v tabulce tak vždy odpovídá jedné pohledávce, o níž byl veden incidenční spor (v některých případech tedy vychází několik záznamů z jednoho incidenčního sporu).

Postup při obsahové analýze byl následující:

- a) Prvně bylo vždy důležité ověřit, zdali šlo v daném případě o reorganizaci s insolvenčním správcem vybraným na základě zákonného kolečka, nebo o reorganizaci s insolvenčním správcem vybraným dlužníkem. V oddílu A insolvenčního rejstříku jsem tedy prošel insolvenční návrh a následně usnesení o prohlášení úpadku (a ověřil, zdali bylo prohlášení úpadku spojeno s povolením reorganizace a ustanovením insolvenčního správce určeného v reorganizačním plánu).
- b) V některých insolvenčních řízeních se přitom samozřejmě mohlo stát, že insolvenční správce se v průběhu času měnil (například byl odvolán na schůzi věřitelů, a ustanoven správce nový). V takové situaci jsem vždy uvedl toho insolvenčního správce, který přezkoumával pohledávky po jejich přihlášení do insolvenčního řízení (tedy po uplynutí dvouměsíční lhůty k přihlášení pohledávek od úpadku) – s ohledem na zkoumanou problematiku totiž jako nejpodstatnější pro závěry vnímám, kdo byl insolvenčním správcem, který přezkoumával pohledávky a činil případné popěrné úkony.
- c) Následně jsem se v oddíle C zabýval jednotlivými incidenčními spory v insolvenčním řízení. Prošel jsem všechny záznamy, a do tabulky zahrnul ty, jež spočívaly v meritorních rozhodnutích o popěrné pohledávce. Pro účely výzkumu jsem tedy nijak nepřihlížel k zastaveným řízením (jež byly často zastaveny z důvodu zpětvzetí buď popěrného úkonu, nebo žaloby), a to zejména z toho důvodu, že není zřejmé, co takovým zpětvzetím předcházelo – tedy jakékoliv dohody mezi insolvenčním správcem a věřitelem nejsou dohledatelné. Dle mého názoru tak v takových případech není dost dobře možno vyhodnotit, kdo byl v incidenčním sporu úspěšný.
- d) U každé individuální pohledávky jsem přitom z rozhodnutí zahrnul do tabulky její označení, označení incidenčního sporu, výši, v níž byla sporná, a výši, v níž

byla insolvenčním soudem určena jako pravá. Poměrem mezi těmito dvěma hodnotami následně byla vypočtena úspěšnost každého individuálního věřitele ohledně každé zkoumané pohledávky (a tedy *a contrario* úspěšnost insolvenčního správce ohledně dané pohledávky).

- e) V tabulce jsem následně spočítal úspěšnost každého insolvenčního správce v každém z insolvenčních řízení. Tyto úspěšnosti jsem následně zprůměroval pro každý způsob určení insolvenčního správce, tedy zvláště pro insolvenční správce určené rotačním systémem a pro insolvenční správce určené dlužníkem. Průměr přitom záměrně nebyl vážený, protože součástí tabulky jsou insolvenční řízení, v nichž byly popírány pohledávky v řádu miliard korun, stejně jako insolvenční řízení, v nichž šlo o desetitisícové pohledávky. Vážený průměr by tak nevyhnutelně ovlivnil výsledek ve prospěch těchto velkých reorganizací, a výsledek by tak fakticky vypovídal o činnosti tohoto jednoho insolvenčního správce. S ohledem na to, že jde zejména o úspěšnost insolvenčních správců v incidenčních sporech, a to bez ohledu na částky, o něž v řízení jde, tak každé jedno insolvenční řízení má stejnou váhu. To ve výsledku vede k tomu, že získaná data z dostatečného vzorku reorganizací můžou nabízet alespoň do určité míry validní a vypovídající výsledky.

4.3 Limity

Zásadním limitem výzkumu pro mě od počátku byly zejména limity vyhledávacího formuláře insolvenčního rejstříku. Jak bylo nastíněno již výše, tento formulář nenabízí obecně kvalitní funkcionality k filtrování výsledků vyhledávání, a tedy není možné bez dalšího vybrat precizně a přesně požadovaný vzorek záznamů. Limitem vyplývajícím z fungování insolvenčního rejstříku přitom je i pravidlo podle ustanovení § 425 InsZ, tedy vyškrtnutí dlužníka z insolvenčního rejstříku po 5 letech od právní moci rozhodnutí, jímž bylo insolvenční řízení skončeno. Některé (pravděpodobně zejména jednodušší) reorganizace zahájené v prvních letech zkoumaného období se tak ve výzkumu vůbec nemohly objevit.

Mnou vybraný vzorek se tak do jisté míry dá označit za náhodný, a rozhodně ne za vyčerpávající. Tento limit jsem se snažil kompenzovat zejména dostatečnou šířkou vybraného vzorku.

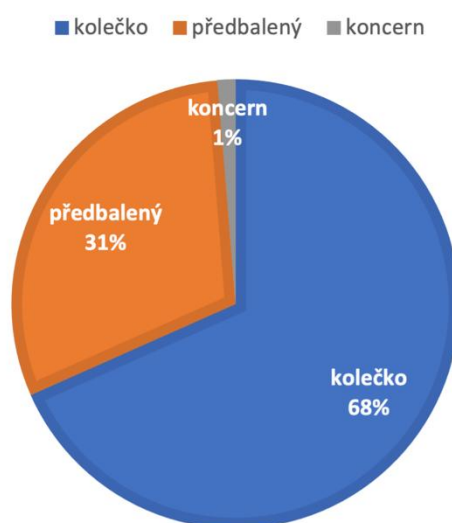
Dalším nezanedbatelným limitem výzkumu je nefinálnost zkoumaných dat – s ohledem na to, jak dlouho některé rozsáhlejší reorganizace trvají, jsou v mnoha z nich

probíhající incidenční spory stále nepravomocné. Rozhodl jsem se i přes to tato rozhodnutí do sbíraných dat zahrnout, a to zejména u důvodu zmíněné potřeby rozsáhlejšího vzorku.

Třetí klíčový limit, vyplývající zejména ze vztahu teoretických závěrů práce s obsahovou analýzou, spočívá v omezeních vyplývajících z podstaty zkoumaného problému – není totiž možné z insolvenčního rejstříku ověřit nejzásadnější riziko nastíněného problému, a tedy zejména riziko nepopření nepravých pohledávek potenciálně podjatými insolvenčními správci. S ohledem na to, že ohledně takového nepopření neproběhne žádný soudní přezkum, není ani možná taková rizika zahrnout do této analýzy. Analýza má tak zejména nabídnout základní vhled do faktografie zkoumané problematiky z empirického hlediska, nikoliv vyčerpávajícím způsobem zhodnotit důsledky potenciální podjatosti.

5 Výsledky analýzy

Na základě výše popsaného nastavení vyhledávacího formuláře vyhledané záznamy byly následně vytříděny (například o řízení, kde sice byl insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení reorganizace, ale úpadek byl následně řešen konkursem, či o duplicitní záznamy), celkem bylo nakonec zkoumáno 79 řízení. Z toho v 54 případech byl ustanoven insolvenční správce na základě rotačního principu, ve 24 případech byl vybrán dlužníkem a v jednom případě šlo o koncernového insolvenčního správce. O volbu insolvenčního správce dlužníkem tak šlo v 31 % analyzovaných případů.

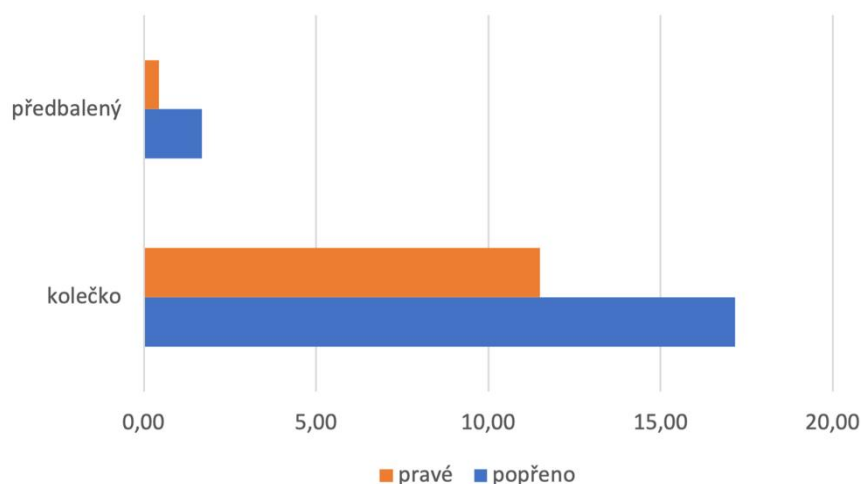

Graf 1: Podíly jednotlivých způsobů ustanovení insolvenčního správce na zkoumaných řízeních

V případech, kdy byl insolvenční správce určen podle rotačního systému, tedy dá se říct náhodně, přitom došlo k meritornímu rozhodnutí o popřených pohledávkách v celkové hodnotě 17 150 311 631,81 Kč. Z toho pohledávky ve výši celkem 11 501 556 357 Kč byly popřeny nedůvodně, tedy byly později v incidenčních sporech určeny jako přihlášené po právu.

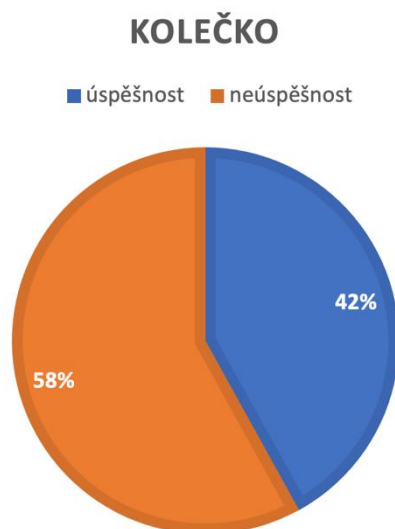
Insolvenční správci určené dlužníky přitom popřeli pohledávky o celkové hodnotě 1 676 072 138,15 Kč, o nichž bylo později meritorně rozhodnuto. Později bylo přitom insolvenčními soudy určeno, že ve výši 441 812 165,5 Kč se tak stalo neprávem. Procentuálně měřeno čistě podle hodnoty pohledávek by se tak dalo říct, že insolvenční správci vybraní dlužníky jsou co do úspěšnosti popírání pohledávek spolehlivější. Klíčové

hledisko, jak bylo popsáno v metodologii, přitom ale v tomto případě nemůže být hodnota popřených pohledávek.

Graf 2: Poměr neúspěšně popřených pohledávek (v mld. Kč)

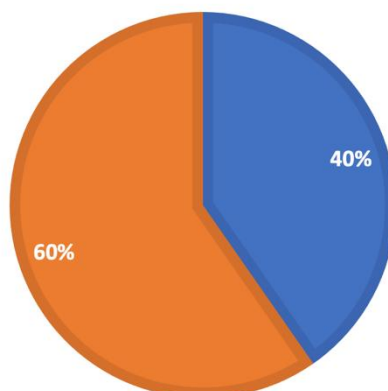
Relevantnější pro zkoumanou problematiku, jak bylo uvedeno v kapitole 4 práce, je v tomto případě průměr úspěšnosti insolvenčních správců v úhrnu všech jednotlivých případů. Ze sesbíraných dat potom vyplývá, že průměrná úspěšnost insolvenčních správců v jmenovaných podle rotačního principu činí 41,97 %, zatímco u insolvenčních správců zvolených dlužníkem jde o 40,33 %.

Graf 3: Průměrná úspěšnost insolvenčních správců ustanovených na základě rotačního principu v incidenčních sporech

PŘEDBALENÝ

■ úspěšnost ■ neúspěšnost

Graf 4: Průměrná úspěšnost insolvenčních správců ustanovených na základě výběru dlužníkem v incidenčních sporech

Z uvedeného je tak možno shrnout, že nasbíraná data potvrzují první hypotézu, a sice že možnost vybrat v reorganizačním plánu insolvenčního správce je u dlužníků oblíbenou možností, a je využívána poměrně často.

Druhou hypotézu analýza nasbíraných dat spíše nepotvrzuje, jelikož rozdíl úspěšnosti činil v analyzovaném vzorku pouze 1,64 %, a jeví se tak rozhodně být v mezích statistické chyby. Můžeme tak uzavřít, že minimálně co do popírání pohledávek nepostupují insolvenční správci vybraní dlužníky v praxi nijak excesivně – jejich úspěšnost v incidenčních sporech, jež byly rozhodnuty meritorně, je téměř totožná s úspěšností insolvenčních správců ustanovených na základě rotačního principu.

Jak bylo nicméně uvedeno výše, ani tento závěr nijak neubírá na relevanci v teoretické části dovozených závěrů, jelikož provedená obsahová analýza není sto žádným způsobem ověřit zneužívání nejrizikovějšího institutu v rámci posuzované úpravy, a to uznávání pohledávek, jež nejsou pravé.

6 Závěr

Celou práci rámuje v jejím názvu položená otázka – garantuje ústavní pořádek právo na zákonného insolvenčního správce? Mám za to, že text (zejména jeho první část), přinesl několik přesvědčivých argumentů, proč bychom měli shledat, že odpověď na tuto otázku je kladná, a že dopady tohoto závěru na právní praxi by měly být co možná nejdřív zhmotněny ve změnách platné právní úpravy.

Je tomu tak zejména pro specifickou povahu, která je funkci insolvenčního správce přirozeně vlastní. Judikatura Ústavního soudu přesvědčivě dovozuje, že insolvenční správce činí v insolvenčním řízení některá rozhodnutí, která jsou autoritativní a konečná, tedy zasahují bezprostředně do práv a povinností adresátů těchto rozhodnutí a jsou dále soudy nepřezkoumatelná.

Právě v těchto případech pak vnímám nemalou podobnost s kritérii, která Ústavní soud vymezil ve vztahu k aplikaci práva na zákonného soudce i na jiné subjekty rozhodující o právech a povinnostech adresátů práva. Ústavní soud tak na základě dovozených kritérií rozšířil aplikovatelnost záruk vyplývajících z práva na zákonného soudce i na rozhodce, a tedy popřel přísně textualistický výklad tohoto základního práva, jemuž sám propadl například v rozhodnutí týkajícím se teritoriality exekutorů.

Dovození práva na zákonného insolvenčního správce, ač je nezbytným předpokladem, bylo však pouze prvním krokem na cestě ke zhodnocení platné právní úpravy ustanovení insolvenčního správce pro konkrétní řízení. Po rozboru základních komponent tohoto práva jsem se tak zaměřil zejména na problematiku, která je pro zkoumané zásadní – nezávislost a nestrannost insolvenčních správců. Požadavek na zákonného insolvenčního správce v sobě totiž bezpochyby implicitně obsahuje i požadavek na to, aby byl takový insolvenční správce nezávislý a nestranný – stejně jako není možné uvažovat o zákonném soudci, který je podjatý, nebo není nezávislý.

Ačkoliv je právní úprava nezávislosti a nestrannosti insolvenčních správců méně komplexní, než úprava nezávislosti a nestrannosti soudců, měli bychom tyto požadavky považovat podle judikatury v praxi za srovnatelné. To sice na jednu stranu přináší vítané posílení některých záruk nezávislosti a nestrannosti insolvenčních správců, na stranu druhou i další komplikace v podobě odlišnosti jejich institucionálního zajištění – to se pak dále promítá například do hodnocení podjatosti konkrétních osob soudy, jelikož hlediska by měly v praxi brát ohled na ekonomickou realitu ovlivněnou například zákazem výkonu

jiných výdělečných činností v případě soudců (která pro insolvenční správce logicky z povahy věci nemůže existovat).

Právě podjatost a záruky jejího vyloučení jsou jedním z klíčových hledisek, které vykrytalizovaly z první části práce. Tím dalším je způsob ustanovení insolvenčního správce do jeho funkce. Oba tyto instituty pak, když jsou poměřeny právě s požadavky na jejich kvalitu vyplývajícími z článku 38 Listiny, vykazují značné nedostatky.

V plné nahotě jsou nedostatky platné úpravy odhaleny zejména v případě analyzované předbalené reorganizace, tedy způsobu reorganizace, kdy osobu insolvenčního správce určí sám dlužník v reorganizačním plánu. Již z toho je přitom patrné, že rizika podjatosti jsou v tomto případě mimořádně vysoké, nejsou přitom v důsledky vyváženy ani dalšími instituty insolvenčního zákona, spíše naopak.

Mám tedy za to, že současná úprava předbalených reorganizací není co do ustanovení osoby insolvenčního správce ústavně konformní, protože proces jeho ustanovení a zejména podmínky zajišťující jeho nezávislost a nestrannost nejsou schopny naplnit požadavky vyplývající z článku 38 Listiny.

V samotném závěru práce jsem doplnil zkoumanou problematiku stručným empirickým pozorováním, a to zejména pro zasazení problematiky do reálného ekonomického kontextu. Užitečným zjištěním přitom byl zejména fakt, že možnost určit insolvenčního správce dlužníkem je poměrně oblíbenou a využívanou možností – bylo tomu tak v 31 % všech analyzovaných reorganizací. Platí tedy, že problém rozhodně není jen teoretický, ale má velké dopady do každodenní insolvenční praxe.

Řešení tohoto stavu přitom může být v zásadě dvojí, a to buď zrušení možnosti výběru insolvenčního správce dlužníkem, nebo úprava stávajících záruk vyloučení jeho podjatosti, tedy zejména co do kontroly soudem. Osobně se přitom, shodně jako například Richter¹⁴², přikláním k možnosti první, a to zejména proto, že tato odchylka od standardního (rotačního) způsobu ustanovení insolvenčního správce nepřináší žádné zásadní výhody a přínosy co do kvality, ani rychlosti insolvenčního procesu, a tedy nic neodůvodňuje potřebu její existence.

¹⁴² RICHTER, T. Insolvenční právo. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

BORK, R. Die Unabhängigkeit des Insolvenzverwalters – ein hohes Gut. ZIP. 2006.

CÍSAŘ, J. „Zákonný“ insolvenční správce. In: Bulletin advokacie [online]. Praha, 2017. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/zakonny-insolvencni-spravce?browser=mobi>.

DOLEŽÍLEK, J. Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci v civilním řízení. Právní rozhledy. 1997, č. 4, s. 174–179.

GRONSKÝ, J. Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 80-246-1027-2.

HUSSEINI, F., BARTOŇ, M., KOKEŠ, M., KOPA, M. a kol. Listina základních práv a svobod. 1. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2021.

KLÍMA, K. Prosincová Ústava v komparativním kontextu vývoje ústavnosti v Evropě. Právník. Ročník 156. Strana 1060–1071.

KOSAŘ, D. Rozvrh práce: Klíčový nástroj pro boj s korupcí soudců a nezbytný předpoklad nezávislosti řadových soudců. Právník. 2014, č. 12, s. 1049 a násl.

KUKLÍK, J. a kolektiv. Dějiny československého práva 1945-1989. Praha: Auditorium, 2011.

KÜHN, Z a kol. Listina základních práv a svobod: velký komentář. Praha: Leges, 2022. Komentátor. ISBN 978-80-7502-609-5.

LÉKO, I. Losovat soudce nestačí! Lidové noviny, 20. 6. 2014, s. 10.

PLHOŇ, T. Robert Pelikán: Proti insolvenční mafii jsme bezmocní. In: Lidovky.cz. Praha, 2014. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/ceska-pozice/robert-pelikan-proti-insolvencni-mafii-jsme-bezmocni.A140717_161933_pozice-tema_paja.

RICHTER, T. K podjatosti insolvenčního správce, Právní rozhledy č. 15-16/2016, str. 524-531.

RICHTER, T. Základní zásady insolvenčního procesu. Právník. 2016(9), 713-732. Dostupné z: https://www.ilaw.cas.cz/upload/web/files/pravnik/issues/2016/9/1.Richter_9_2016.pdf.

RICHTER, T. Insolvenční právo. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017.

SCHUMANN, E. Die Unabhängigkeit des Insolvenzverwalters – Sicherung der Integrität des Insolvenzverfahrens, in Schütze, R. A. Einheit und Vielfalt Des Rechts. Festschrift für Reinhold Geimer zum 65. Geburtstag. München: Verlag C. H Beck, 2002, s. 1043 a násl.

SPRINZ, P. a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023.

WAGNEROVÁ, E. a kol. Listina základních práv a svobod: komentář. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-750-6.

WEYR, F. Soustava československého práva státního. Praha Fr. Borový, nakladatelství v Praze, 1924, s. 319.

WILLMS, S. The Five Knights' Case and Debates in the Parliament of 1628: Division and Suspicion Under King Charles I. Constructing the Past: Vol. 7: Č. 1, článek 11.

WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. Civilní právo procesní. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-298-1.

Seznam použitých právních předpisů

Ústavní zákon č. 121/1920 Sb., kterým se uvozuje ústavní listina Československé republiky.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích).

Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád.

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

Zákon č. 150/2002 Sb., Soudní řád správní.

Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Seznam použité judikatury

Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Exel proti České republice ze dne 5. července 2005, stížnost č. 48962/99.

Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva Bochan proti Ukrajině ze dne 3. 5. 2007, č. stížnosti 7577/02.

Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci DMD Group a.s. proti Slovensku ze dne 5. 10. 2010, č. stížnosti 19334/03.

Nález Ústavního soudu sp. zn. I.ÚS 2/93, ze dne 7. 7. 1994.

Nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 232/95, ze dne 22. 2. 1996.

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 33/97, ze dne 17. 12. 1997.

Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 105/01 ze dne 3. 7. 2001.

Usnesení Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 174/02 ze dne 15. 7. 2002.

Nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 448/04 ze dne 8. března 2005.

Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 956/09 ze dne 22. 10. 2009.

Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 721/10 ze dne 16. 9. 2010.

Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 1302/10, ze dne 20. 4. 2011.

Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 3213/10 ze dne 2. 6. 2011.

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 17/10 ze dne 28. 6. 2011.

Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2164/10 ze dne 1. 11. 2011.

Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2164/10 ze dne 5. 11. 2011.

Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 2735/11 ze dne 3. 4. 2012.

Usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1293/12 ze dne 16. 5. 2012.

Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 3627/12 ze dne 27. 11. 2012.

Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 3406/10 ze dne 14. 3. 2013.

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 31/10 ze dne 22. 5. 2013.

Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2866/15 ze dne 14. 3. 2016.

Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 162/16 ze dne 23. 3. 2016.

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 4/14 ze dne 19. 4. 2016.

Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2769/15 ze dne 15. 6. 2016.

Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 3141/15 ze dne 6. 9. 2016.

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 33/15 ze dne 7. 11. 2017.

Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1162/17 ze dne 18. 1. 2018.

Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 699/18 ze dne 26. 6. 2018.

Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 3011/20 ze dne 31. 8. 2021.

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 15/18 ze dne 2. 11. 2021.

Stanovisko Nejvyššího soudu sp. zn. Cpjn 19/98 ze dne 17. 6. 1998.

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 4 Nd 11/2010 ze dne 27. 1. 2010.

Rozsudek Nejvyššího soudu 30 Cdo 725/2011 ze dne 3. dubna 2012.

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 NSCR 78/2013 ze dne 30. 6. 2014.

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 NSČR 107/2013 ze dne 30. 6. 2014.

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 NSČR 110/2014 ze dne 31. 8. 2015.

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 VSPH 1589/2012 ze dne 17. 6. 2013.

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 2 VSPH 315/2013 ze dne 31. 7. 2013.

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 198/2014 ze dne 5. 5. 2014.

Usnesení Městského soudu v Praze sp. zn. 1 Nc 2619/2019 ze dne 3. března 2020.

Právo na zákonného insolvenčního správce?

Záruky nezávislosti a nestrannosti v předbalené reorganizaci

Abstrakt

Tématem této diplomové práce je analýza v Listině zakotveného práva na zákonného soudce a jeho možná aplikace na insolvenční řízení. Práce se zejména zabývá výkladem tohoto práva a možnostmi jeho aplikace na další subjekty rozhodující v jednotlivých řízeních (například exekutory, rozhodce, státní zástupce, a právě insolvenční správce) a zhodnocení naplnění záruk z tohoto práva vyplývajících v insolvenčním řízení.

První část práce se tak věnuje zejména analýze článku 38 Listiny, identifikaci jednotlivých komponent, tedy požadavků na právní úpravu, které z tohoto článku vyplývají a určení konkrétních hledisek aplikovatelnosti tohoto článku na další řízení. Výchozím bodem jsou v tomto ohledu zejména rozhodnutí Ústavního soudu.

Druhá část práce je věnována konkrétním požadavkům z článku 38 Listiny vyplývajícím, zejména zárukám nezávislosti a nestrannosti subjektu, který v dané věci rozhoduje. Zejména jde o analýzu požadavků na nezávislost a nestrannost soudů a soudců a komparaci těchto požadavků s podmínkami pro insolvenční správce.

Třetí část práce se pak zabývá zejména aplikací identifikovaných požadavků v konkrétním případě ustanovení insolvenčního správce na návrh dlužníka v tzv. předbalených reorganizacích, tedy velmi konkrétní problematice, která se již na první pohled zdá být co do vyloučení podjatosti insolvenčního správce ve věci rozhodujícího riziková. Práci tak uzavírá zhodnocení ústavnosti této úpravy s návrhy *de lege ferenda*.

Práce je doplněna o stručný empirický výzkum (obsahovou analýzu), jejímž účelem je zasadit zkoumaný problém do reálného ekonomického kontextu, a tedy analyzovat vztah reorganizací, prevalenci různých způsobů ustanovení insolvenčního správce a zároveň vyhodnotit úspěšnost insolvenčních správců ustanovených jednotlivými způsoby, a tedy provázat uvedenou teorii alespoň minimálně s insolvenční praxí.

Klíčová slova:

Zákonný insolvenční správce; Předbalená reorganizace; Zákonný soudce; Nezávislost a nestrannost

Statutory Insolvency Trustee?

Guarantees of independence and impartiality in a pre-packaged reorganisation

Abstract

The topic of this thesis is the analysis of the right to a statutory judge enshrined in the Charter and its possible application to insolvency proceedings. In particular, the thesis deals with the interpretation of this right and its possible application to other subjects deciding in individual proceedings (e.g. executors, arbitrators, public prosecutors, and insolvency trustees) and the evaluation of the fulfilment of the guarantees arising from this right in insolvency proceedings.

The first part of the thesis is thus devoted mainly to the analysis of Article 38 of the Charter, identification of the individual components, i.e. the requirements for legal regulation, which arise from this article and determination of specific aspects of the applicability of this article to other proceedings. The starting point in this respect is in particular the decisions of the Constitutional Court.

The second part of the thesis is devoted to the specific requirements arising from the Charter, in particular the guarantees of independence and impartiality of the body deciding the case. It analyses the requirements for the independence and impartiality of courts and judges and compares them with the conditions for insolvency trustees.

The third part of the thesis deals with the application of the identified requirements in the specific case of the appointment of an insolvency trustee on the debtor's proposal in the so-called pre-packaged reorganisations, a very specific issue which already at first sight appears to be risky as regards the exclusion of the insolvency trustee bias in the case. The paper thus concludes with an assessment of the constitutionality of this regulation with *de lege ferenda* proposals.

The thesis is supplemented by a brief empirical research (content analysis), the purpose of which is to place the problem under study in a real economic context, and thus to analyse the sample of reorganisations, the prevalence of different methods of appointing an insolvency administrator and at the same time to evaluate the success rate of insolvency administrators appointed by each method, and thus to relate the theory to insolvency practice at least at a minimum.

Keywords:

Statutory insolvency trustee; Pre-packaged reorganisation; Statutory judge; Independence and impartiality

Přílohy

Příloha č. 1: tabulka se záznamy hodnot z analyzovaných incidenčních sporů

Dlužník	Forma	IS	pohledávka	Incident	Žaloba – výše	Výsledek – výše	% úspěšnost
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P22	C5	2 503 717,96	0	0,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P19/1	C8	259 502 717,09	0	0,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P19/3	C8	127 262 450,82	0	0,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P6/3	C9	13 015 422,37	13 015 422,37	100,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P6/4	C9	31 000 000,00	31 000 000	100,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P6/5	C9	1 984 577,63	1 984 577,63	100,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P7/1	C12	316 452 732,99	133 938 644,53	42,33%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P7/2	C12	229 600,41	0,00	0,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P73	C12	320 335,67	0,00	0,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P3/1–49	C13	82 143 908,03	82 143 908,03	100,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P3/50–52	C13	54 428 934,92	0,00	0,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P1/1	C14	640 084,47	0,00	0,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P1/2	C14	253 116,14	0,00	0,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P1/3	C14	62 221,20	0,00	0,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P1/4	C14	48 023,59	0,00	0,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P1/5	C14	94 675,08	0,00	0,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P1/6	C14	161 938,13	0,00	0,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P1/7	C14	511 182,78	0,00	0,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P37	C18	36 128 387,89	0,00	0,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P13	C19	15 613 999,41	0,00	0,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P34/2	C20	2 493 380,00	2 493 380	100,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P34/4	C20	2 663 981,00	2 663 981	100,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P34/6	C20	6 998 374,00	6998374	100,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P34/8	C20	4 762 632,00	4762632	100,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P34/10	C20	8 132 957,00	8132957	100,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P34/12	C20	9 094 066,00	9 094 066	100,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P34/14	C20	10 295 416,00	10 295 416	100,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P34/16	C20	10 835 583,00	10 835 583	100,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P34/18	C20	3 768 387,00	3 768 387	100,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P34/21	C20	472 734,00	472 734	100,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P34/23	C20	9 109,00	9109	100,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P34/25	C20	49 942,00	49 942	100,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P34/27	C20	18 785,00	18 785	100,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P34/29	C20	37 094,00	37 094	100,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P34/31	C20	34 452,00	34 452	100,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P34/33	C20	26 291,00	26 291	100,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P34/39	C20	16 005,00	16 005	100,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P34/41	C20	7 142,00	7 142	100,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P34/43	C20	12 707,00	12 707	100,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P34/45	C20	7 632,00	7 632	100,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P34/47	C20	4 117,00	4 117	100,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P34/49	C20	2 703,00	2 703	100,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P34/54	C20	230 929,00	230 929	100,00%
OCH	Předbalený	Jiří Hanák	P41	C35	482 614 294,20	0	0,00%
Savas spol. s r.o.	Kolečko	Jaroslav Svoboda	P30	C1	151 125,00	0	0,00%
TELO a.s.	Kolečko	Lenka Winkelhoferová					
VUCHZ, a.s.	Kolečko	AS ZIZLAVSKÝ v.o.s.	P7	C3	9 209 780,00	9 209 780	100,00%
VUCHZ, a.s.	Kolečko	AS ZIZLAVSKÝ v.o.s.	P37	C10	3 443 331,75	3 443 331,75	100,00%
MERKO CZ, a.s.	Kolečko	KOPPA, v.o.s.	P126	C1	13 516 000,00	13 516 000	100,00%
MERKO CZ, a.s.	Kolečko	KOPPA, v.o.s.	P146/2	C5	9 260 000,00	9 260 000	100,00%

ROJEK dřevoobráběcí stroje a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P76/11	C2	1 689 205,52	1 689 205,52	100,00%
ROJEK dřevoobráběcí stroje a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P76/12	C2	1 689 205,52	1 689 205,52	100,00%
ROJEK dřevoobráběcí stroje a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P76/13	C2	601 233,68	601 233,68	100,00%
ROJEK dřevoobráběcí stroje a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P76/14	C2	776 118,14	776 118,14	100,00%
ROJEK dřevoobráběcí stroje a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P76/15	C2	776 118,14	776 118,14	100,00%
ROJEK dřevoobráběcí stroje a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P59	C4	6 764 091,00	2456294,23	36,31%
ROJEK dřevoobráběcí stroje a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P60	C4	17 621 348,20	17 621 348,20	100,00%
ROJEK prodej, spol. s r.o.	Kolečko	TP Insolvence, v. o. s.					
SWISS MED CLINIC s.r.o.	Kolečko	Peter Režnický					
NISAP CZ S.R.O.	Kolečko	TP Insolvence, v.o.s.					
FANS, a.s.	Kolečko	Ivo Šotek	P102/2	C1	23 112,51	0	0,00%
FANS, a.s.	Kolečko	Ivo Šotek	P102/3	C1	65 923,70	0	0,00%
SUMTEX CZ s.r.o.	Kolečko	1. Správcovskou a konkurzní v. o. s.					
POLCARBO spol. s r.o.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.					
Arca Investments, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P360/3	C1	12 418 434,93	0	0,00%
Arca Investments, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P368	C2	2 813 180,48	2 813 180,48	100,00%
Arca Investments, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P1763/2	C5	3 388 421,51	0	0,00%
Arca Investments, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P372	C6	147 877,08	0	0,00%
Arca Investments, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P1869/1	C7	1 517 030,11	0	0,00%
Arca Investments, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P1523/2	C11	52 821,46	0	0,00%
Arca Investments, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P1847/1	C12	6 085 637,85	0	0,00%
Arca Investments, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P1417/1	C24	11 803 332,80	0	0,00%
Arca Investments, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P1417/3	C24	35 583,30	0	0,00%
Arca Investments, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P1841/1	C25	14 531 416,26	0	0,00%
Arca Investments, a.s.	Kolečko	Lee Louda	1676/1	C41	3 005 522,90	3 005 522,90	100,00%
Arca Investments, a.s.	Kolečko	Lee Louda	1676/2	C41	9 705,70	9 705,70	100,00%
Arca Investments, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P890	C47	74 807 350,68	0	0,00%
Arca Investments, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P1686/1	C51	5 449 541,78	0	0,00%
Arca Investments, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P1686/2	C51	7 939 575,00	0	0,00%
Arca Investments, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P534	C242	4 341 753,00	4 341 753	100,00%
Arca Investments, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P93/1	C243	275 362,04	0,00	0,00%
Arca Investments, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P93/2	C243	7 592 541,36	7 592 541,36	100,00%
Arca Investments, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P93/3	C243	1 012 656,89	0	0,00%
Arca Investments, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P93/4	C243	31 211 076,90	31 211 076,90	100,00%
Arca Investments, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P1638	C246	3 541 260,00	0,00	0,00%
Arca Investments, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P1925	C248	85 666 797,00	85 666 797	100,00%
Arca Investments, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P784/ 1	C269	5 128 398,07	5 128 398,07	100,00%
Arca Investments, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P1845/1	C271	434 787,97	0,00	0,00%
KARA Trutnov, a.s.	Kolečko	Lukáš Vlašáný	P109	C4	12 986,95	0,00	0,00%
KARA Trutnov, a.s.	Kolečko	Lukáš Vlašáný	P152	C8	30 000,00	30 000	100,00%
KARA Trutnov, a.s.	Kolečko	Lukáš Vlašáný	P143/1	C9	771 963,25	0,00	0,00%
KARA Trutnov, a.s.	Kolečko	Lukáš Vlašáný	P151/5–11	C11	5 983,99	5 983,99	100,00%
KARA Trutnov, a.s.	Kolečko	Lukáš Vlašáný	P151/12–22	C11	51 455,04	0,00	0,00%
KARA Trutnov, a.s.	Kolečko	Lukáš Vlašáný	P151/23	C11	655 916,48	0,00	0,00%
KARA Trutnov, a.s.	Kolečko	Lukáš Vlašáný	P151/24	C11	331 495,54	331 495,54	100,00%
Riverland, s.r.o.	Kolečko	Lee Louda					
České aerolinie a. s.	Kolečko	INSKOL v.o.s.	P2/1	C3	2 251,96	0,00	0,00%
Vinařství Pfeffer s.r.o.	Kolečko	Jaroslav Brož	P303	C2	175 000,00	0,00	0,00%
Vinařství Pfeffer s.r.o.	Kolečko	Jaroslav Brož	P47	C7	2 581 564,00	2 581 564	100,00%
CAR FACE design, s.r.o.	Kolečko	Smrčka a Kubálek v.o.s.					
ENTITY s. r. o.	Předbalený	Hart & Partners, v.o.s.					
TRATEC - CS, s. r. o.	Kolečko	IS Voda v. o. s.	P216/1	C12	1 936 784,50	0	0,00%
TRATEC - CS, s. r. o.	Kolečko	IS Voda v. o. s.	P216/2	C12	1 453 971,50	0	0,00%
TRATEC - CS, s. r. o.	Kolečko	IS Voda v. o. s.	P216/3	C12	25 681 762,47	25 681 762,47	100,00%

TRATEC - CS, s. r. o.	Kolečko	IS Voda v. o. s.	P216/4	C12	342 649,67	342 649,67	100,00%
TRATEC - CS, s. r. o.	Kolečko	IS Voda v. o. s.	P216/5	C12	865 105,60	865 105,60	100,00%
NAFIGATE Corporation, a.s.	Kolečko	G&V Administrators v.o.s.					
OTR Recycling s.r.o.	Kolečko	Ivo Tichovský	P41	C1	102 536 587,63	102 536 587,63	100,00%
INEKON GROUP, a.s.	Kolečko	Ivo Šotek	P46	C3	2 058 400,00	2 058 400	100,00%
INEKON GROUP, a.s.	Kolečko	Ivo Šotek	P51	C10	3 496 480,00	0,00	0,00%
INEKON GROUP, a.s.	Kolečko	Ivo Šotek	P60	C18	1 256 418,00	1 256 418,00	100,00%
ČKD Kutná Hora	Kolečko	Jiřina Lužová	P39	C1	176 277,70	176 277,70	100,00%
ČKD Kutná Hora	Kolečko	Jiřina Lužová	P9	C4	9 511 385,36	9 000 000	94,62%
ČKD Kutná Hora	Kolečko	Jiřina Lužová	P182	C6	185 910,45	185 910,45	100,00%
ČKD Kutná Hora	Kolečko	Jiřina Lužová	P13	C9	88 759 412,29	88 759 412,29	100,00%
CEREPA, a.s.	Kolečko	VPI CZ, v.o.s.	P134	C6	19 701 809,29	0,00	0,00%
CEREPA, a.s.	Kolečko	VPI CZ, v.o.s.	P149	C7	14 796 145,73	0,00	0,00%
CEREPA, a.s.	Kolečko	VPI CZ, v.o.s.	P154	C10	300 000,00	300 000,00	100,00%
CEREPA, a.s.	Kolečko	VPI CZ, v.o.s.	P118	C11	1 337 289,25	1 337 289,25	100,00%
EGERMANN, s.r.o.	Kolečko	TP Insolvency, v.o.s.					
TENNIS Zlín, a.s.	Kolečko	Jaroslav Svoboda					
MONOS Morava s.r.o.	Kolečko	Roman Krakovka					
THERMIA-BAU a.s.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.	P8	C1	1 530 457,00	0	0,00%
THERMIA-BAU a.s.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.	P54	C4	200 941,13	200 941,13	100,00%
THERMIA-BAU a.s.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.	P40	C5	256 439,95	256 439,95	100,00%
THERMIA-BAU a.s.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.	P87	C7	314 249,50	0	0,00%
THERMIA-BAU a.s.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.	P18	C10	80 212,50	80 212,50	100,00%
ROSS Holding a. s.	Kolečko	Česká insolvenční v.o.s.	P627	C7	1 031 501,00	0,00	0,00%
ROSS Holding a. s.	Kolečko	Česká insolvenční v.o.s.	P596/1	C76	2 555 271,32	2 555 271,32	100,00%
ROSS Holding a. s.	Kolečko	Česká insolvenční v.o.s.	P563	C82	1 109 108,50	1 109 108,50	100,00%
ROSS Holding a. s.	Kolečko	Česká insolvenční v.o.s.	P241/2	C83	1 363 200,00	1 363 200,00	100,00%
ROSS Holding a. s.	Kolečko	Česká insolvenční v.o.s.	P241/3	C83	616 045,00	616 045,00	100,00%
HEAVY MACHINERY SERVICES a.s.	Kolečko	Ivo Hala	P19	C1	59 005,95	59 005,95	100,00%
HEAVY MACHINERY SERVICES a.s.	Kolečko	Ivo Hala	P164	C2	3 485 843,00	3 485 843,00	100,00%
HEAVY MACHINERY SERVICES a.s.	Kolečko	Ivo Hala	P43	C4	97 438,80	97 438,80	100,00%
HEAVY MACHINERY SERVICES a.s.	Kolečko	Ivo Hala	P273	C5	87 315 533,03	87 315 533,03	100,00%
HEAVY MACHINERY SERVICES a.s.	Kolečko	Ivo Hala	P265	C6	6 713 181,00	6 713 181,00	100,00%
HEAVY MACHINERY SERVICES a.s.	Kolečko	Ivo Hala	P76	C7	3 260 704,70	3 260 704,70	100,00%
HEAVY MACHINERY SERVICES a.s.	Kolečko	Ivo Hala	P261/1	C8	3 156 885,18	3 156 885,18	100,00%
HEAVY MACHINERY SERVICES a.s.	Kolečko	Ivo Hala	P261/2	C8	11 443 253,92	11 443 253,92	100,00%
HEAVY MACHINERY SERVICES a.s.	Kolečko	Ivo Hala	P307	C9	31 825 702,96	0,00	0,00%
HEAVY MACHINERY SERVICES a.s.	Kolečko	Ivo Hala	P291	C20	4 552 287,00	4 552 287,00	100,00%
HEAVY MACHINERY SERVICES a.s.	Kolečko	Ivo Hala	P304	C21	459 894 106,36	0,00	0,00%
HEAVY MACHINERY SERVICES a.s.	Kolečko	Ivo Hala	P322/1	C22	125 758 077,00	125 758 077,00	100,00%
HEAVY MACHINERY SERVICES a.s.	Kolečko	Ivo Hala	P322/2	C22	18 805 686,00	18 805 686,00	100,00%
HEAVY MACHINERY SERVICES a.s.	Kolečko	Ivo Hala	P272	C27	175 462 965,65	0,00	0,00%
HEAVY MACHINERY SERVICES a.s.	Kolečko	Ivo Hala	P146	C25	8 092,52	8 092,52	100,00%
Via Chem Group, a.s.	Předbalený	VJV Insolvency v.o.s.	P5	C1	54 577 939,96	54 577 939,96	100,00%
Via Chem Group, a.s.	Předbalený	VJV Insolvency v.o.s.	P63	C2	265 188,42	265 188,42	100,00%
Via Chem Group, a.s.	Předbalený	VJV Insolvency v.o.s.	P50	C5	40 116 455,00	0,00	0,00%
Senior Chrudim s.r.o.	Kolečko	Jaroslav Svoboda	P23	C7	5 000 000,00	0,00	0,00%
VOKD, a.s.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.	P160/1	C9	41 702,55	0	0,00%
VOKD, a.s.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.	P160/2	C9	405 091,98	0,00	0,00%
VOKD, a.s.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.	P137	C11	557 117,22	0,00	0,00%
VOKD, a.s.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.	P402	C16	1 268 668,86	0,00	0,00%
VOKD, a.s.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.	P433	C21	103 154,80	0,00	0,00%
VOKD, a.s.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.	P300	C22	462 110,41	462 110,41	100,00%
VOKD, a.s.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.	P26	C23	10 454 205,00	0,00	0,00%

VOKD, a.s.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.	P397/3	C25	1 110 900,00	1 110 900	100,00%
VOKD, a.s.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.	P397/1	C25	628 738,00	628 738,00	100,00%
VOKD, a.s.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.	P205	C26	3 993 000,00	0,00	0,00%
VOKD, a.s.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.	P160/1	C27	41 702,55	0,00	0,00%
VOKD, a.s.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.	P160/2	C27	405 091,98	0,00	0,00%
VOKD, a.s.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.	P375	C30	49 400 000,00	20 000 000	40,49%
VOKD, a.s.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.	P475	C31	86 482 411,80	86 482 411,80	100,00%
VOKD, a.s.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.	P359/5	C37	7 400 408,82	7 400 408,82	100,00%
VOKD, a.s.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.	P359/6	C37	60 000,00	60 000,00	100,00%
VOKD, a.s.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.	P359/7	C37	620 000,00	620 000,00	100,00%
VOKD, a.s.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.	P365	C40	5 128 340,90	5 128 340,90	100,00%
VOKD, a.s.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.	P404/1	C42	1 296 761,00	0,00	0,00%
VOKD, a.s.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.	P404/2	C42	297 600,00	0,00	0,00%
VOKD, a.s.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.	P433	C48	104 897,00	104 897	100,00%
D-Pharm, a.s.	Kolečko	Martina Jinochová Matyášová					
Cooptel, stavební a.s.	Kolečko	Martina Jinochová Matyášová					
ELIS PRAHA spol. s r.o.	Kolečko	1. správcovská a konkurzní, v.o.s.	P19/1	C2	4 425 992,44	4 425 992,44	100,00%
ELIS PRAHA spol. s r.o.	Kolečko	1. správcovská a konkurzní, v.o.s.	P21	C3	1 107 826,47	0,00	0,00%
ELIS PRAHA spol. s r.o.	Kolečko	1. správcovská a konkurzní, v.o.s.	P39	C4	98 027,79	0	0,00%
AM INTERIÉR, a.s.	Kolečko	Alexander Nett					
PSK - ASM s.r.o.	Kolečko	Milan Šváb	P69	C3	376 329,00	376 329,00	100,00%
PSK - ASM s.r.o.	Kolečko	Milan Šváb	P37/1	C4	2 160 158,20	2 160 158,20	100,00%
PSK - ASM s.r.o.	Kolečko	Milan Šváb	P37/2	C4	2 100 042,76	2 100 042,76	100,00%
ALVARAK GROUP a.s.	Kolečko	Lee Louda					
APOS-AUTO, s.r.o.	Kolečko	Lenka Vidovičová			3 254 544,24	2 650 029,41	81,43%
D.K.E. Dobré s.r.o.	Kolečko	Indra-Šebesta v. o. s.					
SHANGHAI MALING (CZECH) a.s.	Kolečko	AS ŽIŽLAVSKÝ v.o.s.	P6/1	C2	22 703 908,00	22 703 908,00	100,00%
SHANGHAI MALING (CZECH) a.s.	Kolečko	AS ŽIŽLAVSKÝ v.o.s.	P6/2	C2	1 206 495,00	1 206 495,00	100,00%
SHANGHAI MALING (CZECH) a.s.	Kolečko	AS ŽIŽLAVSKÝ v.o.s.	P6/3	C2	61 637,00	61 637,00	100,00%
SHANGHAI MALING (CZECH) a.s.	Kolečko	AS ŽIŽLAVSKÝ v.o.s.	P11	C5	113 332,86	113 332,86	100,00%
SHANGHAI MALING (CZECH) a.s.	Kolečko	AS ŽIŽLAVSKÝ v.o.s.	P23	C6	173 346,99	74 377,31	42,91%
TERM, spol. s r. o.	Kolečko	AB insolvence v.o.s.					
DSB EURO s.r.o.	Kolečko	Administrace insolvenčí CITY TOWER, v.o.s.					
Nemocnice sv. Alžběty spol. s r. o.	Kolečko	Insolvenční agentura v.o.s.					
Masokombinát Tábor s.r.o.	Kolečko	AK2H insolvence v.o.s.					
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	415/1	C11	4 481,10	4 118,60	91,91%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	415/2	C11	225 263,20	218 555,72	97,02%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	415/3	C11	49 800,30	45 940	92,25%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	415/4	C11	10 162,10	9 374,30	92,25%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	415/5	C11	25 731,90	24 120	93,74%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	415/6	C11	7 599,30	7 123,20	93,73%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	415/7	C11	8 471,00	7 956,80	93,93%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	415/8	C11	51 974,80	48 820	93,93%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	415/9	C11	19 007,30	17 999	94,70%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	415/10	C11	55 880,80	53 768,50	96,22%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	415/11	C11	186 129,00	186 129	100,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P374/5	C21	31 052,15	4 272,44	13,76%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P374/3	C21	6 350,00	6 350	100,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P374/7	C21	286 061,15	191 729,44	67,02%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P360/12	C23	9 999 207,90	0	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P360/13	C23	8 388 282,80	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P360/14	C23	398 692,50	0	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P360/15	C23	1 822 383,60	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P360/16	C23	1 822 383,60	0	0,00%

VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P360/17	C23	2 521 271,88	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P360/19	C23	3 144 212,00	0	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P360/18	C24	2 203 053,12	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P360/20	C24	3 319 761,80	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P360/21	C24	1 614 834,30	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P360/22	C24	7 487 284,30	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P360/23	C24	1 807 252,80	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P360/24	C24	4 310 299,70	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P360/25	C24	1 669 683,60	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P360/27	C24	12 379 291,80	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P438	C32	1 504 870,04	1 504 870,04	100,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P470	C34	209 360,00	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P494/3	C36	1 144 247,87	366 594,53	32,04%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P494/4	C36	965 542,95	250 063,72	25,90%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P494/5	C36	4 837 374,07	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P291	C39	338 540,83	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P317	C41	118 320,50	118 320,50	100,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P172	C50	967 744,00	967 744	100,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P85	C55	291 730,36	291 730,36	100,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P424/1	C60	1 511 015,33	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P424/2	C60	1 864 731,00	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P424/3	C60	1 563 925,00	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P452/1	C67	25 973 867,20	25 973 867,20	100,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P452/2	C67	2 864 329,79	2 864 329,79	100,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P495/1	C69	1 487 200,00	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P495/2	C69	1 371 604,00	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P432	C71	10 452 304,42	10 452 304,42	100,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P465	C72	156 043,54	68326,19	43,79%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P435/6	C75	576 357,26	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P435/1	C75	151 827,33	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P435/2	C75	22 292,00	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P366	C77	60 438 951,65	46 309 733,60	76,62%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P496/60	C78	2 965 488,97	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P267/16	C87	7 348 562,24	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P267/17	C87	18 633 748,11	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P267/18	C87	12 770 462,04	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P521	C104	59 279 417,73	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P522/1	C105	84 750 524,51	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P522/2	C105	3 811 416,98	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P522/4	C105	234 890 051,75	0,00	0,00%
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	Kolečko	David Vandrovec	P522/5	C105	120 562 948,13	0,00	0,00%
Správa pohledávek OKD, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P541	C1	2 611 592 351,44	0,00	0,00%
Správa pohledávek OKD, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P389	C2	5 260 687,50	0,00	0,00%
Správa pohledávek OKD, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P418	C5	2 061 213,00	0,00	0,00%
Správa pohledávek OKD, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P434	C8	502 803,70	0,00	0,00%
Správa pohledávek OKD, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P426	C15	10 983 559,00	0,00	0,00%
Správa pohledávek OKD, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P465	C16	6 400 365,00	0,00	0,00%
Správa pohledávek OKD, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P506	C17	38 166 179,21	0,00	0,00%
Správa pohledávek OKD, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P421	C18	4 012 274,48	0,00	0,00%
Správa pohledávek OKD, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P33	C19	9 530 033 808,71	9 530 033 808,71	100,00%
Správa pohledávek OKD, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P100	C19	621 273 214,79	621 273 214,79	100,00%
Správa pohledávek OKD, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P485	C20	1 166 338,00	0,00	0,00%
Správa pohledávek OKD, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P570	C36	1 240 462 230,00	0,00	0,00%
Správa pohledávek OKD, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P569/1	C43	5 829 735,19	5 829 735,19	100,00%

Správa pohledávek OKD, a.s.	Kolečko	Lee Louda	P569/2	C44	23 741 600,00	23 741 600	100,00%
Velvana, a.s.	Kolečko	Tetera a spol.	P71/1	C1	623 416,20	623 416,20	100,00%
Velvana, a.s.	Kolečko	Tetera a spol.	P71/3	C1	1 192 739,67	1 192 739,67	100,00%
Velvana, a.s.	Kolečko	Tetera a spol.	P61/1	C2	17 226 300,20	1 819 296,38	10,56%
Velvana, a.s.	Kolečko	Tetera a spol.	P61/2	C2	500 000,00	500000	100,00%
Velvana, a.s.	Kolečko	Tetera a spol.	P61/3	C3	13 901 452,90	2 441 803,27	17,57%
Velvana, a.s.	Kolečko	Tetera a spol.	P62/1	C3	34 848 332,21	34 848 332,21	100,00%
Velvana, a.s.	Kolečko	Tetera a spol.	P62/2	C3	1 823 777,92	0,00	0,00%
Velvana, a.s.	Kolečko	Tetera a spol.	P62/3	C3	38 504 140,10	0,00	0,00%
Velvana, a.s.	Kolečko	Tetera a spol.	P62/4	C3	3 580 961,15	0,00	0,00%
Velvana, a.s.	Kolečko	Tetera a spol.	P62/5	C3	500 000,00	0,00	0,00%
Velvana, a.s.	Kolečko	Tetera a spol.	P64/1	C16	18 392 441,08	18392441,08	100,00%
Velvana, a.s.	Kolečko	Tetera a spol.	P64/2	C16	257 545,00	257 545	100,00%
Velvana, a.s.	Kolečko	Tetera a spol.	P64/3	C16	1 161 047,00	1 161 047	100,00%
Velvana, a.s.	Kolečko	Tetera a spol.	P61/1	C7	18 226 300,30	1 819 296,38	9,98%
Velvana, a.s.	Kolečko	Tetera a spol.	P61/2	C7	500 000,00	500 000,00	100,00%
Velvana, a.s.	Kolečko	Tetera a spol.	P61/3	C7	13 901 453,00	2 441 803,27	17,57%
Velvana, a.s.	Kolečko	Tetera a spol.	P1/1	C13	21 573 770,49	21 573 770,49	100,00%
Velvana, a.s.	Kolečko	Tetera a spol.	P1/2	C13	21 505 469,98	21 505 469,98	100,00%
International Wellness Center, s. r. o.	Kolečko	Administrace insolvenční CITY TOWER, v. o. s.					
HOPR TRADE CZ, s.r.o.	Kolečko	Gabriela Nejedlíková	P40	C2	35 814,40	0,00	0,00%
LUMEN a.s.	Kolečko	AS ZIZLAVSKY v.o.s.	P43/1	C1	2 306 979,57	1 153 489,79	50,00%
LUMEN a.s.	Kolečko	AS ZIZLAVSKY v.o.s.	P43/2	C1	3 350 937,50	1 675 468,75	50,00%
LUMEN a.s.	Kolečko	AS ZIZLAVSKY v.o.s.	P120	C2	5 975 442,80	0,00	0,00%
LUMEN a.s.	Kolečko	AS ZIZLAVSKY v.o.s.	P75	C3	1 388 821,55	1 386 945,55	99,86%
LUMEN a.s.	Kolečko	AS ZIZLAVSKY v.o.s.	P41/1	C4	2 720 190,07	2 720 190,07	100,00%
LUMEN a.s.	Kolečko	AS ZIZLAVSKY v.o.s.	P41/2	C4	2 384 224,79	2 384 224,79	100,00%
LUMEN a.s.	Kolečko	AS ZIZLAVSKY v.o.s.	P103/1	C5	2 035 040,00	1 017 521	50,00%
LUMEN a.s.	Kolečko	AS ZIZLAVSKY v.o.s.	P135	C6	4 079 966,00	0,00	0,00%
LUMEN a.s.	Kolečko	AS ZIZLAVSKY v.o.s.	P103/2	C10	1 992 486,00	996 244	50,00%
VÍTKOVICE REVOMONT a.s.	Koncern	David Vandrovec					
ELMO-PLAST a.s.	Kolečko	KOPPA, v.o.s.					
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P156	C4	1 628 169,30	1 628 169,30	100,00%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P252/1	C14	108 557 802,28	95 761 956,62	88,21%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P252/2	C14	78 018 981,41	57 349 410,37	73,51%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P252/3	C14	24 747 478,63	18 168 781,72	73,42%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P252/4	C14	2 000 000,00	2 000 000	100,00%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P24	C20	3 577 737,54	1 034 412,60	28,91%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P37	C22	9 106 639,29	0,00	0,00%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P195/1	C22	1 229 665,82	1 229 665,82	100,00%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P195/2	C22	124 130,00	122 130	98,39%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P152/1	C23	1 231 041,76	1 231 041,76	100,00%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P152/2	C23	52 475,00	52 475	100,00%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P152/3	C23	5 703 400,00	5 104 452	89,50%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P33	C24	13 972,48	13 972,48	100,00%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P250	C25	183 148,43	0	0,00%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P261/4	C26	3 337 612,00	3 337 612	100,00%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P261/5	C26	2 983 362,00	2 983 362	100,00%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P261/6	C26	580 505,00	580 505	100,00%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P261/8	C26	3 884 250,00	3 884 250	100,00%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P261/9	C26	2 589 500,00	2 589 500	100,00%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P153	C34	20 822 460,15	16 657 968,12	80,00%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P7	C36	18 150,00	0	0,00%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P221	C37	4 155 506,60	4 155 507	100,00%

KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P179/3	C38	2 293 149,60	2 293 149,60	100,00%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P179/1	C38	30 344,97	30 344,97	100,00%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P297/13	C42	6 000 000,00	6 000 000	100,00%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P297/14	C42	1 854 886,77	1 854 886,77	100,00%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P174	C46	11 029 348,80	11 029 348,80	100,00%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P161/4	C55	5 745,93	5 745,93	100,00%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P161/5	C55	95 739,77	95 739,77	100,00%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P262	C56	3 676 735,05	742 416,20	20,19%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P44	C59	141 675,00	141 675	100,00%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P224	C60	3 643 637,30	3 643 637,30	100,00%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P223/23	C67	158 206,37	158 206,37	100,00%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P223/27	C67	7 254,29	7 254,29	100,00%
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a. s.	Kolečko	Ivo Šotek	P198	C68	1 421 453,50	1 421 453,50	100,00%
GREAT UNITED TRADING, s. r. o.	Kolečko	Michal Novák					
PROJEKT MORAVSKÁ, s.r.o.	Předbalený	TP Insolvence, v.o.s.					
VÍTKOVICE HEAVY MACHINERY a.s.	Předbalený	KONREO, v.o.s.	P171/4	C4	2 319 379,24	2 319 379,24	100,00%
VÍTKOVICE HEAVY MACHINERY a.s.	Předbalený	KONREO, v.o.s.	P171/6	C4	35 095 862,13	35 095 862,13	100,00%
VÍTKOVICE HEAVY MACHINERY a.s.	Předbalený	KONREO, v.o.s.	P171/19	C5	299 465,47	299 465,47	100,00%
VÍTKOVICE HEAVY MACHINERY a.s.	Předbalený	KONREO, v.o.s.	P171/29	C5	239 509,02	239 509,02	100,00%
VÍTKOVICE HEAVY MACHINERY a.s.	Předbalený	KONREO, v.o.s.	P171/44	C5	572 461,50	572 461,50	100,00%
VÍTKOVICE HEAVY MACHINERY a.s.	Předbalený	KONREO, v.o.s.	P173/25	C10	586 530,30	586 530,30	100,00%
NH Glass s.r.o.	Kolečko	Smrčka a Kubálek v.o.s.					
BOR Biotechnology, a.s.	Předbalený	1. správcovská a konkurzní v.o.s.	P6/1	C1	23 894,03	0,00	0,00%
BOR Biotechnology, a.s.	Předbalený	2. správcovská a konkurzní v.o.s.	P6/2	C1	211 376,85	0,00	0,00%
BOR Biotechnology, a.s.	Předbalený	3. správcovská a konkurzní v.o.s.	P6/3	C1	211 057,48	0,00	0,00%
BOR Biotechnology, a.s.	Předbalený	4. správcovská a konkurzní v.o.s.	P6/4	C1	210 099,60	0,00	0,00%
BOR Biotechnology, a.s.	Předbalený	5. správcovská a konkurzní v.o.s.	P6/5	C1	208 790,03	0,00	0,00%
BOR Biotechnology, a.s.	Předbalený	6. správcovská a konkurzní v.o.s.	P6/6	C1	206 506,60	0,00	0,00%
BOR Biotechnology, a.s.	Předbalený	7. správcovská a konkurzní v.o.s.	P6/7	C1	204 790,03	0,00	0,00%
BOR Biotechnology, a.s.	Předbalený	8. správcovská a konkurzní v.o.s.	P6/8	C1	202 226,57	0,00	0,00%
SCF SERVIS, s.r.o.	Předbalený	David Jánošík					
VÍTKOVICE MECHANIKA a. s.	Předbalený	KONREO, v.o.s.	P64	C6	8 550 000,00	7 650 000	89,47%
EUCIA CZ a.s.	Předbalený	1. správcovská a konkurzní v.o.s.	P9	C16	16 417 814,00	16 417 814	100,00%
L88 Investments Prague 1 s.r.o.	Předbalený	Lee Louda					
Oleochem, a.s.	Předbalený	Lukáš Vlašný					
COTEX strojírna, s.r.o.	Předbalený	Petra Hýsková					
ZOOT a.s.	Předbalený	KONREO, v.o.s.	P163/1	C1	189 669,40	189 669,40	100,00%
ZOOT a.s.	Předbalený	KONREO, v.o.s.	P163/2	C1	259 289,19	259 289,19	100,00%
CECG a.s.	Předbalený	TP Insolvence, v.o.s.	P2	C2	769 086,28	769 086,28	100,00%
Strunal Schönbach s.r.o.	Předbalený	KONREO, v.o.s.					
REHA International, s. r. o.	Předbalený	1. správcovská a konkurzní, v. o. s.					
Františkovy Lázně SAVOY a.s.	Předbalený	Lee Louda					
BLAŽEK PRAHA a.s.	Předbalený	AZAM – insolvence, v.o.s.	P1/1		25 107 919,19	0	0,00%
BLAŽEK PRAHA a.s.	Předbalený	AZAM – insolvence, v.o.s.	P1/2		3 581 999,08	0	0,00%
FRITAGRO Nižkov, s.r.o.	Předbalený	AZAM – insolvence, v.o.s.	P45		698 090,00	513 000,00	73,49%
MICo, spol. s r.o.	Předbalený	Lee Louda					
PZ PROJEKT a.s.	Předbalený	AS ZIZLAVSKY v.o.s.					
SMART transport s.r.o.	Předbalený	Hart & Partners, v.o.s.					
IVORY Energy, a.s.	Předbalený	TP Insolvence, v. o. s.					
ALPEX servis, a.s.	Předbalený	Petra Hýsková					

